

طلوع تو آغاز آسمان است و نقطه پایان بر سطرهای دیجور شبانگهان. طلوع تو، تبسم نام خداست. طلوع تو، نشانه‌ای در نیمه راه برگ‌های کتاب جهان که انسان، راز ناخوانده خود را در آن بازمی‌یابد. طلوع تو، فروردین نیایش هاست و کلید گنجخانه حقایق که خداوند در دست وارثان آدم (ع) نهاد. طلوع تو، پنجره‌ای که جهان فروبسته را به دریای عطرها و نورها و نام‌های نه‌اینجایی می‌سپارد. طلوع تو آغاز تماشاست. تو می‌رسی و نخل‌ها اذان می‌گویند. تو می‌رسی و زمین، بار سنگین خشکسالی را به دریا می‌افکند. جهان، طلوع تو را چون شبگردی عطشان می‌نوشد. سلام بر طلوع تو ای رسول مهر که سلام هم از طلوع تو گرما می‌گیرد.

اهالی فرهنگ در گفت و گو با کتاب هفته از خواندنی‌ترین‌های سال ۸۷ گفتند

هفت سین اهل قلم

♦ دید و بازدید نوروزی با عبدالمحمد آیتی، رضا سیدحسینی، مشفق کاشانی، جلال ستاری، نجف دریابندری، سعید زیباکلام، سیاوش جمادی، عبدالعلی دستغیب، عبدالله انوار، عبدالحسین فرزاد، میرجلال الدین کزازی، فاضل نظری، محمد ضیمران و ...

۱۰

فکر - رسانه‌های

هفتمین دوره کتاب فصل برگزیدگان خود را شناخت

۶

بهترین‌های پاییز سبز کتاب

«رسانه‌ای به نام احمدی نژاد» در گفت و گو با ساسان والی زاده

دیدارهای ویژه در سفر نیویورک

والی زاده درباره زوایای گوناگون نگارش این سفرنامه می‌گوید: از همان ابتدا گزارش و نکات مربوط به سفر را یادداشت برداری می‌کردم، می‌دانستم که قرار نیست سفرنامه‌ای رسمی و تبلیغاتی باشد؛ چراکه دولت دکتر احمدی نژاد احتیاجی به تعریف و تبلیغات نداشت. من بدون هرگونه پیش‌دوری به این سفر رفتم و مشاهداتم را نیز به طور صمیمی، آزاد و راحت نوشتم. نتیجه آن شد که هم‌اکنون در اختیار مخاطبان قرار دارد؛ کتابی که هر چند سفرنامه و روایت دیدارهای یک مقام رسمی است، اما به هیچ وجه نمی‌توان آن را یک اثر تبلیغاتی دانست. نویسنده کتاب «رسانه‌ای به نام احمدی نژاد» می‌افزاید: وقتی قرار شد این گزارش به قلم من نوشته شود گفتم که نمی‌توانم و نمی‌خواهم گزارشی رسمی و جدی بنویسم. من هیچ وقت اهل سفارشی‌نویسی نبوده‌ام و پیشنهاد دادم که شرح همه آن چیزهایی را که در طول سفر می‌بینم بنویسم. خوشبختانه این سعه صدر در میان کسانی که از من خواسته بودند تا گزارش سفر را بنویسم وجود داشت و من بدون هیچ‌گونه دغدغه‌خاطری شرح ماقع را نوشتم، یعنی همه چیزهایی که مطرح می‌شد و حتی اتهام‌هایی که مطرح شده بود در این گزارش آورده شد و این نشان از سعه صدر دکتر احمدی نژاد و دولت نهم است که اجازه چنین جسارت‌هایی را به من نویسنده می‌دهد.

۱۷

سفر رئیس‌جمهور محبوب کشورمان دکتر محمود احمدی نژاد به اجلاس سازمان ملل در سپتامبر هر یک از چهار سال گذشته همواره با بازتاب‌های گسترده‌ای در مطبوعات و رسانه‌ها (به ویژه در سطح جهان) روبه‌رو بوده است. این سفرها که با دیپلماسی فعال و اندیشمندانه توأم بوده، دستاوردهای چشمگیری را برای کشور و جهان دربرداشته است؛ به گونه‌ای که سفر هر سال رئیس‌جمهور اسلامی ایران بیش از سال قبل مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت و از تاثیرگذاری افزونتری برخوردار شد. دعوت دکتر احمدی نژاد به رغم تلاش لابی‌های صهیونیست هر ساله به طور گسترده‌تری از سوی محافل فرهنگی بی‌طرف در آمریکا مورد استقبال قرار گرفت و این نشان از آن دارد که اندیشه‌های این رئیس‌جمهور مردمی، هر سال بیش از پیش مورد توجه جهانیان بوده است. ساسان والی زاده، نویسنده و روزنامه‌نگار، چهارمین سفرنامه دکتر احمدی نژاد را مکتوب کرده است. گزارشی که با حجم اندکشان نشان‌دهنده بسیاری از ابعاد فرهنگی و دیپلماتیک این سفر به شمار می‌آید. وی که هم‌اکنون مسئولیت سرپرستی اداره کل امور رسانه‌های دفتر رئیس‌جمهور را عهده‌دار است، در این گزارش کوشیده است تا با فرارفتن از متون رسمی و نه‌چندان جذاب دیپلماتیک تصویری واقعی از سفر رئیس‌جمهور کشورمان به نیویورک ارائه کند.

ذهن زیبا

«زیبایی‌شناسی فلسفی» اثری از جرولد لویسون و پل گایر است که با برگردان دکتر فریبرز مجیدی از سوی انتشارات فرهنگستان هنر به تازگی منتشر شده است. این کتاب که شامل دو مقاله با عنوان «زیبایی‌شناسی فلسفی، مروری اجمالی» و «تاریخ زیبایی‌شناسی جدید» است، جلد اول از مجموعه‌ای چندجلدی را تشکیل می‌دهد که قرار است با عنوان کلی «مجموعه مقالات زیبایی‌شناسی آکسفورد» از سوی انتشارات فرهنگستان هنر منتشر شود. فریبرز مجیدی ترجمه جلد دوم این مجموعه را که مشتمل بر هشت مقاله در زمینه زیبایی‌شناسی فلسفی است، به تازگی به پایان برده و طی روزهای آینده به بازار خواهد آمد. دکتر فریبرز مجیدی در سال ۸۵ کتاب «زیبایی‌شناسی و ذهنیت از کانت تا نیچه» را ترجمه و از سوی همین موسسه انتشاراتی منتشر کرده بود که سال گذشته جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی را از آن خود کرد و اکنون به چاپ سوم رسیده است. او علاوه بر گرایش و علاقه شخصی به حوزه جامعه‌شناسی هنر و فلسفه زیبایی‌شناسی در حوزه علم و فلسفه نیز آثار متعددی ترجمه و منتشر کرده است.

۱۲

کتابخانه

شنبه ۲۴ اسفند ۱۳۸۷
۱۶ ربیع‌الاول ۱۴۳۰، ۱۴ مارس ۲۰۰۹
شماره ۱۷۴، پیاپی ۸۲۵
۲۴ صفحه، ۲۰۰ تومان

ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک‌آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۲، طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی‌ها: ۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایران‌چاپ

www.ketabehafteh.ir

افزایش سقف خرید یارانه‌ای در نمایشگاه

در دهمین و یازدهمین جلسه از سلسله جلسات شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، مسائلی چون تصویب پیشنهاد های بخش بین‌الملل درباره افزایش میزان سهمیه خرید یارانه‌ای کتاب از سوی بازدیدکنندگان و برنامه‌های کمیته جنبی نمایشگاه بیست و دوم مورد بررسی قرار گرفت. همچنین مقرر شد محلی ویژه برای نمایش کتاب‌های برگزیده در جایزه کتاب سال و دیگر جوایز ادبی در نمایشگاه وجود داشته باشد. به گفته دبیر شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه، مسئولان نمایشگاه کتاب فرانکفورت و انجمن ناشران سوئیس و فرانسه نیز برای حضور در نمایشگاه تهران اعلام آمادگی کرده‌اند.

۳

این عادت هنوز در بین مردم ما جا نیفتاده که بروند کتابی را بخزند، بعد آن را بخوانند، بعد به دوستانشان یا به فرزندانیشان بدهند، تا آنها هم بخوانند؛ این طوری نیست. ای بسا کتابی را می خزند، بعد آن را کناری می گذارند؛ یا مثلاً کتابی را دوستی به دوستی هدیه می دهد، او هم کناری می گذارد! واقعا کتاب خواندن در مملکت ما جانینافته است؛ و این درد بزرگی است. ما از اهمیت و عظمت این درد غافلیم در حالی که این همه مطلبی که در ذهن ها هست، بر سر قلم ها و روی کاغذها جاری می شود و با خرج زیادی چاپ می گردد، اگر این مطالب بین همه مردم تقسیم بشود، ببینید چقدر سطح فرهنگ جامعه بالا می آید و چه منافی از این ناحیه عاید می شود. ببینید شما هم به مجموعه کارهای کم و بیش دارای تاثیری بپسوندید که حالا چند سالی است برای وادار کردن مردم به کتاب خواندن شروع شده است؛ اینها را در تبلیغات، در اظهارات بیان کنید. اصلاً کتاب بنویسید، مقاله بنویسید، اعلان بکنید. قصه نوشته بشود، کارهای هنری بشود، تا مردم به خواندن کتاب وادار شوند و کتاب جزو لوازم زندگی بشود.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای هیأت تحریریه دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۷۴/۲/۱۸

اسامی اهداکنندگان آثار خطی در یک کتاب

مسئول بخش خطی کتابخانه ملی از انتشار کتابی با هدف معرفی اهداکنندگان کتاب های خطی به این کتابخانه در آغاز سال ۸۸ خبر داد و گفت: هدف از این کار ترغیب مردم به در اختیار گذاشتن نسخ خطی است که نزد خودنگه می دارند. فتح الله کشاورز افزود: ما اطلاعات مربوط به بیش از ۲۰۰ نفر از کسانی را که در این سال ها (دست کم چهار سال اخیر) نسخه های خطی را به کتابخانه ملی اهدا کرده اند، گردآوری کرده ایم و حدود ۳۰ درصد این یافته ها که شامل زندگینامه، مشخصات اهداگران و نسخ خطی اهدایی شان می شود، تدوین شده است.

وی افزود: هدف از این کار ترغیب مردم به در اختیار گذاشتن نسخ خطی ارزشمندی است که نزد خود نگهداری می کنند. خوشبختانه با اطلاع رسانی های خوبی که در چندسال اخیر درباره نسخ خطی شده، نسخه های زیاد و ارزشمندی به خصوص در سال های ۸۶ و ۸۷ به کتابخانه ملی اهدا شد و این روند در سال ۸۸ تسریع می شود.

کل نسخ خطی موجود در کتابخانه ملی تا سال ۸۴ که به کمک اهداگران فراهم آمده اندکی بیش از ۳۲ هزار جلد بوده و برآوردها نشان می دهد این تعداد از آن پس تاکنون با اضافه شدن بیش از ۳۰ هزار نسخه، به ۶۵ هزار نسخه خطی رسیده است.

کشاورز همچنین راه اندازی مجدد بانک اطلاعات نسخ خطی جهان را از مهم ترین اقدامات بخش خطی کتابخانه ملی در سال ۸۸ برشمرد و گفت: مقداری وقفه در بارگذاری و ادامه عملیات این بانک ایجاد شد، از این رو قصد داریم آن را از سال آینده مجدداً فعال کنیم و اطلاعات مربوط به کتاب های خطی موجود در شبه قاره هند و آسیای میانه را فهرست نویسی کنیم و آن را در بانک قرار دهیم.

مسئول بخش خطی کتابخانه ملی افزود: برای ادامه این پروژه نیز بودجه ای برای سال ۸۸ در نظر گرفته ایم که هنوز به تصویب نرسیده است.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در یک برنامه تلویزیونی خبر داد

افزایش ۲۵ برابری بودجه پژوهش قرآنی

محمدحسین صفارهرندی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در برنامه تلویزیونی نگاه یک از افزایش چشمگیر بودجه حوزه قرآن کریم در دولت نهم خبر داد و گفت: «بیمه شدن اهالی قرآن مانند روزنامه نگاران و هنرمندان به عنوان بخشی از جامعه فرهنگی کشور، از دیگر اقدامات این وزارتخانه در تکریم مروجان فرهنگ قرآنی است.»

صفارهرندی در این برنامه تلویزیونی، با تأکید بر عزم دولت نهم در توسعه هدفمند برنامه های حوزه قرآن، گفت: «در سه سال و نیم گذشته تحرک ویژه ای در فعالیت های قرآنی کشور، به لطف خدا و پیگیری همکارانم صورت گرفته است.»

وی افزود: «یکی از شاخص های این تحرک، بودجه ای است که در این زمینه هزینه می شود. در آغاز فعالیت ما در وزارت ارشاد، بودجه اختصاص یافته به این امر، تنها ۳۵۰ میلیون تومان بود که آن هم به چند گروه قرآنی خاص تعلق می گرفت.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ادامه داد: مفتخرم به اطلاع برسانم که این رقم، امروز با ۲۵ برابر افزایش به حدود ۱۵ میلیارد تومان رسیده است که البته ۵ میلیارد تومان کمتر از رقم پیشنهادی ما به مجلس شورای اسلامی است.

صفارهرندی در بخش دیگری از سخنان خود گفت: «حاصل این توجهات این بود که صدها گروه قرآنی به صحنه آمدند و در حوزه هایی چون حفظ، تفسیر و پژوهش و توسعه مفاهیم قرآنی فعالیت می کنند.»

وی با بیان این که وقتی این موج استقبال از فعالیت قرآنی آغاز شد، نمی توانستیم نسبت به نیازهای این حوزه بی تفاوت باشیم، تصریح کرد: «در ایجاد مکان فعالیت این موسسات و گروه ها مشارکت کردیم که اعتبار این مشارکت ها بعضاً به رقم ۳۰ میلیون تومان رسید.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: «بیمه شدن اهالی قرآن مانند روزنامه نگاران و هنرمندان به عنوان

بخشی از جامعه فرهنگی ما از دیگر اقداماتی بود که در این زمینه انجام شد.»

صفارهرندی همچنین از تخصیص تسهیلات ویژه از سوی این وزارتخانه برای تأسیس موسسات قرآنی خبر داد و گفت: «با هماهنگی های صورت گرفته، داوطلبان تأسیس مراکز آموزشی و پژوهشی قرآن می توانند ۹۰ درصد هزینه ساخت و تجهیز موسسات را به عنوان تسهیلات ریالی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت کنند که بازپرداخت آن در دوره های طولانی مدت و بیست ساله خواهد بود.»

فعالیت ۵۰۰۰ کانون فرهنگی در مساجد

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین از فعالیت بیش از پنج هزار کانون فرهنگی در مساجد کشور خبر داد.

محمدحسین صفارهرندی دوشنبه گذشته در همایش سراسری مدیران آسمانی در همدان با تریک سالروز آغاز امامت حضرت قائم (عج) افزود: «مساجد اصلی ترین پایگاه استقرار سربازان امام زمان (عج)

دایرةالمعارف رادیو رونمایی شد

مجموعه دایرةالمعارف فارسی رادیو که به همت مرکز پژوهش های رادیو منتشر شده است، از سوی معاون سابق صدراعظم رونمایی شد. به گزارش خبرنگار کتاب هفته طی مراسمی که دوشنبه گذشته با حضور دکتر حسن خجسته، معاون برنامه ریزی و نظارت سازمان صداوسیما، عبدالحسین کلانتری مدیر کل پژوهش های رادیو، اعظم راود راد معاون پژوهشی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، محمد مهدی فرقانی استاد دانشگاه علامه طباطبایی و اهالی مطبوعات در

فرهنگسرای رسانه برگزار شد، نسخه فارسی دایرةالمعارف رادیو رونمایی شد.

بنابر این گزارش، در ابتدای این مراسم کلانتری در سخنانی گفت: دایرةالمعارف فارسی رادیو کار مفصلی است که حدود ۱۰ جلد آن آماده شده است. چنین کاری تا به حال صورت نگرفته و ما تلاش کرده ایم تا از آنچه پژوهشگران انجام داده اند، استفاده کنیم و به رادیو هویت و تخصص بدهیم.

در ادامه این مراسم نیز اعظم راود راد گفت: رادیوی جمهوری اسلامی ایران با انتخاب بهترین کتاب های جهانی در حوزه رادیو و شناسایی مبانی علمی و استفاده از مترجمان بسیار شایسته، مقالات تخصصی و به روز حوزه رادیو را چاپ می کند که ترجمه آنها بسیار یکدست و روان است و تأثیر بسیاری بر معرفی کتاب دارد. وی با بیان اینکه این روزها دانش رسانه ای بحثی است که به تک تک مردم می پردازد و می توانیم از این دایرةالمعارف در دنیای جهانی ارتباطات استفاده کنیم، اظهار داشت: رادیو در عمر خود فراز و فرودهای بسیاری را سپری کرده است و برخی معتقدند که وقتی یک رسانه جدید به وجود می آید، رسانه هایی که شیفتگی بیشتری دارند فاتحه رسانه های قبلی را می خوانند؛ مثلاً وقتی که تلویزیون آمد، فاتح رادیو خوانده شد؛ اما تجربه تاریخی نشان می دهد که دستاوردهای جدید الزاماً دستاوردهای قدیمی را طرد نمی کنند.

خجسته نیز در سخنانی به تاریخچه رادیو در ایران پرداخت و گفت: رادیو در دوره ای که حدود سال های ۶۷ بود با ریزش بسیار مخاطب روبه رو بود و در آن زمان ما ۱۳ راهبرد طراحی کردیم که یکی از آنها راهبرد پرواز بود به این معنا که در دوره ای که رادیو مانند پرندۀ ای فرود کرده و نشستۀ بود، ما آن را به پرواز درآورده و در سپهر رسانه ای نگه داشتیم که در این کار موفق شدیم.

در این مراسم همچنین ناصر بلیغ و مهدی بخشایی مترجمان دایرةالمعارف رادیو درباره روند ترجمه این اثر توضیحاتی ارائه کردند.

است و باید این مکان ها را برای قیام آقا مهیا کرد.» وی با اشاره به این که حضرت قائم (عج) از بیت الله اکبر ظهور کرده و عدل را در جهان برپا خواهد کرد، اظهار داشت: «طبیعی است که مساجد از ستاد های فرعی ایشان است که باید با پرورش انسان های تراز اول آنها را برای حکومت امام عصر (عج) آماده کرد.» صفارهرندی علت نامگذاری ۱۸ اسفند به نام کانون فرهنگی و هنری مساجد را مهیا کردن مساجد برای حکومت امام زمان (عج) بیان و تصریح کرد: «در حال حاضر شاهد رشد فزاینده این کانون ها هستیم که تعداد آنها از دو هزار و ۲۰۰ کانون در سال ۸۴ به بیش از پنج هزار مورد رسیده است.»

صفارهرندی همچنین استان همدان را یکی از استان های پیشرو در انجام فعالیت های فرهنگی برشمرد و گفت: «استان همدان در چند سال گذشته استانداردهای خدمت را طوری جابه جا کرده است که هر مدیری برای مدیریت این استان قدم بردارد، باید کفش آهین داشته باشد.»

قاصدک کتاب به پارک لاله رسید

فعالیت آزمایشی قاصدک کتاب دوشنبه گذشته با حضور جمعی از اهالی این منطقه در پارک لاله تهران به مدت یک هفته آغاز شد. در این کتابفروشی سیار بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب با موضوع کودک و نوجوان ارائه شده است.

مدیر روابط عمومی مجتمع مطبوعات تخصصی - مجری برگزاری طرح قاصدک کتاب - در حاشیه آغاز به کار این طرح در گفت و گو با خبرنگار کتاب ایران (ایبنا) گفت: با توجه به موقعیت جغرافیایی - فرهنگی پارک لاله و در دسترس بودن این منطقه برای مردم مرکز شهر، اولین نمونه این کتابفروشی های سیار، فعالیت خود را آغاز کرد.

رامتین فرزاد ادامه داد: کتاب های ارائه شده در این طرح در هماهنگی با انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان تهیه شده و بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب در موضوعات مختلف علمی، فرهنگی، هنری، آموزشی و... را شامل می شود. وی با بیان این که هم اکنون ریزی برای آغاز به کار قاصدک کتاب در شهر رشت و در استانداری گیلان پیگیری می شود، افزود: پس از موافقت استانداری گیلان برای حضور قاصدک کتاب در این استان، این طرح با ارسال پیام تبریک عید نوروز به کودکان کتابخوان تهرانی رونمایی می شود.

فرزاد اظهار امیدواری کرد: اجرای این طرح در شهرهای مختلف، زمینه گرایش و گسترش کتابخوانی را در میان عموم مردم کشور نهادینه سازد.

پاسخ دکتر پرویز به گزارش مرکز پژوهش های مجلس

چندی پیش، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی در گزارشی با عنوان «مهم ترین مسائل صنعت چاپ ایران» مشکلات صنعت چاپ را بررسی کرده بود. در این راستا، دکتر محسن پرویز معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان متولی دولتی صنعت چاپ کشور با استقبال از توجه مجلس به این صنعت فرهنگی، گزارشی از فعالیت های چاپی را برای دکتر احمد توکلی رئیس مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی ارسال کرد. به گزارش خبرگزاری ایران (ایبنا)، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به وضعیت خاص صنعت چاپ در کشور و هویت دوگانه صنعتی و فرهنگی آن آورده است: «هویت دوگانه صنعتی و فرهنگی چاپ از یک سو بیانگر اهمیت مضاعف آن است و از سوی دیگر باعث شده است تا این صنعت اغلب در سایه توجهات تصمیم سازان فرهنگی و صنعتی کشور قرار گیرد. باین وجود انتشار گزارشی با عنوان «نگاهی به مهم ترین مسائل صنعت چاپ در ایران» که از سوی مرکز پژوهش های مجلس تهیه شده است نشان از توجه آن مرکز محترم به مسئله ای به نام صنعت چاپ در کشور دارد.»

دکتر محسن پرویز در ادامه با بیان این که این گزارش دربرگیرنده تمامی ابعاد صنعت فراگیر رو به گسترش صنعت چاپ در ایران نیست، تاکید کرده: «التفات مجلس شورای اسلامی به این صنعت فرهنگی، امید را در دل ها زنده می کند. این گزارش را می توان شروع بسیار مناسبی برای اطلاع رسانی به قانونگذاران در حوزه چاپ تلقی کرد ولی بدون شک بیانگر تصویری کامل و تمام نما از صنعت چاپ و مشکلات آن در کشور نیست.»

این مقام مسئول در وزارت ارشاد در ادامه به اهم نکات این گزارش درباره صنعت چاپ اشاره کرده و آورده است: «در گزارش مذکور ذیل مشکلات اجرایی به ضعف برنامه ریزی در این حوزه اشاره شده است و این معاونت ضمن اذعان به این مشکل، متذکر می شود که در ساختار فعلی نظام اداری کشور، برنامه ریزی برای حوزه کلانی همچون صنعت چاپ از وظایف دستگاه های غیر اجرایی بوده و تلقی آن به عنوان یک مشکل اجرایی ضمن ایجاد سوء برداشت در بین خوانندگان این گزارش، به تخفیف اهمیت آن نیز منجر خواهد شد. همچنین روحیه حاکم بر این گزارش حاکی از یک تلقی انتزاعی و منفرد از صنعت چاپ است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معتقد است که هر گونه رویکرد، تصمیم سازی و اقدام قانون گذارانه در خصوص این صنعت، می بایست با التفات به صنایع بالادستی و پایین دستی آن باشد.»

در بخش دیگری از این نامه آمده است: «گزارش تهیه شده تصویری یکجانبه از صنعت چاپ کشور ارائه می دهد که اتکا به آن در قانونگذاری منجر به قوانین ناکارآمد و غیرواقع گرایانه خواهد شد. به عنوان مثال در این گزارش، هیچ توجهی به تولید مواد اولیه مورد نیاز صنعت چاپ نظیر صنایع کاغذسازی و همچنین صنایع سازنده ماشین آلات این صنعت، به مثابه صنایع بالادستی نشده است در حالی که هر گونه تصمیم گیری و سیاستگذاری در خصوص صنعت چاپ کشور، بدون توجه به صنعتی همچون کاغذسازی، مقواسبازی، مرکب سازی، انواع فیلم و فویل و سایر ملزومات اولیه این صنعت، سیاستی ابرتر و فاقد کارایی خواهد بود.»

همچنین در این گزارش با اشاره به بند سوم گزارش مجلس درباره مشکلات صنعت چاپ آمده است: «در بخشی از گزارش به مشکلات اجرایی و عدم توجه به آموزش و کمبود نیروی متخصص اشاره شده است. این گزارش اگر چه هنوز هم تا حدود زیادی در خصوص صنعت چاپ کشور صادق است ولی باید توجه داشت که در سال های اخیر اقدامات مهمی در این خصوص انجام شده است که در این باره

تاسیس مرکز علمی کاربردی صنعت چاپ کشور تاثیر بسزایی در توسعه کیفی نیروی انسانی این بخش داشته است. نکته قابل توجه در این خصوص این که بخش مهمی از دانشجویان این مرکز علمی از خانواده صنعت چاپ بوده و آنهایی نیز که خارج از این حوزه هستند، اغلب در حین تحصیل یا بلافاصله پس از فارغ التحصیلی جذب کار در این صنعت می شوند که توجه مجلس محترم شورای اسلامی به بحث آموزش و تخصص در حوزه چاپ و توسعه و گسترش ساختارهای آموزش موجود می تواند تحولات کمی و کیفی گسترده ای در این حوزه ایجاد کند.»

معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین درباره فقدان بانک اطلاعات صنعت چاپ در این نامه توضیحاتی ارائه کرده است: «در بند چهارم مشکلات اجرایی به فقدان بانک اطلاعاتی و عدم دسترسی به اطلاعات مربوط به چاپ اشاره شده است. لازم به ذکر است که دفتر امور چاپ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۱۳۸۶ اقدام به تاسیس راه اندازی بانک اطلاعات صنعت چاپ کشور کرده است که در نوع خود در کشور بی نظیر است. این بانک که هر روز نیز بر وسعت و دقت اطلاعات آن افزوده می شود، بزرگ ترین مرجع اطلاعاتی صاحب نظران و پژوهشگران این حوزه در سال های اخیر بوده است و جای تعجب دارد که تهیه کنندگان گزارش از وجود چنین منبعی بی خبر بوده اند.»

در ادامه این نامه تصریح شده است: «این معاونت ضمن اعلام آمادگی در خصوص ارائه اطلاعات دقیق درباره این صنعت به پژوهشگران مرکز پژوهش های مجلس و سایر پژوهشگران فعال این حوزه، به اطلاع می رساند که نظام اطلاع رسانی دفتر امور چاپ محدود به مراجعه مستقیم به بانک مذکور نبوده و سازوکارهای ارتباطی متنوعی را برای دسترسی به اطلاعات صنعت چاپ و پاسخگویی در این حوزه فراوری مراجعان قرار داده است.»

در سطور دیگر این نامه درباره اتحادیه ها و نقش حاشیه ای آنان آمده است: «نقش حاشیه ای اتحادیه چاپخانه داران یکی از دیگر مشکلات مذکور در این گزارش است. این مشکل اگر چه به نظر می رسد که مشکلی اساسی در ساختار سیاست و صنعت کشور است و صنعت چاپ نیز مبری از آن نیست، با این وجود به نظر می رسد که توجه به نکاتی چند در این خصوص مفید خواهد بود. این معاونت ضمن اذعان به اهمیت نهادهای غیردولتی همچون اتحادیه چاپخانه داران معتقد است که تفویض بیشتر اختیارات دولت به این اتحادیه - که به نظر می رسد منظور گزارش تهیه شده همان اتحادیه چاپخانه داران تهران است - در چارچوب قوانین فعلی امکان پذیر نمی باشد.»

دکتر پرویز آورده است: «این واقعیت از یک سو متأثر از محدودیت های تعیین شده برای فعالیت نظام های صنعتی در قانون نظام صنعتی کشور است و از سوی دیگر متأثر از این واقعیت است که تفویض اختیارات دولت به نهادهای غیر دولتی شامل اختیارات حاکمیتی و نظارتی نیست. علاوه بر این باید توجه داشت که صنف چاپ کشور منحصر به اتحادیه چاپخانه داران تهران نیست و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی همواره در جهت افزایش مشارکت نهادهای غیردولتی حوزه چاپ و خصوصاً اتحادیه های شهرستانی موفقیت های چشمگیری داشته است و برگزاری جشنواره ها و نمایشگاه های مختلف همچون جشنواره صنعت چاپ، الزام واحدهای چاپی به دریافت پروانه کسب و ... در سال های گذشته نشان از اعتقاد و تعهد این معاونت به پررنگ کردن نقش نهادهای غیردولتی در این حوزه دارد.»

همچنین واردات ماشین های فرسوده و دست دوم از دیگر موارد اشاره شده در این گزارش است که در گزارش مجلس نیز به آن اشاره شده بود. در این زمینه می خوانیم: اگر چه به فرسودگی ماشین آلات صنعت چاپ کشور اذعان داریم، ولی باید توجه داشت که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تمامی تلاش خود را در جهت جلوگیری از ورود دستگاه های دست دوم و فرسوده نیز به عمل آورده است و با ابلاغ دستورالعمل عدم ورود ماشین آلات دست دوم نیز عملاً راه ورود این دستگاه ها را به صنعت چاپ کشور مسدود کرده است. باین حال به نظر می رسد آنچه که مانع اصلی عدم استفاده صنعت چاپ کشور از ماشین آلات و تکنولوژی های نو است، نه تنظیم و ابلاغ ممنوعیت ورود این دستگاه ها و نه عدم تمایل صاحبان واحدهای چاپی در این خصوص است. این مشکل ریشه در ناتوانی و کم توانی مالی این صنعت و عدم تمایل بانک های کشور برای مشارکت در این خصوص دارد.»

در سطور پایانی این گزارش ذکر شده است: «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به خوبی بر این مشکل واقف است و براساس مطالعات انجام شده از تمام ظرفیت های قانونی برای بازسازی و نوسازی صنعت چاپ اقدام می نماید و در همین راستا حمایت مجلس شورای اسلامی از این طرح می تواند گامی مؤثر در جهت بازسازی صنعت چاپ باشد و امیدواریم که مجلس با نگاه خاص به این صنعت به حمایت از این اقدامات مبادرت نماید.»

در پایان نیز معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تشکر از توجه مرکز پژوهش های مجلس به صنعت چاپ کشور، آمادگی خود را برای هر گونه اطلاع رسانی و همچنین انجام پژوهش های مشترک و مطالعات میدانی برای بر خورداری گزارش های آتی مرکز محترم از اتقان و وجاهت علمی و عملی بیشتر اعلام کرده است.

افزایش سقف خرید یارانه ای در نمایشگاه ۲۲

در دهمین و یازدهمین جلسه از سلسله جلسات شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، مسائلی چون تصویب پیشنهاد های بخش بین الملل درباره افزایش میزان سهمیه خرید یارانه ای کتاب از سوی بازدید کنندگان و برنامه های کمیته جنبی نمایشگاه بیست و دوم مورد بررسی قرار گرفت.

محمد اللهیاری قومنی، دبیر شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران گفت: «در این جلسات، همچنین مقرر شد محلی ویژه برای نمایش کتاب های برگزیده در جایزه کتاب سال و دیگر جوایز ادبی در نمایشگاه وجود داشته باشد.»

به گفته مشاور معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسئولان نمایشگاه کتاب فرانکفورت و انجمن ناشران سوئیس و فرانسه نیز برای حضور فعال در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران اعلام آمادگی کرده اند.

نکته پایانی درباره دهمین شورای سیاستگذاری نمایشگاه کتاب این که به گفته اللهیاری براساس مصوبه این جلسه، ناشران داخلی باید درخواست هایشان را برای ثبت نام در نمایشگاه، تنها به شکل های فرهنگی ناشران ارائه دهند و از مراجعه به دیگر مراکز خودداری کنند.

محمد اللهیاری، همچنین با اشاره به برگزاری یازدهمین جلسه شورای سیاستگذاری نمایشگاه کتاب تهران به ریاست دکتر محسن پرویز گفت: «با پیشنهاد محمدرضا صفی، مدیر بخش بین الملل نمایشگاه، سهمیه خرید یارانه ای کتاب از سوی افراد، دانشگاه ها و موسسات پژوهشی افزایش یافت.»

وی در پایان تصریح کرد: «از دیگر مصوبات این جلسه، عدم افزایش قیمت کارت معادل یارانه ای برای موسسات و مراکز آموزشی بود که مقرر شد به ازای هر یک میلیون ریال خرید، قیمت کارت ۸۰ هزار ریال باشد تا نسبت به سال گذشته افزایش پیدا نکند.»

انتقال اسناد روابط ایران و عثمانی به تهران

۱۴۸۸۹ سند موجود در آرشیو دولتی ترکیه مربوط به روابط ایران و عثمانی به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران منتقل شد.

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، لوح فشرده این اسناد بر اساس مذاکرات صورت گرفته با مقامات دولتی و فرهنگی ترک در جریان سفر سال گذشته علی اکبر اشعری مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی کشورمان به آن کشور و در پاسخ به ارسال لوح فشرده اسناد روابط ایران و عثمانی موجود در آرشیو وزارت امور خارجه و گنجینه اسناد ملی کشورمان به ترکیه به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران منتقل شده اند.

بر اساس تفاهتنامه منعقد شده در جریان دیدار مشاور فرهنگی رئیس جمهور و مقامات ترک قرار است با استفاده از این اسناد، نمایشگاه مشترک اسناد روابط ایران و ترکیه در کتابخانه های ملی و یا آرشیو های ملی دو کشور برگزار شود.

تصحیح و انتشار همه آثار فلسفی ابن سینا

رئیس بنیاد علمی و فرهنگی بوعلی سینا گفت: بنیاد بوعلی سینا و موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در یک طرح تحقیقاتی مشترک، کتاب‌ها و رساله‌های غیرپزشکی شیخ‌الرئیس بوعلی سینا را گردآوری، تصحیح و چاپ می‌کند.

یوسف شاه حسینی با اعلام این خبر افزود: در جلسه‌ای که به منظور توافق بین این بنیاد و موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در تهران برگزار شد، طرفین توافق کردند پروژه علمی «کلان طرح تحقیق و تصحیح انتقادی مجموعه آثار حکمی و فلسفی ابن سینا» با مشارکت پنجاه درصدی این دو مرکز علمی، اجرایی شود.

شاه حسینی همچنین به طرح‌های در دست اجرا و برنامه‌های آتی بنیاد بوعلی سینا اشاره کرد و گفت: این بنیاد که در سال ۸۳ با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی تاسیس و در سال ۸۵ آغاز به کار کرده است، برای تکریم و تعظیم شخصیتی نام‌آور و بزرگ، شرف‌الملک ابن سینا، در حال برداشتن گام‌های اساسی علمی و پژوهشی است که با مساعدت مالی و اختصاص بودجه‌های لازم می‌تواند به رسالت خود جامه عمل بپوشاند.

وی توافقی بنیاد بوعلی سینا و موسسه حکمت و فلسفه را جزو اساسی‌ترین برنامه‌های ثابت و سالانه بنیاد برشمرد و اظهار داشت: لازم است بوعلی‌سنی‌شناسی بیش از این مورد حمایت قرار گیرد تا بتوانیم اندیشه و آثار این ستاره درخشان دانش و معنویت را به نسل جدید ایران و جهان بشناسانیم.

فیلم تازه طالبی بر اساس داستانی از مژگان شیخی

محمدعلی طالبی قرارداد ساخت فیلمی بر اساس کتاب «تابستان و غاز سفید» را که به قلم مژگان شیخی در حوزه ادبیات دفاع مقدس نگاشته شده، منعقد کرد.

مژگان شیخی نویسنده حوزه ادبیات کودک و نوجوان از عقد قرارداد با محمدعلی طالبی -فیلمساز- برای ساخت فیلمی بر اساس کتابی از خودش خبر داد و گفت: در تماسی که با طالبی داشتم، ایشان با ابراز تمایل نسبت به ساخت فیلمی بر اساس کتاب «تابستان و غاز سفید»، اجازه این کار را از بنده گرفت و قرارداد ساخت این فیلم اقتباسی هم امضا شد.

وی افزود: من این کتاب را با مضمون دفاع مقدس نوشته‌ام و در واقع داستان آن مربوط به اوایل جنگ است که در اهواز می‌گذرد.

این برگزیده جوایز ادبی کتاب سال و پروین اعتصامی همچنین از چاپ قریب الوقوع کتاب «زندگی حضرت معصومه (س)» خبر داد و گفت: چون منابعی که درباره زندگی این حضرت وجود دارد، تنها در حد چند صفحه است، من برای این کار عمدتاً از منابع تاریخی زمان ایشان از جمله منابع معتبر شیعه استفاده کرده‌ام. وی همچنین گفت: کتاب دیگری که در دست چاپ دارم، «قصه‌هایی از کلیله و دمنه» نام دارد که به نوعی بازنویسی تعدادی از قصه‌های این متن کلاسیک (حدود ۳۳ قصه) است و آن را به نثر ساده برای خردسالان نوشته‌ام. قرار است این کتاب با انتشارات حوزه هنری در یک مجلد به چاپ برساند.

رقابت آثار برتر عصر امروز پایان می‌گیرد

نامزدهای جشنواره کتاب کودک و نوجوان

نامزدهای دریافت جایزه بخش داستان و شعر سیزدهمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان معرفی شدند.

به گزارش خبرنگار کتاب هفته گروه داوری در این جشنواره بیش از ۷۰۰ کتاب کودک و نوجوان منتشر شده در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ را از میان ۱۵۰۰ اثر رسیده مورد ارزیابی قرار داده‌اند که از بین آنها بخش داستان تالیفی ۲۷۵ اثر، در بخش ترجمه ۳۱۸ اثر و در بخش شعر ۵۷ اثر بررسی شده‌اند.

داوود غفارزادگان، حسین فتاحی، علیرضا حافظی و محمدرضا بایرامی داوران بخش داستان تالیفی هستند که از میان ۱۶۶ عنوان کتاب ویژه خردسالان و کودکان در بخش داستان تالیفی خردسالان کتاب‌های «صدای پای بزغاله‌های سبز» نوشته سوسن طاق‌دیس و «رنگین‌کمانی از کفش» نوشته فاطمه مشهدی رستم هر دو از انتشارات شبابویز و کتاب «۳۶۵ قصه برای شب‌های سال» نوشته مژگان شیخی از انتشارات قدیانی را به عنوان نامزدهای دریافت جایزه این بخش معرفی کرده‌اند.

در بخش داستان تالیف ویژه کودکان مجموعه ۷ جلدی «روباه‌زنگ» نوشته مسلم ناصری از انتشارات به نشر، «قصه مارمولک کوچولو» نوشته کلر ژوبرت از انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و «ماهی طلایی و ماهی نقره‌ای» اثر ابراهیم حسن بیگی از انتشارات لوح بصر به عنوان نامزد معرفی شده‌اند.

در بخش داستان تالیف ویژه نوجوانان، کتاب‌های «ناهی» نوشته جمشید خانیان و «زود برمی‌گردیم» نوشته علی اصغر عزتی پاک هر دو از انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، «اولین برفی که

بر زمین نشست» نوشته مجید محبوبی از انتشارات کیش مهر و دو کتاب «الایی برای دختر مرده» نوشته حمیدرضا شاه‌آبادی و «کنار دریاچه نیمکت هفتم» نوشته فرهاد حسن‌زاده از انتشارات افق به عنوان نامزدهای دریافت جایزه معرفی شدند.

همچنین در بخش شعر نوجوان نیز کتاب‌های «دل‌م برای تو تنگ است» نوشته آتوسا صالحی و «عشق‌های لنگه به لنگه» نوشته عباس‌ترین از انتشارات پیدایش، «تلخ و شیرین» نوشته ناصر کشاورز از انتشارات به نشر، «ستاره‌ات گم شده کبرا بابایی» از انتشارات مدرسه، «بزرگراه» نوشته افسانه شعبان‌نژاد از نشر توکا و «کلاغ سه‌شنبه» نوشته مهدی مرادی و «پرنده گفت شاعرم» نوشته افسانه

شعبان‌نژاد از انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به عنوان نامزدهای دریافت جایزه این بخش معرفی شدند.

برگزیدگان این جشنواره عصر روز شنبه ۲۴ اسفند (امروز) در مراکز آفرینش‌های فرهنگی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان واقع در خیابان حجاب در پنج بخش داستان تالیف، داستان ترجمه، شعر، گرافیک و صفحه‌آرایی و انقلاب و امام‌خمینی (ره) معرفی می‌شوند.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان طی روزهای ۱۸ تا ۲۵ اسفند پذیرای بازدیدکنندگان از سیزدهمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان و نمایشگاه ناشران این کتاب‌هاست.

۴۰ هزار قانون به سامانه الکترونیک پیوست حقوقی ایران» در سرای اهل قلم «تنقیح قوانین

ایده‌های تولید این نرم‌افزار در سال ۱۳۷۴ از انجام این طرح با حمایت روزنامه رسمی کشور سخن گفت. این کتاب الکترونیک به کاربر امکان دستیابی به کلمات مترادف و واژه مورد نظر را می‌دهد و کامل‌ترین مجموعه قوانین حقوقی کشور به حساب می‌آید که از سه قسمت «بخش، فصل و مبحث» تشکیل شده است و در بان کلیدواژه آن ۳۰۰ هزار کلیدواژه قانونی و حقوقی ۴۰ هزار ارتباط قانونی مباحث وجود دارد.

در ادامه این نشست، سید حسین صفایی، استاد دانشگاه تهران، گفت: تاریخ تدوین و قوانین جامع نویسی یا کدنویسی به دوران بسیار دور حقوق درم‌بازی می‌گردد. البته این کار در آن دوران به صورت تقسیم‌بندی علمی و جامع وجود نداشته است.

وی افزود: در اواسط قرن نوزدهم و بعد از جنگ جهانی دوم، جامع نویسی دیگری در اروپا مطرح شد چراکه به علت حجم زیاد قوانین و دشواری اطلاع از قانون، دسترسی به قوانین و تشخیص آن، خاص و دشوار بود.

در ادامه این مراسم، دکتر ناصر کاتوزیان، استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران نیز در سخنانی گفت: متأسفانه ماشین قانونگذاری در ایران، بسیار تند کدگذاری می‌کند و متخصصان در این حوزه حتی نمی‌توانند از تمام قوانین رشته خود نیز اطلاع حاصل کنند.

سپس، دکتر محقق داماد طی سخنانی گفت: در ادبیات فقهی اسلامی، فردی که به زیباترین وجه ممکن به فصل‌بندی و تقسیم‌بندی قوانین کمک کرد، علامه حلی است که قانون جامعی را مدون ساخت.

در ادامه، دکتر محمود کاشانی، استاد حقوق دانشگاه تهران نیز گفت: تدوین این نرم‌افزار حقوقی، کار کشور را از لحاظ قانونگذاری حل نمی‌کند چراکه در اسلوب جدید باید سابقه قوانین حفظ شود؛ یعنی نباید مواد قانون جایه جا شده و تغییر کند؛ زیرا باعث هدر رفتن ارزش‌ها و نظم اجتماعی می‌شود.

استاد دانشگاه حقوق دانشگاه شهید بهشتی، دکتر سراج، معاون دادگستری کل کشور، دکتر سیدمصطفی محقق داماد، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی، دکتر ناصر کاتوزیان، استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، سید حسین صفایی، استاد حقوق دانشگاه تهران و جمعی از قضات، استادان دانشگاه و دانشجویان رشته حقوق برگزار شد.

در ابتدای مراسم، دکتر عباس کریمی، مولف و گردآورنده این کتاب الکترونیک گفت: پراکنده نویسی و قوانین مجمل در کشور به حدی فراوان است که هنوز در تنقیح قوانین در نقطه صفر قرار داریم.

طراح و مدیر پژوهشی پروژه نرم‌افزار هوشمند مقررات ایران، دکتر غلامحسین الهام، وزیر دادگستری و استاد حقوق دانشگاه تهران، دکتر محمود کاشانی،

مراسم رونمایی کتاب الکترونیک «تنقیح قوانین حقوقی ایران» در سرای اهل قلم برگزار شد. این کتاب الکترونیک به کاربر امکان دستیابی به کلمات مترادف و واژه مورد نظر را می‌دهد و کامل‌ترین مجموعه قوانین حقوقی کشور به حساب می‌آید که از سه قسمت «بخش، فصل و مبحث» تشکیل شده است. دربانک کلیدواژه این سامانه ۳۰۰ هزار کلیدواژه قانونی و حقوقی و ۴۰ هزار ارتباط قانونی مباحث وجود دارد.

این مراسم با حضور دکتر عباس کریمی، طراح و مدیر پژوهشی پروژه نرم‌افزار هوشمند قوانین و مقررات ایران، دکتر غلامحسین الهام، وزیر دادگستری و استاد حقوق دانشگاه تهران، دکتر محمود کاشانی،

در دانشگاه استانبول برگزار شد

بزرگداشت مترجم کتاب‌های ایرانی به ترکی استانبولی

محمدرضا وصفی، مدیرکل اداره تشکیل‌ها، مجامع و فعالیت‌های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: مراسم بزرگداشت محمد امین کانار مترجم بیشترین کتاب‌های فارسی به زبان ترکی استانبولی سه‌شنبه ۲۰ اسفند برگزار شد. کانار برنده عنوان پژوهشگر برتر در آخرین دوره جایزه جهانی کتاب سال (۱۳۸۷) بود.

محمدرضا وصفی در گفت‌وگو با خبرنگاری کتاب ایران (ایبنا) با بیان این که آقای کانار تاکنون ۵۰ اثر فارسی را به ترکی استانبولی برگردانده است، گفت: «کانار پرکارترین مترجم آثار فارسی به زبان ترکی استانبولی به حساب می‌آید، از این رو، سه‌شنبه بزرگداشتی برای رئیس پیشین گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه استانبول برگزار شد.»

وی تصریح کرد: «در این مراسم که در دانشگاه استانبول برگزار شد مقامات ایرانی و ترکیه‌ای از جمله وزیر علوم و وزیر فرهنگ ترکیه، مقامات سفارت ایران در آنکارا و رایزن فرهنگی ایران در استانبول حضور داشتند.» به گفته وصفی، دو فرهنگ ترکی به فارسی (۱۹۹۳) و فارسی به ترکی (۱۹۹۳) از جمله مهم‌ترین آثار کانار به شمار می‌آیند. کانار نتوانسته بود برای دریافت جایزه خود در آخرین دوره جایزه جهانی کتاب سال (۱۳۸۷) به ایران بیاید و این مراسم به منظور اعطای جایزه به او در استانبول برگزار می‌شود.

محمد امین کانار در سال ۱۹۴۵ در قونیه متولد شد. کانار در سال ۱۹۸۶ به درجه استادیاری، در سال ۱۹۹۰ به درجه دانشیاری و در سال ۱۹۹۶ به درجه استادی ارتقا یافت و تا زمان بازنشستگی در سال ۲۰۰۷ (۱۳۸۶) رئیس گروه زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه استانبول بود. «روابط عثمانی، ایران در دوره قانونی (۱۵۶۶-۱۵۲۰)» و «تحقیقات تاریخی ترک، ایران در قرون وسطی» از مهم‌ترین آثار تحقیقی وی به شمار می‌آیند.

پیشنهاد هزاره شاهنامه به یونسکو

دبیر کل بنیاد فردوسی از ارسال بسته پیشنهادی هزاره پایان سرایش شاهنامه برای ثبت در فهرست مفاخر و رویدادهای علمی و فرهنگی یونسکو خبر داد.

دبیر کل بنیاد فردوسی ضمن اعلام این خبر گفت: بسته پیشنهادی هزاره شاهنامه با طرح و پیشنهاد بنیاد فردوسی تهیه شد و از سوی هیئت امنای بنیاد مزبور به تایید نهایی رسید.

یاسر موحد فردا فردا: این طرح مشتمل بر مستندهای تاریخی درباره شاهنامه حکیم طوس و پیشنهاد برگزاری برنامه‌های فرهنگی و هنری و تاسیس مراکز گوناگون با نام فردوسی است که با در نظر گرفتن دستورهای مصوبه‌های شهرداری تهران، سازمان فرهنگی هنری شهرداری، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سایر مراکز فرهنگی تهیه و به کمیسیون ملی یونسکو در ایران ارسال شد.

دبیر کل بنیاد فردوسی در ادامه خاطر نشان کرد: این بسته پیشنهادی از سوی دکتر محمدرضا سعیدآبادی دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو در ایران به تایید رسیده و پس از آن نیز از سوی اداره فرهنگ کمیسیون ملی یونسکو به سفارت و نمایندگی دائم ایران در یونسکو ارسال شده است.

همچنین به گفته موحد فردا بر اساس مذاکرات وی با دکتر دهشیری معاون سفارت و نمایندگی دائم ایران در یونسکو مقرر شده است بسته پیشنهادی هزاره جهانی شاهنامه به مناسبت هزارمین سال پایان سرایش شاهنامه در ۲۵ اسفند ۸۸ برابر با ۱۶ مارس ۲۰۱۰ میلادی به عنوان اولویت نخست ایران برای ثبت این رویداد فرهنگی در فهرست مفاخر علمی، فرهنگی و رویدادهای فرهنگی هنری یونسکو قرار گیرد. وی در ادامه تصریح کرد: در اواخر فروردین ماه سال آینده نیز که کمیسیون تخصصی ثبت فهرست مفاخر و

رویدادهای فرهنگی یونسکو تشکیل خواهد شد، این طرح به عنوان اولویت نخست برنامه‌های ایران در یونسکو مطرح می‌شود که امیدواریم با توجه به دفاع مناسبی که سفارت و نمایندگی دائم ایران در یونسکو خواهد داشت این بسته پیشنهادی برای رای گیری در صحن علنی کنفرانس عمومی یونسکو در پاریس طرح شود.

دبیر کل بنیاد فردوسی در گفت و گو با مهر اذعان داشت: در صورت موافقت اکثریت ۱۹۲ کشور عضو یونسکو، طرح هزاره شاهنامه نخستین رویداد فرهنگی هنری ایران است که در سال ۲۰۱۰ میلادی در فهرست مفاخر و رویدادهای فرهنگی یونسکو ثبت می‌شود. موحد فردا در ادامه از جلب موافقت ۱۰ کشور عضو اکو برای رای مثبت به این طرح در کنفرانس عمومی یونسکو خبر داد و افزود: همچنین طی مذاکره با دکتر

امضای تفاهمنامه چاپ ایران و آلمان

دفتر امور چاپ و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مدرسه کوسهون آلمان تفاهمنامه همکاری در زمینه فعالیت‌های آموزشی و تهیه متون آموزشی امضا کردند.

مدیرکل دفتر امور چاپ و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اعلام این خبر افزود: «در سفر پنج روزه‌ای که به آلمان داشتیم، علاوه بر امضای دو تفاهمنامه همکاری از امکانات آموزشی مراکز کارآموزی کوسهون آلمان به منظور آشنایی با دستاوردها و تسهیلات آموزشی بازدید شد.»

جلال ذکایی ادامه داد: «باتوجه به این که آموزش یکی از مغفول‌ترین مباحث صنعت چاپ در کشور است، در صدد هستیم با هماهنگی مسئولان چاپ کشور آلمان سرفصل‌ها و مواد آموزشی دروس را به منظور افزایش آگاهی و دانش فعالان این صنعت تهیه کنیم.»

وی زمان اجرای مفاد تفاهمنامه را تابستان سال ۸۸ اعلام کرد و اظهار داشت: «در هماهنگی با مسئولان مدرسه کوسهون گروهی از این مدرسه در تابستان سال آینده برای ارائه آموزش‌های دوره‌ای به ایران می‌آیند.»

ذکایی تصریح کرد: «شرکت کنندگان پس از حضور در دوره کوتاه مدت، در آزمون جامع شرکت می‌کنند و پذیرفته شدگان برای آموزش تکمیلی از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به آلمان اعزام خواهند شد.»

مدیرکل دفتر امور چاپ و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی افزود: «همچنین در راستای تهیه منابع آموزشی به روز صنعت چاپ، کتاب‌ها و جزوات آموزشی مدرسه کوسهون از سوی مترجمان به زبان فارسی ترجمه شده و در اختیار دانشجویان و علاقه‌مندان این رشته قرار می‌گیرد.»

مؤسسه امام صادق (علیه السلام)
 دانشنامه کلام اسلامی جدید اول
 تألیف
 گروهی از محققین
 قم میدان شهدا - انتشارات توحید
 تلفن: ۰۲۵۱۷۷۴۵۴۵۷
 شماره: ۰۹۱۲۱۵۱۹۲۷۱

خانه کتاب منتشر کرد

 خیابان انقلاب بین فلسطین و صبا
 جنوبی شماره ۱۱۷۸

اطلاعیه
 قابل توجه ناشران ، کتاب فروشان ، مطبوعات ، چاپخانه‌ها ،
 لیتوگرافی ها ، مراکز پخش ، ناشران الکترونیک ، کاغذ فروشان ،
 گرافیکست‌ها و تصویرگران سراسر کشور

خانه کتاب در حال آماده‌سازی ویرایش جدید ((مرجع نشر ایران))
 حاوی اطلاعات تمام صنوف مرتبط با نشر شامل ناشران ، کتاب فروشان ،
 مطبوعات ، چاپخانه‌ها ، لیتوگرافی ها ، مراکز پخش ، ناشران الکترونیک ،
 کاغذ فروشان ، گرافیکست‌ها ، تصویرگران ، کتابفروشان الکترونیک و
 نمایندگان ناشران خارجی سراسر کشور می باشد. برای تکمیل اطلاعات
 و کمک موثر به زنجیره نشر کشور ، از تمام مراکز فوق درخواست می شود
 اطلاعات خود را از طریق نشانی های زیر ، تا پایان بهمن ماه به خانه کتاب
 ارسال فرمایند . مراکزی که مایل نیستند اطلاعات آنها در کتاب ((مرجع نشر))
 درج شود ، درخواست خود را به صورت کتبی به خانه کتاب ارسال نمایند .

فراخوان هشتمین دوره جایزه کتاب فصل
 دبیرخانه جایزه کتاب فصل به منظور حمایت از کتاب‌های برتر و
 تشویق محققان ، مؤلفان ، مترجمان و مصححان متعهد و شایسته
 کشور و برای ارتقای فرهنگ و دانش و پیشبرد فرهنگ کتابخوانی
 در کشور ، هشتمین دوره جایزه کتاب فصل (زمستان ۱۳۸۷) را
 برگزار می‌کند. از ناشران ، مؤلفان ، مترجمان و مصححان محترم
 دعوت می‌شود آثار خود را که برای نخستین بار در زمستان ۱۳۸۷
 منتشر شده است ، به دبیرخانه این جایزه ارسال نمایند .

- مهلت ارسال آثار :
 بیست و پنجم فروردین ۱۳۸۸
 - نشانی دبیرخانه :
 خیابان انقلاب اسلامی - بین خیابان برادران مظفر و فلسطین جنوبی
 شماره ۱۱۷۸ ، مؤسسه خانه کتاب ، طبقه ۲- ، دبیرخانه جایزه کتاب فصل

نشانی : تهران ، خیابان انقلاب ، نرسیده به چهارراه ولیعصر ، بین خیابان
 فلسطین و برادران مظفر ، شماره ۱۱۷۸ ، طبقه اول
 واحد کتابداری و اطلاع رسانی ؛ صندوق پستی ۳۱۳ - ۱۳۱۴۵
 تلفن : ۶۶۴۱۴۹۵۰ ، داخلی‌های ۲۰۴ ، ۲۰۵ ، ۲۰۷ ، دورنگار ۶۶۴۱۵۳۶۰
 پست الکترونیکی Information@Ketab.org.ir

هفتمین دوره کتاب فصل برگزیدگان خود را شناخت

بهترین های پاییز سبز کتاب

هفتمین دوره مراسم اهدای کتاب فصل ویژه پاییز ۸۷ دوشنبه ۱۹ اسفند در سالن سوره حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی برگزار شد.

در ابتدای این مراسم که با حضور دکتر محسن پرویز معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، علی اکبر اشعری رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی و علی شجاعی صائین، مدیرعامل موسسه خانه کتاب برگزار شد، شجاعی صائین، ضمن خوشامدگویی به حضار، درباره ویژگی های هفتمین دوره کتاب فصل گفت: یکی از ویژگی های این دوره این بود که در بخش داستان و شعر هم برگزیده داشتیم و می توانیم بدین ترتیب آثار فاخر را به جامعه کتابخوان معرفی کنیم تا با این آثار و اندیشه های نهفته در آنها آشنا شوند.

وی در سخنان کوتاه خود با تقدیر از ناشران آثار برگزیده و شایسته تقدیر هفتمین دوره جایزه کتاب فصل، از فرهیختگانی که دبیرخانه کتاب فصل را در برگزاری هر چه بهتر هفتمین دوره کتاب فصل یاری داده بودند، تشکر کرد.

آیت الله امامی کاشانی: مهدویت را با شیوه علمی طرح کنیم

در این مراسم همچنین آیت الله محمد امامی کاشانی امام جمعه موقت تهران و نویسنده کتاب "خط امان" که در زمینه دین و در بخش کلام به عنوان اثر برگزیده انتخاب شده بود، درباره این اثر که تا کنون دو جلد از آن منتشر شده، گفت: این کتاب پژوهشی است درباره موعود ادیان. من در سال ۱۳۷۹ زمانی به فکر نوشتن درباره این مسأله افتادم که دیدم مسأله مهدویت و امام زمان (عج) با سلسله ای از مشکلات سیاسی و علمی روبه رو شده است. به همین دلیل تصمیم گرفتم دامنه این بحث را وسیع تر کنم و به کشورهای مسیحی بروم و همچنین با یهودیان، زرتشتیان و برادران اهل سنت در کشورهای دیگر صحبت کنم. نتیجه این شد که طی پنج سال توانستم به این جمع بندی برسم که چگونه باید این بحث را آغاز کنم.

رئیس مدرسه عالی شهید مطهری در ادامه با اشاره به مشکلات علمی و سیاسی در سطح جهان و در میان پیروان آیین های مختلف در ارتباط با موعود، گفت: فلاسفه مسیحی که در واتیکان با آنها گفت و گو کردم، با استناد به انجیل معتقد بودند که مسیح در آخرت نزول خواهد کرد. اما پس از بحث و گفتگوهای فراوان به این نتیجه رسیدند که معنای سخن انجیل این نیست و نزول مسیح به زمین به معنای حکومت خداوند بر زمین است.

وی درباره مشکلات سیاسی این موضوع نزد مسیحیان نیز گفت: ارتباط علمای مسیحی و به خصوص مسیحیت کاتولیک با دولت ها تنگاتنگ است و برای آنها مشکل بود که از نظر سیاسی، حکومت مسیح (ع) را بر زمین بپذیرند.

آیت الله امامی کاشانی افزود: بحث مهدویت اگر به طور ضعیف مطرح شود، می تواند لطمه های زیادی بزند. همچنین مباحث سیاسی، اصل سخن را برهم می ریزد. بنابراین تصمیم گرفتم مباحث حضرت را از نظر فلسفی، عرفانی و قرآن و حدیث مطرح کنم. بنابراین جلد اول خط امان به مباحث فلسفی و عقلی مهدویت می پردازد و انتهای آن به مباحث ادیان دیگر می رسد.

وی با اشاره به سخنان پاپ گفت: وی در زمان بدرقه من در واتیکان گفت کاری که شما در کتاب خود می کنید، کمک به نسل جوان دنیای امروز

وی افزود: در این کتاب سعی نداشتم از ظرفیت حادثه برای بیان مفاهیم سنگین استفاده کنم. نکته دیگر این بود که ظاهر داستان را فدای باطن آن نکنم و به خود اجازه ندهم که با ادعای داشتن حرف عمیق، از منطق داستان نویسی عدول کنم.

بایزای در پایان گفت: داستان باید در اوج تمام می شد تا در ذهن خواننده ادامه یابد اما نقطه پایان داستان، نقطه عطف آغاز جدیدی است.

کتاب فصل، جایزه ای فراگیر

محمد علی رمضانی فرانی دبیر علمی جایزه کتاب فصل که به عنوان آخرین سخنران این مراسم سخن می گفت، با اشاره به این که تبلیغات رسانه ای توجه زیادی به بخش ادبیات داستانی و شعر دارد گفت: این جایزه فراگیر است و باید به تمام حوزه های دانش بپردازد. چون کشور به سمت توسعه علمی حرکت می کند، باید عنایت خاصی به چینش رشته های علمی مختلف صورت بگیرد و به زعم بنده و خیلی های دیگر، این وضعیت در حال حاضر وجود ندارد.

وی افزود: توسعه واقعی دانش های دیگر بسته به توسعه علوم انسانی است و توسعه علوم انسانی نیز ساز و کارهای خود را دارد. باید در کشور عنایت خاصی به این حوزه صورت بگیرد و رویکرد جدیدی حاکم شود و با عنایت به نظریه های جدید، مسائل به سمت و سوی خوبی تغییر جهت بدهد تا در آینده شاهد رشد دانش بومی باشیم.

رمضانی در ادامه درباره مراحل داوری گفت: در محله نخست داوری ۳۰ گروه تشکیل شد و از میان ۳۴۸۴ عنوان کتاب رسیده و گردآوری شده، ۲۰۳ عنوان از نظر داوران شایسته راه یافتن به مرحله دوم شناخته شد که شامل همه رده های دبویی و گروه کودک و نوجوان می شد. این کتاب ها امتیازی بین ۸۰ تا ۱۰۰ را کسب کرده بودند.

است. چون آنها مایوس شده اند و می گویند دنیا به آخر رسیده است. او در پایان گفت: "خط امان، امان از یأس ها و به هم ریختگی هاست."

مهدی بهادری نژاد: بادگیرها

با عصر فناوری سخن می گویند

مهندس مهدی بهادری نژاد نویسنده کتاب "بادگیر شاهکار مهندسی ایران" برگزیده حوزه هنر در بخش معماری که این کتاب را به طور مشترک با علیرضا دهقانی نوشته بود، درباره این کتاب گفت: هدف این کتاب معرفی شاهکار معماری مناطق کویری بوده است؛ اما هدف اصلی آن این است که سعی کنیم خودباوری را در جوانان خود احیا کنیم. این کتاب علاوه بر معرفی این شاهکار معماری، این سوال را برای جوانان مطرح می کند که اجداد شما با علم آن روز خود، چنین شاهکاری را آفریده اند. شما با علم و فناوری امروز چه می کنید؟

محمد رضا بایرامی: داستان باید

در اوج تمام شود

محمد رضا بایرامی نویسنده رمان گرگ ها از برف نمی ترسند برگزیده هفتمین دوره جایزه کتاب فصل در گروه نوجوان از دیگر سخنرانان این مراسم بود. وی درباره کتاب خود گفت: این کتاب را دوست دارم چون مباحث مطرح شده در آن از علایق من است و زمان زیادی را برای نوشتن این اثر صرف کرده ام. این داستان زمانی در ذهن من شکل گرفت که روستای زادگاهم در زلزله اسفند ۷۵ ویران شد. این رمان به طور عمده از دو نوجوان حرف می زند که در روستایی در مناطق صعب العبور در اسفند ۷۵ سعی دارند با مصیبت، مرگ، طبیعت خشن، گرگ و برف کنار بیایند در حالی که به مفاهیمی مثل عدل الهی، چاره و ناچاری، تسلیم یا مبارزه و... فکر می کنند.

آثار برگزیده

اهدای جوایز آثار برگزیده و شایسته تقدیر بخش انتهای مراسم هفتمین دوره جایزه کتاب فصل بود که با حضور رئیس مرکز اسناد و کتابخانه ملی، معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، مدیر عامل خانه کتاب ایران و دبیر علمی جایزه کتاب فصل برگزار شد.

هفتمین دوره جایزه کتاب فصل در حوزه دین سه برگزیده داشت.

علوم قرآنی: التفسیر الاثری الجامع تألیف محمد هادی معرفت از موسسه التمهید قم برگزیده شد که یک تفسیر روایی و نقلی است و جامع تمام روایات تفسیری شیعه و اهل سنت است.

در رشته کلام کتاب "خط امان" تألیف آیت الله محمد امامی کاشانی از دفتر نشر فرهنگ اسلامی برگزیده شد که شامل مباحثی درباره موعود در ادیان است.

اخلاق: آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم تربیت و مبانی آن: فیض کاشانی تألیف محمد بهشتی از پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سازمان سمت برگزیده شد که به تبیین آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن می پردازد.

فلسفه و روان شناسی: رساله فی الاتحاد العاقل و المعقول تألیف صدرالدین محمد شیرازی با تصحیح، تحقیق و مقدمه بیوک عزیزاده از بنیاد حکمت اسلامی صدرای برگزیده شد که به نظریات صدرالمتهلین شیرازی و شاگردان او درباره مبحث اتحاد عاقل و عقول می پردازد.

زبان: در حوزه زبان و در بخش تالیف کتاب فرهنگ ادبیات فارسی تالیف محمد شریفی از نشر فرهنگ نو و انتشارات معین برگزیده شد که حاصل گردآوری، تدوین، ویرایش و سنجش اطلاعات ارائه شده در منابع گوناگون، متجاوز از ۱۶۰ هزار صفحه آثار داستانی منثور (عمدتاً رمان‌های معاصر) و بعضاً منظوم است که مؤلف شخصاً خوانده، تلخیص کرده و اطلاعات لازم را از آنها استخراج کرده است.

علوم خالص: در این بخش در رشته فیزیک ترجمه جلد سه دانشنامه فیزیک به سرویراستاری محمد ابراهیم ابوکاظمی، کاری از دانشگاه تحصیلات علوم پایه زنجان و بنیاد دانشنامه نگاری ایران برگزیده شد. در این دانشنامه کلیات جامعی از مفاهیم، نظرات و روش‌های اصلی علم فیزیک به قلم بیش از ۵۰۰ فیزیکدان صاحب نام معرفی شده است. در رشته زیست‌شناسی نیز کتاب «راه‌نمای پرندگان ایران» تالیف جمشید منصور از انتشارات کتاب فرزانه برگزیده شد. دوستانداران پرندگان ایران با کتاب حاضر، خواهند توانست بسیاری از نیازهای خود را به ویژه در عرصه کار و مطالعه صحرایی مرتفع کنند.

علوم کاربردی: بخش علوم کاربردی در چهار رشته برگزیده داشت. در رشته مهندسی صنایع کتاب «سناریو نگاری با برنامه ریزی بر پایه سناریوها» تالیف عزیز علیزاده، وحید وحیدی مطلق و امیر ناظمی از موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی برگزیده شد. مؤلفان در این کتاب مبانی آینده‌اندیشی و سناریو نگاری و سپس اهداف سناریو نگاری را بررسی می‌کنند. در رشته مهندسی مواد و معدن نیز کتاب «کمپوزیت‌های زمینه فلزی» تالیف نیخیلش چاولا و کریشان چاولا، ترجمه محمود مرآتیان و میثم جلالی از مرکز انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان. در رشته کامپیوتر نیز کتاب اصول سیستم‌های کامپیوتری تالیف آندرو. اس. تننبام با ترجمه مهرا گرما‌ای، غلامحسین رستمی و رضا اکبرزاده از انتشارات نیکتاب برگزیده شد که حاصل سال‌ها تجربه و مطالعه متناوب در زمینه ساختار و سازمان سیستم‌های رایانه‌ای است. در رشته مهندسی کشاورزی نیز کتاب «اصلاح مراتع» تالیف حسین آذرنیوند و محمدعلی زارع چاهوکی از انتشارات دانشگاه تهران برگزیده شد. این کتاب تحقیق و کار علمی مؤلفان در عرصه مراتع است که با توجه به شرایط کشورمان و شناخت دقیق از مراتع تالیف شده است.

هنر: حوزه هنر نیز دو برگزیده داشت. در رشته هنرهای نمایشی کتاب «دریچه‌ای به تئاتر کودک در ایران» تالیف داوود کیانیان از انتشارات نمایش برگزیده شد که در برگیرنده مقالاتی در خصوص تئاتر کودکان و نوجوانان است. در رشته معماری نیز کتاب «بادگیر شاهکار مهندسی ایران» تالیف مهدی بهادری نژاد و علیرضا دهقانی از انتشارات یزدا برگزیده شد. هدف این کتاب، آشنا کردن هر چه بیشتر جوانان ایران‌زمین با این پدیده و شاهکار مهندسی ذکر شده است.

ادبیات: حوزه ادبیات دو برگزیده داشت. در رشته نثر معاصر کتاب «آوای نهنگ» نوشته احمد بیگدلی از نشر چشمه برگزیده شد. داستان این کتاب درباره نویسنده‌ای است که پس از مرگ تصمیم به نوشتن داستانی کامل باتکیه بر اصول داستان‌نویسی می‌گیرد. در رشته شعر معاصر نیز کتاب «بگذارید به تصویر خودم خوش باشم» سروده عباس احمدی از نشر آبرخ سمنان برگزیده شد. این مجموعه حاکی از قدرت تخیل و تصویرسازی خوب شاعر است و توجه او به تاریخ، فرهنگ و معارف اسلامی در آن جلوه‌گر است. در همین حوزه و در رشته تاریخ و نقد ادبی کتاب «اعلام جغرافیایی در متون ادب فارسی تا پایان قرن هشتم» تالیف کاظم دزفولیان از انتشارات دانشگاه شهید بهشتی برگزیده شد که منبع مستقل و مشخصی برای آشنایی با اعلام جغرافیایی متون ادب فارسی است. در رشته ادبیات عرب نیز کتاب «این علویه الکتاب: درسه فی سیرته و تراثه» تالیف حیدر محلاتی از انتشارات المکتبه الادبیه المخصه قم برگزیده شد. این پژوهش که به عنوان پژوهش مرجع

شناخته شده، علاوه بر شناساندن ابعاد مختلف این شخصیت بزرگ ادبیات عرب به بررسی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی اصفهان در دوران حکومت عباسیان و نیز تبیین نقش آفرینی شاعران ایرانی تبار در زبان و ادبیات عربی پرداخته است.

تاریخ: در حوزه تاریخ و در رشته تصحیح جلد دو کتاب «ظفرنامه» تالیف شرف‌الدین علی یزدی به تصحیح و تحقیق سیدسعید میرمحمدصادق و عبدالحسین نوایی از انتشارات کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی برگزیده شد. ظفرنامه نوشته شرف‌الدین علی یزدی به زندگی امیر تیمور اختصاص دارد و در قرن نهم هجری در شیراز تالیف شده است.

کودک و نوجوان: در این حوزه سه اثر برگزیده معرفی شد. در رشته داستان کودک کتاب «طعم تلخ خرما» نوشته مهناز فتحی از انتشارات پالیزان برگزیده شد که در بردارنده خاطرات نگارنده از سال‌های آغازین جنگ و اشغال خرمشهر در قالب داستان است. در بخش داستان نوجوان نیز کتاب «گرگ‌ها از برف نمی‌ترسند» نوشته محمدرضا پایرامی از انتشارات قدیانی برگزیده شد و در بخش ترجمه نیز داستان «نگهبان قوچ‌های وحشی» نوشته نیکلاس کلاشینکف با ترجمه مجید عمیق از نشر نسیم‌اندیشه، عنوان اثر برگزیده را به خود اختصاص داد.

آثار شایسته تقدیر

در این مراسم ۲۹ اثر شایسته تقدیر شناخته شد. در بخش کلیات در ابتدا کتاب «تحلیل استنادی در ارزیابی پژوهش» تالیف هنک موند با ترجمه عباس میرزایی و حیدر مختاری از انتشارات چاپار در رشته کلیات شایسته تقدیر شناخته شد. در رشته نسخ خطی نیز کتاب «مصحف روشن: معرفی برخی از نسخه‌های خطی قرآن در موزه‌های شیراز» تالیف مهدی صحراگرد از انتشارات فرهنگستان هنر، شایسته تقدیر شناخته شد.

در حوزه فلسفه و روان‌شناسی کتاب «شناخت - رفتار درمانگری سالمندان» تالیف گروه مؤلفان، با ترجمه سیدموسی کافی و علی احمدی از غنّدی از انتشارات سمت، در رشته روان‌شناسی شایسته تقدیر شناخته شد.

حوزه دین: در حوزه دین نیز ۱۰ اثر شایسته تقدیر شناخته شدند. در حوزه کلیات کتاب «شش جلدی نیایشنامه» تحقیق و تدوین سیدرضا باقریان موحد، احمد عزتی پرور، علی باقری فر، محمد اسفندیاری و رضا بابایی از موسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا شایسته تقدیر شناخته شد، از کتاب «ادبیات قرآن» تالیف مستنصر میر با ترجمه محمدحسن محمدی مظفر از انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب در رشته علوم قرآنی تقدیر شد و کتاب «چهار جلدی تراث الشیعه القرآنی» تحقیق گروه محققان با تهیه و تنظیم محمدعلی مهدوی‌راد، فتح‌الله نجارزادگان و علی فاضلی، از انتشارات مکتبه علوم القرآن المخصه قم نیز شایسته تقدیر شناخته شد. در حوزه دین رشته حدیث نیز دو اثر شایسته تقدیر داشت: در بخش تالیف کتاب «چهار جلدی نهج‌الذکر» تالیف محمد محمدی‌ریزهیی با همکاری رسول‌افقی و حمیدرضا شیخی از انتشارات دارالحدیث قم و ترجمه انگلیسی کتاب «الخصال» تالیف شیخ صدوق که از سوی علی پیروی و طلعت پیروی ترجمه شده بود، به عنوان آثار شایسته تقدیر معرفی شدند. در رشته سیره کتاب

دبیر علمی جایزه: کتاب فصل، جایزه‌ای فراگیر است و به تمام حوزه‌های دانش می‌پردازد، چون کشور به سمت توسعه علمی حرکت می‌کند، باید عنایت خاصی به چینی رشته‌های علمی مختلف صورت بگیرد

مکاتیب الاثمه» تالیف علی احمدی میانجی و تحقیق مجتبی فرجی از انتشارات دارالحدیث قم، در رشته کلام کتاب «بازتابهای کلام اسلامی در فلسفه یهودی» تالیف هری اوسترین و لفسن با ترجمه علی شهبازی از انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب قم، در رشته اخلاق کتاب «تربیت توحیدی و نقش آن در پیریزی شخصیت اسلامی» تالیف شیخ حسین معین با ترجمه احمدناظم و تحقیق سیدعلیرضا مددی از پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم، در رشته فقه و اصول کتاب «موسوعه احکام المرتد فی الشریعه الاسلامیه» تالیف حسین علیان امینی و عبدالرسول هادیان از پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم و در رشته عرفان نیز کتاب «غیث‌الدین منصور دشتکی و فلسفه عرفان: منازل السائرین و مقامات العارفین» با تصحیح، ترجمه و شرح قاسم کاکایی از انتشارات فرهنگستان هنر، عناوین آثار شایسته تقدیر را به خود اختصاص دادند.

علوم اجتماعی: در حوزه علوم اجتماعی نیز در رشته‌های علوم سیاسی، اقتصاد، حقوق و مدیریت، پنج اثر شایسته تقدیر معرفی شدند: کتاب «راه‌نمای در باب حکومت لاک» تالیف لوید توماس با ترجمه عباس اسکوییان از موسسه انتشارات حکمت، «نظریه اقتصاد خرد» تالیف گریگوری منکیو با ترجمه حمیدرضا ارباب‌انزلی، اهداف و مبانی مجازات در دو رویکرد حقوق جزا و آموزه‌های دینی» تالیف حسن ابراهیم پور لیالستانی از بوستان کتاب قم، «تکوین حقوق بشر در عصر جهانی شدن» تالیف گروه مؤلفان با ترجمه و تدوین مهدی ذاکریان، از پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی و «مبانی دانش اداره دولت و حکومت: مبانی مدیریت دولتی» تالیف علی اصغر پورعزت از انتشارات سمت.

علوم خالص و کاربردی: در حوزه علوم خالص یک اثر در رشته زمین‌شناسی شایسته تقدیر شناخته شد: «زمین‌شناسی ساختاری» تالیف حسین معماریان از انتشارات دانشگاه تهران. اما در حوزه علوم کاربردی شش کتاب به عنوان آثار شایسته تقدیر معرفی شدند. در رشته پزشکی کتاب «تاریخچه تکوین روانپزشکی نوین در ایران» تالیف هاراطون داویدیان از انتشارات ارجمند، در رشته مهندسی برق کتاب «خواص الکتریکی، مغناطیسی و نوری مواد» تالیف محمدابراهیم ابراهیمی از انتشارات دانشپویان جوان، در رشته مواد و معدن کتاب «مقدمه‌ای بر فلزات و آلیاژهای هوایی» تالیف کریم زنگنه مدار و الناز فیضی از انتشارات دانشگاه صنعتی مالک اشتر، در مهندسی رشته کشاورزی کتاب «کنترل بیولوژیک آفات» تالیف گروه مؤلفان با ترجمه محمدرضا دماوندیان از انتشارات دانشگاه مازندران، در رشته مهندسی صنایع کتاب «مدیریت عملیات» تالیف روبرتا اس. راسل و برنارد دبلیو. تیلور با ترجمه جواد فیض‌آبادی، محمدرضا اخوان و شیرانا محلوچی، از موسسه کتاب مهربان نشر و در رشته مهندسی مکانیک کتاب «فنا و کمپرسورهای جریان محوری» تالیف ا. ب. مکنزی با ترجمه و تدوین محمد شهرخانی از انتشارات یزدا شایسته تقدیر شناخته شدند. در بخش هنر نیز سه اثر شایسته تقدیر شناخته شدند: در رشته هنرهای نمایشی «نظریه و تحلیل درام» تالیف مانفرد فیستر با ترجمه مهدی نصرالله زاده از انتشارات مینوی خرد، در رشته معماری کتاب «معماری ایلخانی در نطنز: مجموعه مزار شیخ عبدالصمد» با ترجمه ولی‌الله کاووسی از انتشارات فرهنگستان هنر و در رشته موسیقی کتاب «مقدمه‌ای بر موسیقی‌شناسی قومی» تالیف محسن حجاریان از انتشارات کتابسرای نیک.

حوزه تاریخ و جغرافیا: در بخش تاریخ و جغرافیا در ابتدا در رشته تاریخ کتاب «اروپا از دوران ناپلئون» تالیف دیوید تامسون با ترجمه خشایار دیهیمی و احمد علیقانی از نشر نی به عنوان اثر شایسته تقدیر شناخته شد و در رشته جغرافیا نیز کتاب «رودخانه‌ها و دشتهای سیلابی: دینامیک و فرایندها» تالیف جان اس. بریج با ترجمه محمدحسین رضایی مقدم و مهدی ثقفی از انتشارات سمت شایسته تقدیر معرفی شد.

یادداشت

غلامرضا معصومی

پله‌هایی که به پشت بام می‌رسند

هفتمین کتاب فصل هم برگزار شد. این رویداد فرهنگی برای بار هفتم نشان داد که عزم متولیان امور فرهنگی برای پشتیبانی و حمایت از آثار تولید شده در حوزه کتاب به‌عنوان بستر

تمام تحولات فکری جدی است و در کنار فعالیت بزرگ و درخور کتاب سال، این حمایت‌ها در طول سال هم تداوم دارد.

آنچه در این مجال شایسته عنایت است و بارها هم بر آن تاکید شده اهمیت و ضرورت اهدای این جایزه و جوایزی از این دست است چرا که رسیدن کتاب فصل به هفت دوره و کتاب سال به بیش از بیست دوره حکایت از توجه به این اهمیت و ضرورت دارد.

اهدای جایزه کتاب سال به عنوان شناسنامه فرهنگی جمهوری اسلامی در ایران و جهان که به یک بار در سال محدود شده و انتخاب اثر و نهایتاً یک یا دو اثر برگزیده از هر حوزه در این جایزه از یک سو و تولید آثار ممتازی که در طول سال منتشر و عرضه می‌شوند و از آن مهم‌تر شایستگی این آثار برای انتخاب و تقدیر از سوی دیگر، ضرورت راه‌اندازی جوایزی در حد کتاب فصل و تقدیر از این آثار را بیش از پیش ایجاب می‌کرد.

برگزاری چهار دوره کتاب فصل در طول یک سال فعالیت حوزه نشر در کنار کتاب سال که به آثار یک سال پیش می‌پردازد این پیام را با خود دارد که اثری که شایسته اعتنا و تقدیر باشند از چشم‌ها پنهان نمی‌ماند و در کنار تجلیل در خوری که از پدید آورنده آن می‌شود، پیش چشم منتقدان و خوانندگان حوزه‌های مختلف فکری قرار می‌گیرد و در نهایت، فرهنگ، فکر و اندیشه است که اعتلا می‌یابد.

یک سوی دیگر برگزاری این جایزه، منهای تنوع و گوناگونی آثار برگزیده این است که آثار در صورت داشتن معیارهای لازم، دو بار فرصت انتخاب و برگزیده شدن دارند؛ یک بار در جایزه کتاب فصل که در همان سال برگزار می‌شود و بار دوم در جایزه بزرگ کتاب سال که در سال بعد برای کتاب‌های سال پیشین برگزار می‌شود. این کار در عین حال می‌تواند نقطه قوتی در عرصه تشویق و تقدیر از آثار فکری کشور باشد.

از ویژگی‌های مهم کتاب فصل این است که فرصت انتخاب و برگزیده شدن آثار را بسیار بیشتر از آنچه در حوزه کتاب سال برگزیده می‌شوند فراهم می‌کند.

کتاب سال به دلیل اهمیت و تاکید برانتخاب برترین و شایسته‌ترین آثار تولید شده در کشور، امکان انتخاب بیش از دو یا سه اثر را ندارد. از این رو با وجود شایستگی برخی از آثار، اقبال انتخاب شامل این آثار نمی‌شود و به ناچار فرصت معرفی را هم نمی‌یابند. این خلأ با برگزاری کتاب فصل به خوبی جبران می‌شود چرا که آثار متنوع و متعدد یک فصل چه بسا با جزئی‌نگری و تمرکز فرا تر از کتاب سال بررسی و طبع‌اب‌گزیده و تقدیر می‌شوند.

به هر حال کتاب فصل به عنوان مکمل اساسی جوایز حوزه کتاب، نقش اساسی و بی‌بدیل در عرصه نشر و اعتلای فکری جامعه ایفا می‌کند. این جایزه فرصت بسیار مغتنمی است و لازم است با قوت و قدرت بیشتر به راه خود ادامه دهد.

نویسندگان ترکمنستان با هیأت مدیره انجمن قلم ایران دیدار کردند

دیدار با ادبیات همسایه

یکی از ویژگی‌های فرهنگی و خصوصیات تاریخی ملت ایران در طول ادوار گذشته این بوده است که نه تنها از مواجهه با فرهنگ‌های بیگانه و اندیشه‌های دیگر ملل باکی نداشته‌اند، بلکه با تعاملی صحیح با این فرهنگ‌ها و اندیشه‌ها، از ثمرات و خصوصیات مثبت اقوام دیگر منتفع می‌شدند اما گام اول برای تبادل فرهنگی، برخورد و آشنایی میان نمایندگان دو فرهنگ در فضایی منطقی و عقلانی است. در راستای پدید آمدن شرایط چنین آشنایی‌هایی، وزارت امور خارجه و رایزنی فرهنگی ایران در ترکمنستان پیشگام شد تا هیأتی ایرانی متشکل از هنرمندان و نویسندگان برجسته کشورمان را برای بازدید از ترکمنستان و گفت‌وگو و تبادل آرا با هنرمندان ترکمن سازماندهی کند. چندی پیش نیز در پاسخ به سفر این هیأت ایرانی به ترکمنستان، گروهی از نویسندگان، هنرمندان و روزنامه‌نگاران ترکمن به ایران آمدند و طی رایزنی با مسئولان فرهنگی کشور از تعدادی از انجمن‌های فرهنگی و هنری دیدن کردند و با ساختار و نحوه فعالیت آنها آشنا شدند.

یکی از مهم‌ترین دیدارهای این هیأت ترکمن در انجمن قلم ایران و با اعضای هیأت مدیره انجمن مذکور صورت گرفت. دکتر علی اکبر ولایتی، محمدرضا سرشار، جواد محقق، راضیه تجار، فیروز زنوزی جلالی، مجتبی رحماندوست و سمیرا اصلان‌پور به نمایندگی از انجمن قلم ایران در این جلسه شرکت کردند. در گام اول، جلسه با معرفی میهمانان ترکمن آغاز شد. محمد ژردک‌اف، سردبیر نشریه دولتی و از طنز نویسندگان ترکمنستان، کمک قلی‌اف نویسنده برجسته ترکمنستان با ۱۲ مجموعه داستان، پنج‌رمان و مدیر گروه تئاتر یکی از دانشگاه‌های ترکمنستان، همراه قلی‌اف شاعر و نویسنده و دبیر بخش ادبی هفته‌نامه وطن، نویسنده پنج مجموعه داستان و سه مجموعه شعر، آنخال بایقائف شاعر سه مجموعه شعر، مراد گلچین یاگموف نویسنده چهار کتاب داستان و عضو هیأت تحریریه مجله ادبیات و هنر حضور داشتند. در این میان حضور سیدمراد گلدف شاعر جوان ترکمنستان قابل توجه بود. سید مراد گلدف که با ۲۸ سال سن در حال حاضر دانشجوی روزنامه‌نگاری است، از سوی منتقدان ادبی ترکمن به عنوان یک پدیده ادبی معرفی می‌شود و امیدهای فراوانی نسبت به درخشش او در آینده‌ای نزدیک وجود دارد. او تاکنون سه مجموعه شعر به چاپ رسانده است.

نویسندگان ترکمن بحث را با اشاره به این نکته آغاز کردند که با توجه به تحولات بزرگ ادبی در ایران و حجم فراوان تولید فکر و اندیشه در حوزه ادبیات معاصر، متأسفانه آشنایی اکثر نویسندگان و هنرمندان ترکمن با ادبیات ایران، از دوران کلاسیک تجاوز نمی‌کند. محمد ژردک‌اف در این مورد گفت: «آخرین آشنایی ما با نثر فارسی مربوط می‌شود به رمان «تهران مخوف» نوشته مشفق کاظمی که حدود هشتاد سال پیش نوشته شده است. به این ترتیب ما با ادبیات معاصر ایران از آن زمان تا حال آشنایی نداریم از این رو، سفرهایی از این دست می‌تواند ما را هر چه بیشتر با ادبیات و نویسندگان معاصر ایران آشنا سازد.»

سپس دکتر علی اکبر ولایتی رئیس انجمن قلم ایران از حضور و سفر هیأت ترکمن به ایران ابراز خشنودی کرد و گفت: «سفرها و تبادلات فکری، فرهنگی از این دست بسیار پرخیر و برکت است؛ چنان که چند سال پیش و در چنین جلساتی من کتاب «خفی‌علائی» نوشته سید اسماعیل جرجانی را به رسم هدیه تقدیم آقای نیازف، رئیس جمهور وقت

زنان در مرکز توجه آنهاست. سمیرا اصلان‌پور در ادامه سخنان راضیه تجار یکی از موضوعات مورد علاقه نویسندگان زن ایرانی را موضوعات مرتبط با شهدا دانست که در بسیاری از مواقع آثاری با این موضوعات به وسیله همسران شهدا به رشته تحریر درآمده است. پاسخ راضیه تجار و سمیرا اصلان‌پور مقدمه‌ای شد برای بحثی دیگر که محمدرضا سرشار به آن پرداخت. به عقیده سرشار ادبیات و سینمای دنیا این روزها یکسره به مسائل جنسی و روابط نامشروع معطوف شده است که اگر این درونمایه سطحی را از آن بگیریم دیگر چیز خاصی باقی نمی‌ماند. ادبیات ما نیز در سال‌های قبل از انقلاب چنین رویه‌ای داشت اما هنر بزرگ نویسندگان ایرانی این بود که موضوعات مستهجن را از ادبیات حذف و عشق را جایگزین آن کردند.

هنرمندان ترکمن نیز در این زمینه دیدگاه خود را با دیدگاه نویسندگان ایرانی کاملاً منطبق دانستند. پس از توضیحات اعضای هیأت مدیره انجمن قلم، نویسندگان ترکمن از طرف ایرانی خواستند تا آنها را هر چه بیشتر در جریان آثاری قرار دهند که در مورد فرهنگ ترکمن در ایران تولید می‌شود.

محمدرضا سرشار در پاسخ به هیأت ترکمن به رمان «آتش بدون دود» اشاره کرد و گفت: «این رمان در ۱۰ جلد به قلم نادر ابراهیمی نوشته شده است و قهرمانان آن زن و شوهری ترکمن هستند. ابراهیمی پیش از انقلاب اسلامی دو جلد از این رمان را منتشر کرده بود که بیشتر جنبه‌های بومی داشت اما هشت جلد دیگر این کتاب که بنا بر گفته نویسنده با توصیه رهبر معظم انقلاب نوشته شده، به مبارزات روشنفکران ترکمن با رژیم گذشته می‌پردازد و یکی از مهم‌ترین مضامینش اتحاد میان شیعه و سنی در برابر حکومت‌های ظالم و ستمگر است.»

دیدار اعضای هیأت مدیره انجمن قلم ایران و هیأت نویسندگان ترکمن در فضایی دوستانه و با شعرخوانی جوان‌ترین عضو این هیأت، سید مراد گلدف پایان یافت. او با لهجه‌ای شیرین اشعاری از انوری را قرائت کرد.

شمارگان کتاب‌های شعر یک چهارم تا یک پنجم شمارگان عادی کتاب در ترکمنستان است. بحث دیگری که در این میان از سوی محمدرضا سرشار مطرح شد، در مورد شرایط عضویت در انجمن قلم ایران بود. مطابق گفته سرشار هر نویسنده ایرانی به شرط داشتن حداقل یک کتاب ارزشمند، داشتن حسن شهرت و اعتقاد به یکی از ادیان رسمی کشور می‌تواند به عضویت انجمن قلم درآید. هیأت ترکمن نیز این شرایط را کاملاً شبیه شرایط عضویت در اتحادیه نویسندگان ترکمنستان توصیف کردند.

اما در چنین جلساتی که نمایندگان فکری و فرهنگی دو کشور با دو زبان مختلف به تبادل آرا می‌پردازند، همواره بحث ترجمه به عنوان یک شاهراه ارتباطی حائز اهمیت است. این گونه بود که یکی از اعضای هیأت ترکمن به یک انجمن صنفی در ترکمنستان به نام «مترجمان کلمه به کلمه» در گذشته اشاره کرد. در این انجمن مترجمان آثار با ارزش را به صورت کلمه به کلمه و بدون ویرایش یا پرداخت ادبی و نحوی ترجمه می‌کردند و پس از آن، آثار را در اختیار نویسندگان و ادیبان قرار می‌دادند که در این مرحله، آثار به وسیله این نویسندگان پرداخت و ویرایش ادبی می‌شدند. در مقابل، طرف ایرانی به ذکر این نکته پرداخت که ما چنین سازوکاری برای ترجمه نداریم و مترجمان ما خود همه فرآیند ترجمه را از برگرداندن به زبان مقصد تا ویرایش ادبی انجام می‌دهند.

در ادامه راضیه تجار از رویکرد زنان به نویسندگی در ترکمنستان پرسید. هیأت ترکمن رویکرد زنان به ادبیات و تولید ادبی در ترکمنستان را محدود توصیف کرد و گفت که در سال‌های اخیر و پس از استقلال، شاهد گرایش زنان به داستان‌نویسی هستیم. هنرمندان ترکمن از حضور پررنگ زنان در حوزه ادبیات معاصر ایران ابراز شگفتی کردند و موضوعاتی را که زنان ایرانی بیشتر به آنها می‌پردازند، جویا شدند. تجار در پاسخ به این پرسش گفت: «زنان نویسنده ایرانی در وهله اول به مسائل و موضوعات مرتبط با زن و شخصیت او گرایش دارند و طبعاً در این میان خانواده و برخورد اجتماع با

کردم. ایشان نیز دستور ترجمه کتاب را دادند و این کتاب در ترکمنستان توزیع شد.»

ولایتی در ادامه به مشترکات فرهنگی ایران و ترکمنستان پرداخت. او متذکر شد که به جز جرجانی می‌توان بزرگان دیگری را در عرصه علم و فرهنگ یافت که هم به ایران و هم به ترکمنستان تعلق دارند. رئیس انجمن قلم ایران در این زمینه یکی دیگر از بهترین نمونه‌ها را مکتومقلی دانست. مکتومقلی فراخی که در قرن دوازدهم هجری می‌زیسته، بزرگ‌ترین شاعر ترکمن است و از او با عنوان فردوسی ترکمن یاد می‌شود. مکتومقلی از کودکی زبان‌های فارسی و عربی را آموخته و به ایران، افغانستان و هند سفر کرده بود، بدین ترتیب آثارش مشحون از واژگان فارسی است. دکتر علی اکبر ولایتی، امیرعلیشیر نوایی را از دیگر شاعران و عرفای می‌داند که هم به زبان فارسی و هم ترکی جغتایی آثار بسیاری را خلق کرده که در واقع محصول دو فرهنگ ایرانی و ترکمن و نشان‌دهنده ارتباط این دو فرهنگ است. به عقیده دکتر ولایتی اکنون نیز باید این ارتباط مانند گذشته حفظ شود. او در ادامه و در جهت احیای این ارتباط پیشنهاد داد که کتاب‌های مهمی از فارسی به ترکمنی و برعکس ترجمه شوند تا هم ما با جریانات فکری و ادبی جدید ترکمن آشنا شویم و هم آنها، نویسندگان معاصر ما را بهتر بشناسند.

در ادامه محمدرضا سرشار از هنرمندان ترکمن خواست که اگر آنها هم در ترکمنستان دارای انجمنی مخصوص نویسندگان هستند توضیحاتی راجع به کم و کیف آن بیان کنند. کمک‌قلی‌اف تشریح کرد که در ترکمنستان یک اتحادیه برای نویسندگان وجود دارد که این اتحادیه در گذشته به روسیه وابسته بود اما بعد از استقلال ترکمنستان اتحادیه نیز مستقل شد. این اتحادیه که به صورت دولتی اداره می‌شود صد و بیست عضو دارد که شامل روزنامه‌نگاران نیز هست.

سپس جواد محقق، شمارگان کتاب در ترکمنستان را موضوع سوال بعدی از طرف ترکمن قرار داد. بنا بر آمار که از سوی هیأت ترکمن ارائه شد، گرچه شمارگان کتاب در این کشور حدود ۱۲ تا ۱۵ هزار نسخه است، اما

بیستمین و آخرین نمایشگاه استانی کتاب امسال در بندرعباس گشایش یافت

موج کتاب بر ساحل خلیج فارس

در روزهای پایانی سال، مجموعه ناشران شرکت کننده در نمایشگاه های کتاب استانی پس از برگزاری نوزده نمایشگاه کتاب در استان های مختلف به سواحل خلیج فارس رسیدند تا آخرین نمایشگاه بزرگ کتاب استانی امسال را در بندرعباس برگزار کنند.

اولین نمایشگاه کتاب استانی سال جاری در استان کهگیلویه و بویراحمد برگزار شد تا پس از آن استان های مختلف کشور پذیرای چند صد ناشر باشند و بدین ترتیب هزاران عنوان کتاب جدید با تخفیف چهل درصدی در اختیار علاقه مندان به کتاب، این یار مهربان قرار گیرد. بیستمین و آخرین نمایشگاه کتاب امسال که در بندرعباس برگزار شد، صد و چهل و دومین نمایشگاهی است که به همت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران شکل گرفت.

ششمین نمایشگاه کتاب استان هرمزگان فعالیت خود را از نوزدهم اسفند ماه جاری به مدت یک هفته با حضور عبدالعلی صاحب محمدی استاندار هرمزگان، حجت الاسلام فروزان نژاد امام جمعه موقت بندرعباس، احسان الله حجتی مدیرعامل موسسه نمایشگاه فرهنگی ایران، احمد راستی فرماندار بندرعباس، همایون امیرزاده مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، تعدادی از مدیران استان و همچنین بسیاری از علاقه مندان به کتاب و کتابخوانی آغاز کرد.

توسعه با گسترش کتابخوانی

در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه که در محل جدیدی نسبت به نمایشگاه سال گذشته هرمزگان برگزار شد، عبدالعلی صاحب محمدی استاندار هرمزگان با اشاره به این که فرهنگ جوهره همه حرکت های انسانی است گفت: «هیچ توسعه ای بدون فرهنگ معنا و مفهوم ندارد و اگر توسعه ای در جامعه ای شکل بگیرد و در کنار آن توسعه فرهنگ نباشد آن توسعه محکوم به فناست.» وی در ادامه گفت: «اگر بخواهیم تمدن ها باقی بمانند باید فعالیت هایی از جنس توسعه را با فرهنگ سازی همراه کنیم.»

وی در بخش دیگری از سخنانش به جایگاه کتاب و کتابخوانی اشاره و اظهار امیدواری کرد که با راه اندازی محل نمایشگاه های دائمی استان، نمایشگاه های کتاب در سال های آینده با وضعیت قابل توجه تر و تاثیر گذارتری شکل بگیرد.

افزایش معدل فرهنگی استان

در بخش دیگری از این مراسم، همایون امیرزاده مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گفت: «تاکنون شش نمایشگاه کتاب در استان هرمزگان برگزار شده که چهار مورد آن طی چهارده سال گذشته و دو مورد آن به همت استانداری و مسئولان محترم موسسه نمایشگاه های فرهنگی طی دو سال متوالی برگزار شد و حاصل این رویدادها باعث بالا رفتن معدل فرهنگی استان شد که از این منظر خداوند بزرگوار را شاکر هستیم.»

وی افزود: «نمایشگاه کتاب استانی نمونه بارز تجلی خدمات رسانی فرهنگی دولت عدالت محور در استان های کمتر برخوردار است، از این رو قدردان همه کسانی که مقدمات شکل گیری آن را فراهم می کنند هستیم.»

امیرزاده در ادامه سخنانش به افزایش تعداد برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی در طول سال اشاره کرد و گفت: «استان هرمزگان نیازمند مکان های بهتری برای برگزاری نمایشگاه است و این قول را از دوستانمان در موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران گرفته ایم که هر چند فضای نمایشگاهی در استان هرمزگان افزایش

یابد به همان نسبت میزان مشارکت ناشران گرامی نیز افزایش پیدا کند.»

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان هرمزگان گفت: «خوشحالم که بزرگ ترین عیدانه فرهنگی دولت عزیز در استان هرمزگان زمانی شکل گرفته که عموم مردم علاقه مندند کتاب در سبد فرهنگی آنها وجود داشته باشد.» وی افزود: «رکوردهای قبلی سابقه فروش ۸۰ میلیون تومانی کتاب در نمایشگاه سال گذشته و بازدید ۲۴۰ هزار نفر بازدید کننده نشان می دهد باید در این عرصه تلاش بیشتری از خودمان نشان دهیم. البته مردم صبور، خونگرم، قانع، فرهنگی و مهربان هرمزگان با این گونه نمایشگاه ها شایستگی خود را نشان دادند که از این بابت از آنها کمال تشکر را دارم.»

۳۰۰ ناشر در نمایشگاه هرمزگان

ششمین نمایشگاه کتاب سال استان هرمزگان که با حضور بیش از سیصد ناشر برگزار شد، از نخستین روز برپایی، مانند سال گذشته با استقبال گسترده مردم و علاقه مندان به کتاب و کتابخوانی مواجه شد. نمایشگاه امسال در محل جدیدی در مقایسه با نمایشگاه سال گذشته و نزدیک تر به مرکز شهر برپا شد. همزمان با برگزاری نمایشگاه امسال استان هرمزگان، شاهد شکل گیری برنامه های جنبی مختلفی از جمله تقدیر از برگزیدگان سومین جشنواره شعر فجر استان، برگزاری نشست هم اندیشی با نویسندگان و مولفان استان، راه اندازی کارگاه نقاشی برای کودکان و نوجوانان، غرفه نوآوری، شکوفایی، اجرای مسابقات مختلف فرهنگی و ... بودیم. امسال همزمان با برگزاری بیست و یکمین نمایشگاه کتاب استانی، در تعدادی از نمایشگاه هایی که از امکانات مخابراتی فراهم بود شرایط برای خرید کتاب به وسیله کارت های الکترونیک هم مهیا شد.

گشت و گذار در آخرین نمایشگاه امسال

موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران در دوره جدید فعالیت خود و برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی، تعداد ۵۲ نمایشگاه را در مدت سه سال دایر کرد که از این تعداد نمایشگاه ۱۲ مورد آنها در سال اول، ۳۰ مورد در سال دوم و ۲۰ مورد دیگر نیز در سال سوم شکل گرفت.

جالب آن که طی این مدت نمایشگاه های کتاب در تمام استان های کشور به جز کردستان، گیلان و خوزستان برگزار شد که دلیل آن فراهم نشدن امکانات از طرف این استان ها بود. در سه سال اخیر برخی از استان ها مانند آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کهگیلویه و بویراحمد هر سه سال پذیرای نمایشگاه شدند و برخی از استان ها نیز صرفاً در یک سال توانستند مقدمات مورد نیاز را فراهم کنند هر چند موسسه نمایشگاه های فرهنگی برای برگزاری حداقل ۲۵ نمایشگاه در طول سال در صورت ایجاد امکانات از طرف استان ها، اعلام آمادگی کرده بود. همان طور که اشاره شد اولین نمایشگاه کتاب امسال، سوم خرداد در استان کهگیلویه و بویراحمد برگزار شد تا پس از آن و قبل از رسیدن به ماه مبارک رمضان، نمایشگاه های دیگری در استان های خراسان شمالی، کرمانشاه، اردبیل، چهارمحال و بختیاری، همدان، مازندران و آذربایجان غربی شکل بگیرد. پس از ماه مبارک رمضان، فعالیت موسسه نمایشگاه های فرهنگی و ناشران کشور مجدداً معطوف به راه اندازی نمایشگاه های کتاب استانی شد تا به ترتیب نمایشگاه هایی در تبریز، زنجان، شیراز، کرمان، بیرجند، گرگان، عسلویه، بوشهر، شاهرود، زاهدان، اصفهان و بندرعباس شکل گیرد.

فروش کتاب های خارجی

یکی از نکات جالب توجه نمایشگاه های کتاب استانی در دوره جدید، اقدام به نمایش و فروش کتاب های خارجی بود که این امر مورد توجه بازدید کنندگان نیز واقع شد. امکان خرید کتاب به وسیله کارت های الکترونیک به صورت گسترده برای اولین بار در نمایشگاه کتاب دو سال قبل سیستان و بلوچستان شکل گرفت و پس از آن علاوه بر نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در بسیاری از نمایشگاه های کتاب استانی نیز امکان خرید کتاب به وسیله کارت های الکترونیک فراهم شد.

همزمان با برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی دوره جدید، دکتر محسن پرویز معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در اغلب نمایشگاه ها حضور یافت و معمولاً نیز دیدارهایی با اهل فرهنگ و نویسندگان استان داشت. حضور وی در بیش از

۴۰ نمایشگاه استانی نتایج جالب توجهی به همراه داشته که از جمله آنها می توان به فراهم شدن مقدمات مورد نیاز برای توسعه کتابخوانی در استان ها به روش های مختلف اشاره کرد.

تبدیل نمایشگاه های کتاب به جشن کتاب یکی از مهم ترین رویداد هایی است که در دوره جدید برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی شاهد آن بودیم. در این دوره از برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی ضمن تعاملی که برگزار کنندگان نمایشگاه با دیگر مراکز و سازمان هایی مانند صداوسیما داشتند توجه اغلب شهروندان به برپایی نمایشگاه های کتاب معطوف شد و به همین دلیل اغلب نمایشگاه ها با استقبال گسترده ای مواجه شدند.

در تمامی نمایشگاه های کتاب استانی دوره جدید کتاب ها با تخفیف ۴۰ درصدی عرضه شدند که بیست درصد تخفیف از سوی ناشران و بیست درصد دیگر به واسطه تهیه بن خرید کتاب تامین می شد.

در نمایشگاه های کتاب استانی امسال و دو سال گذشته برنامه های جنبی مختلفی برگزار شد که از جمله آنها نشست هایی با حضور نویسندگان استانی، راه اندازی کارگاه های مختلف هنری، برپایی غرفه های مختلف و ... به وسیله توسط سازمان ها و نهادهای فرهنگی استان بود.

شایان ذکر است به طور متوسط در هر یک از نمایشگاه های کتاب استانی ۳۰۰ میلیون تومان بن خرید کتاب عرضه شد که ۲۰ درصد از این مبلغ یارانه اهدایی به مراجعان بود و با توجه به این رویکرد، در ۵۰ نمایشگاه اخیر بیش از سه میلیارد تومان یارانه خرید کتاب در نمایشگاه های کتاب استانی اهدا شده است.

از آن جایی که معمولاً بن های اهدایی به صورت کامل مصرف نمی شوند و با توجه به این که معمولاً ۳۰ درصد حجم خرید کتاب به صورت نقدی صورت می گیرد می توان حدس زد که از هر نمایشگاه کتاب استانی حداقل ۴۰۰ میلیون تومان کتاب خریداری شده و از این رو می توان حدس زد حداقل ۲۰ میلیارد تومان کتاب در نمایشگاه های کتاب استانی به فروش رسیده است.

اهالی فرهنگ از خواندنی ترین های سال ۸۷ می گویند

هفت سین اهل قلم

سالی که گذشت سرشار از اتفاق های مختلف فرهنگی و اجتماعی بود. چندین و چند جایزه فرهنگی برگزار شد که از میان آنها می توان به برگزاری سومین جشنواره شعر فجر، جوایز جلال آل احمد، پروین اعتصامی، کتاب سال و کتاب فصل اشاره کرد اما برپایی این جوایز ادبی میسر نمی شد مگر آنکه آثار قابل تعمق و تامل در عرصه فرهنگ کشور منتشر شده باشد. انتشار بیش از ۵۶ هزار جلد کتاب نشان از آن دارد که بازار کتاب رونق خوبی داشته و آمار سرانه مطالعه نیز از رشد رو به رشدی برخوردار بوده است که نشان از استقبال مردمی از این آثار دارد. در گزارشی که در پی خواهد آمد اهالی فرهنگ و ادب آثار منتخب خود را از میان آثار مطرح سال ۸۷ برگزیده و برنامه های نوروزی خود را در حوزه کتابخوانی شرح داده اند.

عبدالله انوار؛ مصحح هستی و زمان

در میان کتاب هایی که خوانده ام و مورد توجهم بوده اند می توانم به دو کتاب اشاره کنم؛ یکی 'هستی و زمان' نوشته مارتین هایدگر با ترجمه سیاوش جمادی و دیگری کتابی درباره هوسرل با عنوان 'هوسرل در متن آثارش' تألیف دکتر عبدالکریم رشیدیان. زندگی هوسرل گویی بخش هایی از فلسفه است. او در نگارش آثارش و اجرای سخنرانی هایش

با فلسفه می زیسته و فلسفه برای او گامی در راه بوده، گویی فلسفه هوسرل دوشادوش روان شناسی و ریاضیات در حرکت است و او از روان شناسان و ریاضیدانان بزرگی نیز تأثیر گرفته است. به گمان من این کتاب کوششی برای آشنا کردن خواننده با اندیشه های فلسفی یکی از بزرگ ترین متفکران قرن بیستم است؛ اندیشه هایی که بخش مهمی از فضای فلسفی قرن گذشته را شکل داده اند تا آنجا که درک فلسفه معاصر غربی بدون آن ناممکن یا دست کم بسیار ناقص است. در این کتاب اندیشه های هوسرل با تکیه مستقیم بر آثار او بازگویی و تحلیل می شود به گونه ای که خواننده به طور کامل در فضای فکری این فیلسوف قرار می گیرد.

کتاب 'هستی و زمان' نیز اثری خواندنی به شمار می رود. هایدگر در این کتاب که اصلی ترین اثرش به شمار می آید اساس فلسفه اش را شرح داده است. 'هستی و زمان' از دو جهت دیگر نیز قابل اعتناست؛ اول آنکه ترجمه این کتاب بسیار قابل اعتناست چرا که اساساً ترجمه چنین کتاب دشواری شهامت می خواهد. از سوی دیگر، کتاب از متن اصلی (آلمانی) و مقایسه آن با نسخه انگلیسی ترجمه شده و در آخر مترجم اصطلاحاتی را به زبان فارسی پیشنهاد می کند که با همه انتقادهایی که به آن شده است، قابل اعتناست. به نظر مترجم واقعا خوب کار کرده است.

برای تعطیلات نوروز نیز چند کتاب کنار گذاشته ام که اگر ترجمه کتاب شرح ادوار موسیقی ارموی که در حال ترجمه آن از عربی به فارسی هستم، اجازه دهد حتماً این کتب را خواهم خواند. به هر صورت ترجمه کتاب 'شرح ادوار موسیقی ارموی' به دلیل فنی و علمی بودن، کار بسیاری می طلبد که امیدوارم هر چه زودتر به نتیجه برسد.

عبدالحسین فرزاد؛ پژوهشگر و مترجم ادبیات عرب یادداشت های ادوارد سعید

به گمانم نمی توان کتاب را در ظرف زمان محدود کرد؛ به ویژه کتاب هایی که هنوز در بازار کتاب موجودند یا به واسطه تجدید چاپ می توان آنها را یافت. از همین رو من کتاب 'نقش روشنفکر' ادوارد سعید (متفکر فلسطینی) را برمی گزینم که به گمانم در سال گذشته تجدید چاپ شد. سعید در این کتاب به نکاتی جالب اشاره کرده که از میان آنها به

باور من یک نکته بارزتر است. تعریفی که وی از نقش روشنفکر ارائه می کند در راستای توجه او به مسائل انسانی است. به عقیده او روشنفکر کسی است که با توجه به مسائل انسانی توان فرهنگ سازی دارد و از همین رو، وی کسی که به دردها و آلام

انسانی توجه ندارد را از دایره روشنفکری خارج می داند. این نوع نگاه سعید بسیار تعیین کننده است. بر حسب این نظر نمی توان روشنفکر را کسی دانست که بی توجه به آلام بشری در برج عاج نشسته و توجهی به انسان و مصائبش ندارد؛ همان نگاهی که می توان در آثار اندیشمندان و نویسندگانی همچون محمود درویش نیز آن را جست. در تعطیلات نوروز قصد دارم مقدمات نوشتن کتابی در مورد این شاعر فلسطینی را آغاز کنم. به نظر من ما باید توجه بیشتری به شاعرانی همچون محمود درویش داشته باشیم و به علاوه آنکه باید نگاه بیشتری به ساختار قوی و محکم اشعار این شاعر بیفکنیم.

همچنین ویرایش نهایی کتابی درباره آدونیس به همراه ترجمه تعدادی شعر از وی را در دست دارم که امیدوارم این کتاب به نمایشگاه کتاب تهران برسد.

سعید زیبا کلام؛ محقق فلسفه و کلام و استاد دانشگاه اسم نمی برم!

در سال گذشته برخی آثار از ضعف تالیف رنج بردند و برخی دیگر از ترجمه نامطلوب. البته من تمامی آثار منتشر شده در سال گذشته را نخوانده ام. قطعاً بوده اند کتاب های ارزشمندی که در دایره توجه من قرار نگرفته اند.

یکی دو کتاب را کنار گذاشته ام که قصد دارم در تعطیلات بخوانم اما ترجیح می دهم درباره شان حرفی نزنم. در کنار این، قصد نوشتن دو مقاله را در تعطیلات نوروز دارم. بدین گونه که می خواهم مقاله ای در حوزه قرآن شناسی بنویسم و در این مقاله هر چند کوتاه، نکاتی دست اول را مورد توجه قرار دهم.

افزون بر این قصد دارم مقاله ای درباره روش شناسی نیوتن بنویسم، البته پیش از این دو مقاله در این مورد نوشته بودم (منتشر شده در مجله فلسفه دانشکده ادبیات تهران و مجله علمی-پژوهشی فلسفه و کلام قم) و اکنون در قسمت سوم این مبحث از زاویه دیگری وارد کار می شوم. در سال آینده نیز قصد دارم با افزودن چهار فصل دیگر به این مبحث آن را به صورت یک کتاب منتشر کنم که احتمالاً 'روش شناسی نیوتن' نام خواهد داشت.

رضا سید حسینی؛ مترجم

فرشته ها بوی پرتقال می دهند

با توجه به آنکه بیماری توان و فرصت کتاب خواندن را به من نمی دهد، اما از خواندن کتاب 'فرشته ها بوی پرتقال می دهند' بسیار لذت بردم. بنی عامری با رمان هایی مثل 'لالایی لیلی' خود را به عنوان نویسنده ای صاحب سبک و شیوه در داستان ایرانی معاصر تثبیت کرده است. زبان و نوع روایت او در داستان هایش، در روزگاری که برخی

تعمد دارند با انواع و اقسام هدایت و حمایت داستان را به سمت زبانی سخیف و با ساختاری خطی سوق دهند، غنیمت است. بنی عامری در رمان جدید خود 'پرتقال ها بوی بهشت می دهند' به پختگی خاصی در زبان می رسد. بخشی از هویت داستان های بنی عامری برآمده از زبانی است که از رفتن به سمت پیچیدگی ابایی

ندارد. داستانی که او روایت می کند و شخصیت هایی که می آفریند، در ذهن مخاطب با حوصله آثارش، خاطره به یادماندنی دیگری اضافه می کند. داستان های بنی عامری دارای ویژگی های بارزی از جمله استفاده از نثری ممتاز و یگانه است و همچنین به خوبی شخصیت هایش را به تصویر می کشد. کارهای او واقعا مرا تحت تأثیر قرار می دهد.

برای عید برنامه خاصی ندارم. من خودم را مترجم و نویسنده ای بازنشسته می دانم و گمان می کنم وقت آن است تا جوان ها کار کنند. از سویی دیگر فرزند و نوه ها و کلی دوستان و آشنایان در تعطیلات به خانه ام می آیند و طبعاً وقتی برایم باقی نمی ماند.

سیاوش جمادی؛ پژوهشگر و مترجم آثار فلسفی الهیات ترجمه

به گمان من یک نویسنده، پژوهشگر یا مترجم باید همواره برای خلق آثار جدید خود را به روز کند. از این رو من نیز به عنوان یک نویسنده و مترجم در تلاشم تا همواره کتاب های تازه را مطالعه کنم و همواره در میان این کتب آثار ارزشمندی وجود دارند که هر کدام از یک جهت دارای اعتبارند و همین نکته سبب

می شود تا انتخاب یک یا حتی دو کتاب از میان انبوه این کتب کمی دشوار باشد. با این همه وقتی ناگزیر به انتخاب شوم به ناچار از یکی دو اثر نام می برم با این توضیح که نام بردنم از این کتب به آن معنا نیست که این کتب به تمامی مورد توجه من هستند یا کتب دیگر را نپسندیده ام.

از جمله کتاب هایی که توجه من را به خود جلب کرد می توانم به کتابی کم حجم از نویسنده ای جوان اشاره کنم. این کتاب 'الهیات ترجمه' نام دارد و به قلم امید مهرگان نوشته شده است. به گمان من این کتاب جای تقدیر و قدردانی دارد. یکی از نکاتی که نویسنده به آن اشاره کرده آن است که وی ترجمه را چیزی فراتر از محملی برای بیان و انتقال مفهوم به طور فرض کرده است. به عقیده او - که من نیز با وی همگامم ترجمه چیزی فراتر از انتقال متنی از زبانی به زبان دیگر است و باید با دیدی ژرف تر به ترجمه نگریست. یکی دیگر از مسائل دیگر مطرح شده در این کتاب طرح دو مساله است که به طور همزمان مطرح می شود؛ چالش و گسترش زبان مقصد در ترجمه. وقتی من کتاب 'هستی و زمان' هایدگر را ترجمه می کردم با دشواری های زیادی روبه رو بودم. بسیاری از مفاهیم برای برگرداندن به زبان فارسی دچار مشکل بودند. از همین رو می دانم که در ترجمه، زبان مبداء زبان مقصد را به چالش می کشد و تا این چالش اتفاق نیفتد، گسترش زبان حاصل نمی شود. مهرگان البته این کتاب را متأثر از والتر بنیامین نوشته اما حتی در صورت درست بودن این فرض او کار بزرگی کرده است؛ چرا که توانسته مفاهیم و اندیشه ای درست را به خواننده اش منتقل کند.

البته برای انتهای سال و ابتدای سال آینده نیز برنامه هایی دارم. به عنوان نمونه قصد دارم ویرایش نهایی کتابی از مارتین هایدگر با عنوان 'چه باشد آنچه خوانندش تفکر' را را در تعطیلات نوروزی به پایان ببرم. همچنین کتاب دیگری را در دست دارم که امیدوارم آن را نیز در تعطیلات نوروزی به سامان برسانم. این کتاب مجموعه ای از نقدهای ادبی مرا در بردارد که در سال های اخیر در نشریه 'خوانش' منتشر شده است. از جمله این نقدها می توان به 'کیفر آتش' نوشته الیاس کانتی اشاره کرد. نقدهایی بر 'هملت' شکسپیر و ادبیات مدرنیستی با تأکید بر جیمز جویس از دیگر مقالات این کتاب است.

همان طور که می دانید به دلیل بیماری تا چندی قبل در بیمارستان بستری بودم. کهنلت سن به من اجازه مطالعه کافی نمی دهد و از سویی حضور در بیمارستان، این مسئله را دو چندان کرد. اما در روزهای اخیر کتابی خواندم با عنوان "جلوه های قرآن در هنر معنوی" که کتابی مختصر اما عمیق بود. نویسنده در این کتاب کوشیده است تا تنها به ذکر بخشی مختصر از قرآن اشاره کند.

اما نگاه مدون و علمی او سبب شده تا متنی کامل و درست به مخاطب عرضه شود. البته کتاب آیین زبان و ادب فارسی رانیز خواندم که مورد توجه قرار گرفت. این کتاب اطلاعات بسیار باارزشی را به مخاطب ارائه خواهد داد.

امیدوارم بتوانم در تعطیلات نوروز آثاری را مطالعه کنم هر چند که بیماری مجال این کار را بسیار اندک خواهد کرد. من معتقدم که یک نویسنده تا سن ۵۰ سالگی باید کارهای مهمش را انجام دهد تا در دوران سالمندی حسرت روزهای جوانی را نخورد. همچنین قصد دارم تا کتاب "قصص قرآن" را که در سال ۱۳۶۰ از سوی نشر نگاه منتشر کرده بودم مورد بازنگری و تصحیح نهایی قرار دهم.

مشفق کاشانی؛ شاعر

آثار برگزیده جایزه جلال

در سال گذشته اتفاق ميموني رخ داد که به گمانم تحولی اساسی در فضای ادبی معاصر به شمار می آید و آن برپایی جایزه جلال آل احمد بود. جایزه جلال بسیار تاثیر گذار بود و این تاثیر گذاری آنچنان بود که حتی در شعر که هیچ جایگاهی در این جایزه نداشت نیز این تاثیر قابل ملاحظه بود. اما در کنار این جایزه برگزاری سومین دوره جایزه شعر فجر نیز نشان از اهمیت

این هنر ملی داشت. اشاره به این دو جایزه ادبی از آن رو بود که من آثار مهمی را از طریق آنها شناختم؛ به ویژه کتاب هایی که جشنواره شعر فجر به من معرفی کرد بسیار مغتنم بود. منظوم تنها آن کتبی نیست که موفق به دریافت جایزه شده اند. بلکه همه کتاب هایی را در نظر دارم که نامزد این جایزه بودند. حضور در این جشنواره نیز فرصت آشنایی با شاعران جوان را به من داد. مطالعه آثار این جوانان برایم به شدت نوید روزهایی خوب برای شعر معاصر دارد. گمان می کنم که زمان آن رسیده که به قول سهراب سپهری جیب های عادتیمان را بتکانیم و توجه بیشتری به شاعران جوان داشته باشیم.

در فرصتی که در نوروز پیش خواهد آمد دو برنامه دارم؛ همان طور که به دیدار دوستان قدیمی و دوستان تازه یافته می روم، کتب قدیمی و کتبی را که به تازگی به دستم رسیده خواهم خواندم. من معتقدم تنها در صورتی شناختی کامل از شعر معاصر خواهیم داشت که اشعار متاخر و متقدم را توأمان بخوانیم.

عبدالعلی دستغیب؛ منتقد و مترجم ادبی

آژدها کشان

از میان کتاب هایی که در سال گذشته خواندم آژدها کشان نوشته یوسف علیخانی را بیشتر پسندیدم. علیخانی در این کتاب چند نکته بسیار جالب را مورد توجه قرار می دهد. داستان های او خوشخوان و دارای روایتی زیبا هستند. با این همه نویسنده از فرهنگ مردم، استعاره ها، دیالوگ های روان و گاه رمز و کنایه استفاده می کند. هر چند که هیچکدام از این عناصر سبب

دشواری قصه او نمی شوند. درباره مجموعه آژدها کشان و داستان های آن باید بگویم که بیشتر روایت ها با گفت و گو زنده می شود و پیش می رود. تصویر های این کتاب، غالباً تصویر های خیالی محیط روستایی است و با ذهنیت روستاییان و وضع جغرافیایی میلک، شارشید، گورچال و... تناسب دارد. در بعضی داستان ها، معمایی طرح می شود و گفت و گو و کردار روستاییان، قدم به قدم، به سوی گشودن این معما پیش می رود. این معماسازی در مجموعه داستان پیشین یوسف

علیخانی قدم بخیر مادر بزرگ من بود بهتر و ژرف تر از آب در آمده بود. در این مجموعه هم در داستان های آژدها کشان، آوشانان و نسترنه جلوه نمایانی دارد.

گویش الموتی (دیلمی) گرچه در مجموعه دوم علیخانی کمتر است ولی باز فراوان است و گاه خیلی بامزه و مطایبه آمیز می شود. شخصیت های داستانی غالباً زن و مرد و دختر و پسر، به همان شیوه گویش روستایی و باستانی حرف می زنند و سلوک می کنند اما در اینجا گردش غیر مترقبه ای می بینیم مانند سنگی است که ما به وسط دریاچه ای پرتاب کنیم. دریاچه موج برمی دارد و چین و شکن پیدا می کند و دوایر خیزاب هایش به ساحل می رسد. یوسف علیخانی توانسته با سادگی و شوخ طبعی ویژه ای، این خیزاب های مدور به وجود آمده در زندگانی این روستای بسیار باستانی را تصویر کند. به جز این، کتاب های دیگری نیز خوانده ام و برنامه مدونی نیز برای تعطیلات نوروز دارم. با این همه ترجیح می دهم بعد از انجام کاری آن را اعلام کنم.

جلال ستاری؛ مترجم و اسطوره شناس

نوروز و هزار و یک شب

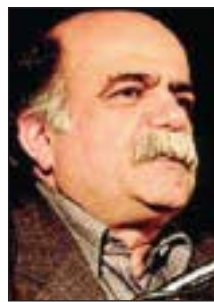
هر سال عید که می رسد، دل خوش می کنیم به مسافرت های نوروزی و بازدید از گوشه گوشه دیارمان که هر یک یادگار دورانی از هویت ماست، اما فراموش می کنیم که بسیاری از چیزها را می توان به خانه آورد. به گمان من نوروز فرصت مناسبی برای کتاب خواندن است، البته نه برای من که اغلب در خانه هستم و کتاب می خوانم. در طول سال گذشته فرصت و وقت

مطالعاتی ام را به نوشتن مقدمه ای برای هزار و یک شب معطوف کردم، به همین دلیل چندین کتاب به زبان فرانسوی خواندم چرا که به نظرم بی تردید، فرانسه نقشی اساسی در بازشناسی و شهرت جهانی هزار و یک شب ایفا کرده است. در قرن هجدهم آنتوان گالان، دانشمند فرانسوی، هزار و یک شب را که قرن ها در مستوری به سر برده بود - از پستوهای خاک گرفته تاریخ بیرون کشید و با برگرداندن آن به زبان فرانسه، جانی دوباره در رگ های این کتاب و در شریان ادبیات جهان جاری کرد. پس از آن، هزار و یک شب یک بار دیگر و در قرن بیستم به فرانسه ترجمه شد و در سال ۲۰۰۵ انتشارات گالیمار ترجمه بسیار محققانه و دقیق دیگری از این کتاب عرضه کرد. این ترجمه کار دو تن از بزرگترین هزار و یک شب شناسان عصر ما، آندره میکل و جمال الدین بن شیخ است و مقدمه ای حکیمانه و روشنگر در بر دارد.

البته قصد نوشتن چند مقاله را نیز دارم که یکی از آنها بازخوانی مجدد اسطوره های یونانی است. اما با توجه به برنامه های فشرده ام در طول تعطیلات نوروز بعید می دانم به این کار برسم.

میرجلال الدین کزازی؛ استاد زبان و ادبیات فارسی

من و مولانا

اگر بخوام با کمترین درنگ، اندیشیدن و بازجستن در ذهن از کتابی نام ببرم از کتاب "من و مولانا" نوشته ویلیام جیتیک سخن خواهم راند. این کتاب را برای ارزیابی نزد من فرستادند؛ اما هنگامی که کتاب را گشودم و آغاز به خواندن کردم نتوانستم آن را به کناری بنهم. به شور و شتاب کتاب را تا پایان خواندم و از خواندنش شادمان گشتم. این کتاب گزیده ای است از مقاله های شمس که ویلیام جیتیک (ایران شناس آمریکایی) آن را از میان انبوه نوشته هایی که درباره شمس نوشته شده گرد آورده است. او در این مقالات زیست نامه شمس و همچنین پیوند او با مولانا را نشان می دهد. بخش شورانگیز و دلپذیر کتاب همان مقالات شمس است.

کتاب دیگری که می توانم از آن یاد کنم "سفر روح" نام دارد نوشته روانکاو به نام نیوتن. این کتاب در زمینه فراوان شناسی یاروان شناسی روح است. این پزشک روانکاو دستاورد سال ها پژوهش و آزمون خود را در این کتاب گرد آورده است. او بیمارانش را به خواب مغناطیسی فرو می برده است تا به مرحله آبراهگی برسند. این تجربه ها هر چند نقدپذیرند اما آغاز راهی نو در عرصه روانکاو محسوب می شوند.

من این روزها گرم برگرداندن شاهکار اوید سخنور نامدار ادبیات

لاتین هستم. شاهکار اوید داستان دگر دیسی نام دارد و متنی است دراز دامان که در ۱۵ بخش نوشته شده است. تا کنون سه بخش آن را به پارسی برگردانده ام و امیدوارم به زودی کتاب را بتوانم به پایان ببرم.

نجف دریابندری؛ مترجم

نوروز با همینگوی

یکی از اتفاق های جالبی که در سال گذشته برایم روی داد، خواندن ترجمه های گذشته ام بود. با توجه به آنکه زمانی طولانی از انتشار این آثار می گذشت، طبعاً آنها فراموش کرده بودم. وقتی آثار را می خواندم نکات جالبی را میان آنها یافتیم، اما حس کردم که می توان برخی از آنها را دوباره و به شکلی دیگر نوشت؛ کاری که پیشنهاد می کنم حتماً مترجمان جوان

به آن توجه کنند. شتاب در ترجمه کار را خراب می کند؛ این نکته را از آن رو می گویم که در سال گذشته چند ترجمه از مترجمان جوان به دستم رسید و آنها را مطالعه کردم. اشتباهاتی که در این ترجمه ها بود، بیش از آنکه از سرنا آگاهی باشد از سر تعجب بود. اما بیش از هر چیز تلاش دارم تا مجموعه داستان های همینگوی را به پایان ببرم. به گمان این نویسنده همینگوی به دو دلیل امروز باید مورد بازخوانی قرار گیرد؛ از یک سو روایت داستانی ای که او به کار می برد به دلیل سادگی می تواند مورد توجه مخاطب کم حوصله امروز قرار گیرد و از سوی دیگر نثر موجز او می تواند درس خوبی برای نویسندگانی که با اطناب کلام روبه رو هستند باشد. من برخلاف بسیاری از افراد گمان می کنم که همینگوی هنوز درس هایی از نویسندگی برای ما دارد و نویسنده ای است که باید از نو شناخت.

فاضل نظری؛ شاعر

سرگذشت مشفق کاشانی

یکی از بهترین کتاب هایی که در طول سال گذشته خواندم، "سرگذشت مشفق کاشانی" نام داشت. این کتاب که به قلم دوست شاعرم پرویز بیگی حبیب آبادی نوشته شده در واقع بخشی از تاریخ معاصر را پیش روی خواننده قرار می دهد. هر چند برخی از مقالات این کتاب به گذشته تعلق دارند، اما انتخاب مولف به گونه ای بوده که این

مقالات نیز تازگی خود را حفظ کرده اند. به طور خلاصه می توانم بگویم که خواننده پس از مطالعه این کتاب شناختی اجمالی از استاد مشفق کاشانی خواهد یافت. در سال گذشته همچنین کتاب "دا" را نیز خواندم و از آن خوشم آمد. این کتاب روایتی ملموس از دفاع مقدس است و به گمانم نگاهی نو را در این عرصه به خواننده عرضه می کند با این توضیح که همچون بسیاری از منتقدان و نویسندگان می شد این کتاب را خلاصه تر نوشت.

تعطیلاتی که در پیش داریم فرصت خوبی برای تجدید قوای ادبی است. کتاب های نخونده بسیار است (به اندازه کتاب هایی که چاپ می شود) و وقت اندک. باید منتظر حادثه بود که ضرورت چه کتابی را پیش رویمان باز می کند.

محمد ضیمران؛ پژوهشگر و مترجم آثار فلسفی

همسفر گادامر تا یونان

از آثاری که می توانم نام ببرم، "مجوس شمال" نوشته آیزایا برلین است. برلین در کتاب حاضر به بررسی نقادانه زندگی یوهان گئورگ هامان می پردازد. او عقاید هامان را سرچشمه فراموش شده نهضتی می داند که مشخصه اش رومانتیسیسم و عقل گرایی است و کل فرهنگ اروپا را تحت تاثیر خود قرار داده است.

اما در طول تعطیلات نوروزی - که فراغ بالی از کارهاست - به نگارش کتاب "مدرنیته، گادامر و فلسفه یونان" مشغول خواهم بود. این کتاب احتمالاً بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ صفحه خواهد داشت و موضوعش چنان که از عنوانش بر می آید نگاه به فلسفه یونان از منظر گادامر است. این فیلسوف آلمانی در حوزه فلسفه یونان بسیار کار کرده است. از این نگاه، آرای گادامر و انطباق آن با آرای فلاسفه یونانی، نقی به مدرنیته خواهد بود. در این کتاب به بازخوانی فلسفه یونان خواهم پرداخت و دستاوردهایش را برای فلسفه معاصر شرح خواهم داد و به طور کلی مطرح می کنم که آیا فلسفه یونان به درد دنیای معاصر می خورد و اگر چنین است چگونه؟

آیناز محمدی

«زیبایی‌شناسی فلسفی» اثری از جرولد لوینسون و پل گایر است که با برگردان دکتر فریبرز مجیدی از سوی انتشارات فرهنگستان هنر به تازگی منتشر شده است. این کتاب که شامل دو مقاله با عنوان «زیبایی‌شناسی فلسفی، مروری اجمالی» و «تاریخ زیبایی‌شناسی جدید» است، جلد اول از مجموعه‌ای چندجلدی را تشکیل می‌دهد که قرار است با عنوان کلی «مجموعه مقالات زیبایی‌شناسی آکسفورد» از سوی انتشارات فرهنگستان هنر منتشر شود. فریبرز مجیدی به ترجمه جلد دوم این مجموعه را که مشتمل بر هشت مقاله در زمینه زیبایی‌شناسی فلسفی است، به تازگی به پایان برده و طی روزهای آینده به بازار خواهد آمد. دکتر فریبرز مجیدی در سال ۸۵ کتاب «زیبایی‌شناسی و ذهنیت از کانت تا نیچه» را ترجمه و از سوی همین موسسه انتشاراتی منتشر کرده بود که سال گذشته جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی را از آن خود کرد و اکنون به چاپ سوم رسیده است. او علاوه بر گرایش و علاقه شخصی به حوزه جامعه‌شناسی هنر و فلسفه زیبایی‌شناسی در حوزه علم و فلسفه نیز آثار متعددی ترجمه و منتشر کرده است که «ایدئولوژی و اتوپیا»، «ساخت اجتماعی واقعیت»، «مفهوم ایدئولوژی»، «زندگی نامه علمی دانشمندان» و «فلسفه در عمل» عناوین برخی از این آثار را تشکیل می‌دهد. وی هم‌اکنون ترجمه کتاب «تاریخ رم باستان» از انتشارات دانشگاه کمبریج را در نشر اساطیر و کتاب «نظریه علمی چیست؟» را در انتشارات مازیار در دست چاپ دارد.

با فریبرز مجیدی درباره ترجمه «زیبایی‌شناسی فلسفی»

ذهن زیبا

نیما نوشته و منتشر شده است آیا نویسندگان همه این آثار فلسفه یکسانی دارند؟ هر منتقدی اخوان و نیما و دیگران را از دید خاصی و با نگرش فلسفی ویژه‌ای می‌بیند و بررسی می‌کند. معیار هر منتقدی در بررسی آثار هنرمندان یک پایه زیبایی‌شناسی و یک پایه فلسفی دارد. اصلاً نقد هنری پایه‌اش براساس مکتب فلسفی زیبایی‌شناسی است.

الان روی چه آثاری کار می‌کنید؟

من در حال حاضر مشغول ترجمه تاریخ کمبریج هستم. این تاریخ مربوط به رم باستان است و کار ترجمه آن هم رو به اتمام است. این کتاب را نشر اساطیر منتشر خواهد کرد. کتاب دیگری زیر چاپ دارم که فکر می‌کنم همین روزها وارد بازار شود. این کتاب به نام «نظریه علمی چیست؟» از سوی نشر مازیار منتشر خواهد شد که در زمینه علم و نظریه علم است.

چه آثاری از شما در این ایام تجدید چاپ شده‌اند؟
کتاب «زندگینامه علمی دانشمندان» اخیراً به چاپ سوم رسیده است. شش چاپ از کتاب «فلسفه در عمل» منتشر شده و چاپ هفتم آن این روزها به بازار می‌آید. زندگینامه علمی دانشمندان را انتشارات علمی فرهنگی منتشر می‌کند و فلسفه در علم از سوی انتشارات مازیار منتشر می‌شود.

حدود دو، سه ماه قبل کتابی از من با عنوان «ساخت اجتماعی واقعیت» تجدید چاپ شده است که ناشر این کتاب هم شرکت انتشاراتی علمی فرهنگی است. شما از بین تمام آثاری که منتشر کرده‌اید به کدام یک بیشتر علاقه دارید؟

بیشتر به کتاب «ایدئولوژی و اتوپیا» علاقه دارم چون کتابی است که سی و چند سال پیش منتشر شد و در سال ۸۰ ویرایش تازه‌ای از آن را منتشر کردم. من عموماً به آثاری که در حوزه جامعه‌شناسی، فلسفه و مردم‌شناسی باشد علاقه و تمایل بیشتری دارم؛ کتاب‌هایی مانند «ساخت اجتماعی واقعیت» و «مفهوم ایدئولوژی».

کتاب «زیبایی‌شناسی و ذهنیت» چه تفاوتی با کتاب «زیبایی‌شناسی فلسفی» دارد؟

کتاب «زیبایی‌شناسی و ذهنیت» فقط دو قرن را دربرمی‌گیرد؛ یعنی از کانت تا نیچه و در واقع مربوط به همان دو مکتب رمانتیسیسم و ایده‌آلیسم آلمانی می‌شود. ولی مقاله‌هایی که از کتاب «راهنمای زیبایی‌شناسی آکسفورد» ترجمه کرده‌ام، دیدگاه‌های مختلفی را شامل می‌شوند که بیشتر مربوط به دوران جدید است.

در جامعه ایران، زیبایی‌شناسی از چه تاریخی مورد توجه قرار گرفت؟

در جامعه ما فکر می‌کنم حدود یک قرن است که این علم مورد توجه قرار گرفت. زمانی که من دانش آموز بودم در مدرسه زیبایی‌شناسی تدریس می‌شد و ما این درس را می‌خواندیم. بعدها که معلم شدم باز این مبحث را در کلاس‌ها تدریس می‌کردم. از آن زمان تا امروز حدود پنجاه تا شصت سال گذشته است ولی در مجموع جامعه ما حدود یک قرن است که با مفاهیم زیبایی‌شناسی آشناست.

آیا در طول این یک قرن بحث زیبایی‌شناسی در آثار نویسندگان ایرانی مطرح بود؟

بله. کتاب «زیبایی‌شناسی» از فیلسین شاله در ایران ترجمه و منتشر شده بود. این کتاب حتی به عنوان کتاب درسی در ایران مطرح بوده است. البته تعدادی کتاب تالیفی هم در این زمینه داریم اما در حال حاضر حضور ذهن ندارم که از این کتاب‌ها نام ببرم. خیلی‌ها هستند که در این زمینه کارهای گوناگونی انجام داده‌اند از جمله امیرحسین آریانپور که کتاب «زمینه جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی هنر» را تالیف کرد. کتاب «جامعه‌شناسی هنر» حدود شصت سال پیش در ایران نوشته شد.

به هر حال جامعه‌شناسی هنر در مقایسه با زیبایی‌شناسی هنر تفاوت‌هایی دارد و این دو مقوله از هم جدا هستند.

درست است. نویسنده در این اثر، هنر را از دیدگاه جامعه‌شناسی مورد توجه و بررسی قرار می‌دهد. یعنی زیبایی‌شناسی و تحولات آن را از دیدگاه جامعه‌شناسی مدنظر قرار می‌دهد.

آثاری که در زمینه جامعه‌شناسی هنر یا فلسفه زیبایی‌شناسی ترجمه و منتشر می‌شوند، چقدر در بررسی هنر و ادبیات فارسی کاربرد دارند؟

در سال‌های اخیر اگر دقت کنید آثار شاعران و نویسندگان ایرانی وقتی نقد و بررسی می‌شود، قطعاً منتقدان و صاحب‌نظرانی که این آثار را بررسی می‌کنند، از نظریه‌هایی که در جامعه‌شناسی هنر یا در زیبایی‌شناسی هنر و فلسفه زیبایی‌شناسی مطرح است، بهره می‌گیرند و هیچ منتقدی وجود ندارد که از نظریه‌های موجود در مکاتب مختلف هنری استفاده نکند.

آثار هر شاعری که نقد و بررسی می‌شود منتقد آن اثر از یک دیدگاه زیبایی‌شناسی و از یک فلسفه خاص به آن اثر نگاه می‌کند. در واقع هر منتقدی آثار اخوان را یک جور می‌بیند یا این همه کتاب و مقاله که درباره

شما در ترجمه کامل کتاب «راهنمای زیبایی‌شناسی آکسفورد» هم مشارکت دارید؟

این کتاب را فرهنگستان هنر برای ترجمه به آقای اسماعیلی پیشنهاد داده بودند که آقای هاشمی نژاد هم در ترجمه آن مشارکت دارند و من هم در ترجمه همین مقالاتی که به صورت کتاب در جلد اول و دوم آمده مشارکت دارم. این مقالاتی که به شکل مستقل در این کتاب‌ها چاپ شده در قالب متن کامل کتاب «راهنمای زیبایی‌شناسی آکسفورد» دوباره چاپ می‌شود که در قطع رحلی و حدود ۱۲۰۰ صفحه است اما طبعاً در ترجمه، تعداد این صفحات افزایش خواهد یافت.

اطلاع دارید که چند نفر در ترجمه این کتاب با فرهنگستان همکاری دارند؟

اطلاع دقیقی از این موضوع ندارم اما می‌دانم افرادی مانند آقایان قاسمیان، محقق و احتمالاً آقای نجومیان و ... در ترجمه این اثر نقش فعالی دارند.

به نظر شما چه تفاوت‌هایی بین زیبایی‌شناسی فلسفی با فلسفه زیبایی‌شناسی وجود دارد؟

زیبایی‌شناسی فلسفی به عنوان یک علم، زیبایی‌شناسی را از دیدگاه فلسفه مورد مطالعه قرار می‌دهد؛ یعنی نظریه پردازان زیبایی‌شناسی هر یک از منظر فلسفه خاصی به این حوزه می‌پردازند. این که زیبایی چگونه است؟ امر زیبا چیست؟ زیبایی از چه حاصل می‌شود؟ در واقع زیبایی‌شناسی فلسفی دید فلسفی نظریه پردازان را در زمینه زیبایی‌شناسی توضیح می‌دهد. زیبایی‌شناسی فلسفی شاید در پی آن است که نشان دهد زیبایی‌شناسی چه بخشی از فلسفه است و چگونه باید آن را بررسی کرد. البته صاحب‌نظران مختلفی هستند که از دیدگاه‌های مختلف مسئله زیبایی و زیبایی‌شناسی را بررسی کرده‌اند. من فکر می‌کنم با مطالعه این کتاب‌ها و مقالات درک بهتر و روشن‌تری از این مقوله پیدا خواهید کرد. کلاً این گونه است که دیدگاه جهانیان نسبت به هستی و جهان، نسبت به ماده و آنچه در اطرافشان می‌گذرد زیبایی را هم به عنوان یک پدیده از جهان هستی مورد بررسی قرار می‌دهد.

فلسفه زیبایی‌شناسی از چه زمانی در جامعه ما وارد حوزه ادبیات شده است؟

فلسفه زیبایی‌شناسی از قرن هجدهم در اروپا و در آلمان از طریق بومگاردت در بنیان نهاده شد و بعدها به وسیله کانت، نیچه و هگل و فیخته رونق و گسترش یافت. البته این فیلسوفان هم در این زمینه نظرات تازه‌ای ارائه دادند که در ایران هم تا اندازه‌ای بازتاب یافت. کتاب «زیبایی‌شناسی و ذهنیت» هم که من پیش از این ترجمه کرده‌ام به همین صورت به فلسفه زیبایی‌شناسی می‌پردازد یعنی زیبایی‌شناسی و ذهنیت از کانت تا زمان نیچه را دربرمی‌گیرد. از زمانی که بومگاردت زیبایی‌شناسی را به عنوان یک علم پایه‌گذاری کرد از آن تاریخ مقوله‌ای به اسم زیبایی‌شناسی فلسفی و فلسفه هنر مورد توجه قرار گرفت. در حقیقت عمر زیبایی‌شناسی بیش از دو قرن و چند سال نیست.

آقای مجیدی! قرار بود هفته گذشته جلد دوم «مجموعه مقالات زیبایی‌شناسی آکسفورد» را منتشر کنید. چه شد که این کتاب به بازار نیامد و جلد دوم با چه عنوانی منتشر می‌شود؟

واقعیت این است که جلد دوم این مجموعه که شامل هشت مقاله از متفکران برجسته جهان در زمینه فلسفه زیبایی‌شناسی و جامعه‌شناسی هنر است، قرار بود هفته گذشته منتشر شود که از سوی ناشر به این هفته موکول شده است. جلد اول این مجموعه «زیبایی‌شناسی فلسفی» نام دارد، اما جلد دوم عنوان دیگری خواهد داشت. البته من هفت، هشت عنوان برای نامگذاری جلد دوم پیشنهاد داده‌بودم که نمی‌دانم سرانجام با کدام یک موافقت شده است اما عنوان کلی همه مجلدات این مجموعه «مجموعه زیبایی‌شناسی آکسفورد» است و هر جلد یک نام اختصاصی هم خواهد داشت.

انتخاب این مقالات از سوی چه کسی انجام شده و محتوای آنها چگونه فراهم آمده است؟

هنر، حاصل ذوق، حس زیباشناختی هنرمند، تجربه‌ها و آموخته‌های اوست. هنرمند در این مسیر در تعامل با هنر و دانش اقوام و ملل دیگر، به غنای تجربه خود می‌افزاید و اتفاق دیدش را گسترش می‌دهد. از این رهگذر آثار و اندیشه‌های هنری به منصف ظهور می‌رسند و میراث هنری شکل می‌گیرد. این میراث هنری جلوه‌تلاش هنرمندان، اندیشمندان و انسان‌هایی است که در آفرینش اثری زیبا سهم داشته‌اند. در واقع آنچه به منزله دست ساخته‌ای انسانی در قالب بنایی عظیم، مجسمه‌ای زیبا یا تابلوی نقاشی زیبا و خطوط اسرارآمیز خودنمایی می‌کند، تحت تاثیر انگاره‌ها و اندیشه‌های رایج در تمدن‌های گوناگون بشری است. مهم آن است که این میراث شناخته و ابعاد گوناگون هنری، فلسفی، تاریخی، جامعه‌شناختی، انسان‌شناختی و ... آن تحلیل و بررسی شود. بر همین اساس فرهنگستان هنر می‌کوشد بر مبنای رسالتی که در نشر، ترویج و حمایت از هنر برعهده دارد، یکی از مأخذهای بنیادین در زمینه شناخت فلسفه، تاریخ و مفهوم مرتبط با هنر را که کتاب مفصلی با عنوان «کتاب راهنمای زیبایی‌شناسی آکسفورد» است و به همت عده‌ی زیادی از فیلسوفان هنر معاصر فراهم آمده، منتشر کند. بر همین اساس از مدتی پیش ترجمه و آماده‌سازی این مجموعه را به عده‌ای از مترجمان و ویراستاران سپرده است که در آینده نزدیک انتشار خواهد یافت اما از آنجا که بسیاری از مقاله‌های آن مجموعه به صورت مستقل قابل عرضه کردن است، فرهنگستان هنر تا پیش از انتشار آن مجموعه کامل، تعدادی از مقالات را در قالب کتاب‌هایی با قطع رقیعی به تدریج در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد. تا چنانچه عده‌ای به هر دلیلی نتوانستند آن مجموعه را کامل تهیه کنند، دست کم از گزیده مطالب مندرج در آن گنجینه ارزشمند بی‌نصیب نمانند. کتاب «زیبایی‌شناسی فلسفی» نخستین نمونه از مقاله‌های آن دایرةالمعارف است که به علاقه‌مندان زیبایی‌شناسی فلسفی و فلسفه هنر عرضه شده است.

نظری بر کتاب «کنترل فشار روانی» اثر جرالد.اس. گرینبرگ

همزیستی با استرس

«اگر از من بخواهند بهترین راه کنترل فشار روانی را انتخاب کنم، احتمالاً داشتن رابطه خوب با دیگران و کسب حمایت اجتماعی را برمی‌گزینم. اگر چه انسان‌ها برای تحقق این امر مجبورند با پیش بگذارند و در این راه، وقت، نیرو و تلاش بسیار صرف کنند.»

جرالد اس گرینبرگ نویسنده کتاب «کنترل فشار روانی» با این اظهار نظر، انگیزه‌اش را از تالیف کتاب چنین بیان می‌کند: «کتاب مرهون دو نیاز بود؛ اولی بحث‌هایم با دانشجویان، همکاران، دوستان و بستگانی که وقتی با دقت به آنها گوش می‌دادم، به نظر می‌رسید برای مقابله با فشارهای روانه زندگی خود به دنبال کمک هستند و دومین نیاز، ماهیت متون مربوط به این موضوع است که به نظر من آموزنده یا جالب بودند.» نکته اساسی در مورد این کتاب، جذابیت و آموزنده بودن توأم آن است.

طیفی از بیماری‌ها

صبح بهاری مطبوعی بود با آفتابی درخشان و نسیمی آرام. از آن روزها که دوست داشتم با بازی تیس، دویدن و کمک به پسر در یادگیری دوچرخه سواری (کاری سخت ولی ضروری) آن را جشن بگیریم. اما در کنار یک جاده روستایی در شمال شهر دچار تھوع شده بودم. در این که چرا در چنین روز زیبایی در چنین وضعیت نامطبوعی قرار داشتم، درس عبرت خوبی نرفته بود. آن روز نفهیدم اما الان می‌دانم که در آن روز دچار فشار روانی بسیار شدیدی شده بودم و نمی‌دانستم چه کنم. به نظر نمی‌رسید دلیلی برای اضطراب یا بیماری وجود داشته باشد. این شروع جالب اولین فصل کتاب است درست آنجایی که می‌گوید: «حالا همه چیز را می‌فهمم و می‌خواهم برای شما هم شرح دهم. می‌خواهم کمک کنم که در مورد فشار روانی و چگونگی کنترل آن چیزهایی بیاموزید تا زندگی‌تان بهتر و سالم‌تر شود.» خواننده (عام) را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهد. لحن خودمانی کتاب در تمام فصول ادامه می‌یابد و طنز و مثال‌هایی که تجربه شخصی آدم‌هاست گاهی در چاشنی مطالب علمی آن می‌شود.

بخش اول در سه فصل به بنیادهای علمی فشار روانی (تعریف، فیزیولوژی روانی، اختلال یا بیماری) می‌پردازد: «اگر فشار روانی فقط ناراحت کننده بود، یعنی صرفاً باعث تنش عضلانی، تعریق، تنفس سریع و سطحی یا یک حالت ناآرامی روانی عمومی، می‌شد تنها نام فشار روان را بر آن گذاشت و از کنار آن عبور کرد، اما متأسفانه فشار روانی مزمن باعث تضعیف تندرستی نیز می‌شود. در مورد ارتباط بین فشار روانی، سلامت و بیماری مثال‌های قابل تأمل زیادی وجود دارد؛ طیف گسترده‌ای از بیماری‌ها (فشار خون بالا، سکنه مغزی، بیماری کرونری قلب) انواع زخم، سردردهای میگرنی، سردردهای تنشی، سرطان، تنگی نفس، تب یونجه، التهاب رماتیسمی مفاصل، کم‌رود نتیجه فشار روانی است.»

ایجاد مانع

فصل چهارم کتاب با عنوان مداخله الگویی از فشار روانی و رابطه آن با بیماری ارائه می‌دهد و مضمون کنترل آن نیز به منزله مداخلات درمانی در درون این الگو مورد توجه قرار می‌گیرد. مداخلات فعالیت‌هایی هستند که مانع می‌شوند فشار روانی به عوارض منفی مانند ناراحتی‌های روان‌شناختی، اضطراب، بیماری یا مرض منجر شود: «وقتی مسیر یک رویداد زندگی یا رابطه آن با نحوه ادراک آن هیجان و برانگیختگی فیزیولوژیکی مربوط به رویداد مورد نظر و آسیب پذیری نسبت به بیماری و دیگر پیامدهای آن فهمیده شد، آن گاه برای مقابله با این پیامدها و پیشگیری از آنها می‌توان اقدامی

موثر کرد: «مداخله یا اقدام مستلزم قرار دادن موانعی در نقاط گوناگون نظریه الگوی فشار روانی است. مثلاً اگر چه یک موقعیت در زندگی مستلزم سازگاری است اما می‌توان بین آن موقعیت و مرحله بعدی (یعنی فشار آور دانستن آن) مانعی گذاشت. این مانع ممکن است شامل تجویز داروهای مجاز از مسکن‌ها، خواب آورها، ضدافسردگی‌ها یا پایداری و پافشاری خودتان باشد که اجازه ندهید این موقعیت را پریشان ساز ادراک کنید.» نویسنده به نکته جالب دیگری اشاره می‌کند که متأسفانه در بسیاری جوامع اخیراً طرفدار پیدا کرده است: «بعضی از برنامه‌های ناقص کنترل فشار روانی، یک یا چند مهارت کنترل فشار روانی را به شرکت کنندگان آموزش می‌دهند. این برنامه‌ها فقط برای ایجاد مانع در یک موقعیت تدارک دیده شده‌اند مثل مراقبه، یوگا یا مدیریت زمان که برخی آموزش می‌دهند.»

دین باوری و کنترل استرس

در فصل پنجم به مداخلات فردی موفقیت آمیز پرداخته می‌شود که فرد دیگری در آن موقعیت مستقیماً درگیر نیست و فصل بعد به آن دسته از موقعیت‌های زندگی اشاره دارد که دیگری نیز در آن دخالت دارد و شامل موضوعات ابراز وجود (قاطعیت)، حل تعارضات، ارتباط موثر با دیگران، مدیریت زمان و هماهنگی معقول و درست آن برای گذراندن اوقات با همکاران، خانواده و دوستان است، ضمن آن که به نقش موثر شبکه حمایتگر برای مقابله با فشار روانی و پیامدهای منفی آن نیز پرداخته می‌شود: «دوستی دارم که می‌گوید: «منظورت این است که من مجبور نیستم همه کارهایی را که می‌کنم، انجام بدهم.» مقصود وی آن است که کارهای زیادی وجود دارد که تمایل دارد انجام دهد ولی آنها را بار اضافی می‌داند اما به خاطر اهمیت دادن زیاد به فکری که دیگران درباره‌اش می‌کنند، گفتن نه برایش مشکل است.» این کتاب در مورد مهارت‌های تنظیم زمان (برای کاهش فشار روانی) هدف گذاری، اولویت بندی، جدول بندی، گفتن «نه» در هنگام ضرورت، احاله مسئولیت‌ها به دیگران، بازنگری مطالب فقط یک بار، کاهش دعوات قطع صحبت دیگران و بررسی نحوه گذراندن زمان را پیشنهاد می‌کند. البته با ذکر جزئیات و مثال‌های عینی و واقعی.

فصل هشتم کتاب به معنویت و فشار روانی اختصاص دارد. اواخر بعد از ظهر یک روز آفتابی ماه آوریل، رانندگی می‌کردم و دقیقاً هنگام غروب خورشید به نزدیک دره‌ای رسیدم. دیدم دیواره‌های این دره طی قرن‌ها باعث به وجود آمدن یک رودخانه طبیعی شده

... این وضعیت مرا از خود بیخود کرد و عظمت این منظره مرا شگفت زده کرده بود. شب بود و دیر هنگام و در برگشت من بودم و هزاران ستاره در یک آسمان کاملاً پاک... این فصل با این جمله‌ها آغاز می‌شود و نویسنده به نقش موثر مذهب و معنویت در سلامت روانی با نگاهی جدید اشاره می‌کند: «باور این که خود یا از طریق ایمان مذهبی یا معنویت با گذشته و آینده پیوند دارد، یک مرحله تکوینی مرتبط با سلامت و توانایی کنترل فشار روانی است.»

تاثیر ورزش

بخش سوم کتاب «کنترل فشار روانی» به بررسی و تشریح فنون عمومی مقاطع و فشار روانی و ارزیابی عملی نتایج حاصل از آن و شامل تن آرامی، تصویر سازی ذهنی، تن آرامی پیش رونده، توجه ذهنی، ماساژ و فشار موضعی و ... است.

امادر مورد نقش ورزش یک فصل کامل و جداگانه تمام تاثیرات آن را بر سلامت روانی بررسی می‌کند از تاثیرات فیزیولوژیک شدت، فراوانی، مدت و برنامه ورزشی گرفته تا بررسی انواع ورزش‌های شنا، طناب زدن، دوچرخه سواری، پیاده روی، دوی استقامت، کشش بدن در قسمت خلاصه فصل هم آمده است: «فوائد روان‌شناختی ورزش کردن، افزایش عزت نفس، برداشت مثبت تر دیگران، احساس هشیاری و آمادگی بیشتر، نگرش بهتر به کار، کاهش احساس افسردگی و اضطراب و توانایی بهتر برای کنترل فشار روانی است.»

از خانه تا دانشگاه

بخش پایانی کتاب در قالب چهار فصل، فشار شغلی، دانشجویان و فشار روانی، فشار روانی در خانواده، فشار روانی و سالمندی را به بحث می‌گذارد. تنها مروری بر عناوین این فصل‌ها دقت و جامعیت کتاب را در بررسی تمام عوامل موثر یا کاهنده فشار روانی را به خوبی اثبات می‌کند. در فصل ۷ (دانشجویان و فشار روانی)، مشکلات دانشجویان سال پایانی بررسی می‌شود. تغییر سبک زندگی و فشار بیش از حد درس‌ها (نمره) ارزیابی می‌شود، کم‌رویی و حسادت و اثرات آن بر فشار روانی و اکاوی شده و موضوعات کار و درس، خانواده و دانشکده و دوستی و آشنایی با نگاهی تخصصی همراه با توصیه‌های کاربردی ارائه می‌شود: «برای هماهنگ کردن مسئولیت‌های خانوادگی و تحصیلی، آنها را جدول بندی کنید. اوقات خاصی را به درس و خانواده تان اختصاص دهید تا احساس کنید وظیفه تان را انجام داده‌اید و خانواده تان از بودن با شما مأیوس نشده‌اند. کنار گذاشتن اوقات خاص برای بودن با خانواده به شما اطمینان می‌دهد که نیازهای آنها را از یاد نبرده‌اید.»

فشارهای روانی در خانواده و نحوه مدیریت و مواجهه با آن نیز از دیگر مباحث کاربردی این بخش است که در آن هم خانواده کارآمد تعریف می‌شود. هم روش‌های همزیستی مسالمت آمیز خانوادگی تشریح می‌شود: «فشارهای روانی خانوادگی عبارتند از نگرانی‌های مالی، اشتغال زن و شوهر، افزایش نقل و انتقال، فرزندپروری، جدایی از خانواده پدری و خویشان و بد رفتاری یا همسر و فرزندان» روش‌ها یا به قول کتاب مداخلات موثر برای مهار این فشارها را در کتاب جست و جو و آنها را به کسانی که تصور می‌کنند نیاز دارند حتماً توصیه کنید.

«کنترل فشار روانی» اثر جرالد. اس. گرینبرگ را دکتر محسن دهقانی، دکتر بهمن نجاریان، دکتر علی شیرافکن و دکتر سیامک خداحیومی (اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها) ترجمه کرده‌اند و انتشارات رشد اخیراً آن را در ۵۷۰ صفحه و به قیمت ۹۰۰۰ تومان منتشر کرده است.

یادداشت

محمدرضا رئیسی

طعم آبی آرامش!

زندگی ماشینی و کم تحرک کنونی را اگر در کنار الزامات توسعه و صنعتی شدن - و اخیراً رایانه‌ای شدن - جوامع قرار دهیم با طیف بزرگی از مشکلات، نابسامانی‌ها و بیماری‌های جدید مواجه می‌شویم که همگی حاصل رویگردانی بشر از زندگی طبیعی اولیه خود است.

در این میان، بیماری‌های اعصاب و روان به نحوی فزاینده و خطرناک در جوامع رو به گسترشند که عمدتاً ناشی از استرس‌های سبک زندگی مدرن و تغذیه نامناسب هستند، اگر چه نمی‌توان خلأ معنویت را در این بحث نادیده گرفت.

از علل و عوامل ابتلای بشر امروز به انواع و اقسام بیماری‌های روانی که بگذریم، مسئله درمان یا به تعبیری درمان‌ها یکی از مباحث مهمی است که خلأ آن به خوبی احساس می‌شود.

شاید تاکنون پیش آمده باشد که کسی درباره حالات روحی - روانی نامتعادل خود با دیگری صحبت کرده و آن دیگری علاوه بر راهنمایی‌های کاملاً (!) کارشناسانه خود، او را به شرکت در انواع و اقسام روش‌ها و کلاس‌های پرهزینه تشویق کرده و مثال‌های متعددی آورده باشد از کسانی که با حضور در یکی از آنها نه تنها بهبودی کامل برایشان حاصل شده بلکه اساساً زندگی‌شان متحول شده است! دم دست‌ترین این کلاس‌ها عبارتند از یوگا، مدیتیشن، اعتماد به نفس، موفقیت و ....!

حال آن که این دوره‌ها در مورد کسی که دچار نامالیامات روانی است نه تنها مشکلی را حل نمی‌کند بلکه باعث عمیق‌تر شدن زخم نامحسوس بیماری وی خواهد شد.

بد نیست قبل از تجربه این کلاس‌ها یا حتی توصیه به مطالعه فلان کتاب و بهمان مطالعه قدری با خود ببیندیم که کارکرد واقعی علوم روان‌شناسی و روان‌پزشکی چیست؟ در طول تاریخ هزاران نفر برای شناخت ریشه مشکلات روانی بشر پژوهش کرده‌اند و روش‌های مختلفی را برای درمان ارائه داده‌اند. (به ویژه آن که بزرگان ما هم هیچ‌گاه به آرامش و سلامت روان انسان‌ها بی‌توجه نبوده‌اند)

اگر قبول داریم که روان‌شناسی علم است، نظریه‌های علمی خاص خود را دارد و روان‌شناسان دانش‌آموختگان این مکتب علمی هستند، باید قبول کنیم که استانداردترین روش یاری به یک آسیب دیده روانی، ارجاع او به روان‌شناس است.

خوشبختانه با گسترش و تنوع موضوعات این رشته و با توجه به قدمت آن در دانشگاه‌های ما، می‌توان با اطمینان گفت که روان‌شناسان و روان‌پزشکان متعددی داریم که علاوه بر دانایی، توانایی تطبیق مباحث مرتبط را با فرهنگ و سنت‌های جامعه ما دارند. باور کنیم هیچ روش برای درمان اختلالات روانی معتبرتر و ثمربخش‌تر از مراجعه مستمر و هدفمند به متخصصان مربوطه و به کار بستن توصیه‌های آنان نیست.

کتاب «کنترل فشار روانی» هم متن روانی، قابل فهم و جذابی دارد و هم از پشتوانه علمی نیرومندی برخوردار است. کتاب اگر چه برای افرادی که دچار حدی از استرس یا فشار روانی هستند که نیازمند درمان می‌باشند، به تنهایی کفایت نمی‌کند و در کنار روش‌های بالینی موثر است اما مطالعه آن برای مخاطبان عام - که کم و بیش در طول روز با استرس مواجهند - بسیار سودمند است.

نشست نقد و بررسی کتاب «شمس من و خدای من» در سرای اهل قلم برگزار شد

طلوع دو خورشید

«شمس من و خدای من» نام اثر تازه دکتر پرویز عباسی داکانی است که به تحلیل‌های تاریخی، پدیدارشناختی و روان‌شناختی پیرامون واقعه دیدار جلال‌الدین محمد بلخی با شمس تبریزی می‌پردازد و این انقلاب فکری و معنوی عظیم در زندگانی مولوی، عارف و شاعر بزرگ ایرانی را از زوایای مختلف می‌کاود.

عباسی داکانی از پژوهشگران فعال حوزه ادبیات عرفانی است که پیش از این، آثار قابل توجهی در این حوزه به جامعه علمی و فرهنگی عرضه کرده است که «قصه غربت غربی» و تفسیر رساله «قصه الغربه الغربیه» اثر شیخ شهاب سهروردی از آن جمله‌اند.

سرای اهل قلم یکشنبه گذشته میزبان نشستی بود که به منظور معرفی و بررسی کتاب «شمس من و خدای من» برگزار شد. در این نشست نویسنده کتاب و دکتر عبدالرضا مظاهری (محقق حوزه عرفان) حضور داشتند.

پرویز عباسی داکانی در ابتدای جلسه هدف عمده خود از تالیف کتاب «شمس من و خدای من» را بررسی تاریخی و پدیدارشناختی رابطه مولانا با شمس تبریزی عنوان کرد و متذکر شد که در این کتاب کوشیده است تا مولانا را در فضای خاص زمانه‌اش درک و گزارش کند و علاوه بر اطلاعات تاریخی، به تحلیل‌های پدیدارشناسانه و روانکاوانه درباره این رابطه بپردازد.

عباسی داکانی در باب تاثیر عظیم شمس بر مولوی به سخن استاد جلال‌الدین همایی استناد کرد که: «مولانا پیش از برخورد با شمس، یک غزالی بود.» وی در توضیح این دیدگاه اذعان داشت که مولوی تا قبل از دیدار شمس، درست مانند غزالی، دانشی مردی بود که کسوت رسمی علم و فقاقت را بر تن داشت و بحث عشق می‌کرد اما با عشق نمی‌زیست. مولانا پس از برخورد با شمس است که غرق در عشق الهی می‌شود و به مقام حال نائل می‌آید.

نویسنده کتاب «شمس من و خدای من» به نقد دیدگاهی پرداخت که ناخواسته چهره مخدوشی از این حادثه روحی ارائه می‌دهد، مبنی بر این که مولانا تا پیش از دیدار شمس، کسی نبوده و بعد از این واقعه است که عظمت می‌یابد.

وی خاطر نشان کرد که مولانا پیش از دیدار شمس هم انسان بزرگی بوده است. او سال‌ها محصل و سپس مدرس علوم دینی (فقه و کلام و تفسیر و فلسفه و...) و از سوی دیگر فرزند بهاء ولد یکی از عرفای نامدار آن روزگار بوده است. به همین دلیل مولانا پیش از شمس همچون انبار عظیمی از مهمات بود و شمس جرقه انفجار آن را زد. مولانا ظرفیت روحی و فکری عظیمی داشت و مهبیای این بود که کسی این نیروی سرکش را در او رها کند.

دکتر عباسی داکانی اظهار داشت که زندگانی مولانا و حوادث و سوانح آن را در این کتاب بر اساس واقعه دیدار با شمس به سه دوره زمانی تقسیم کرده است؛ مولانا پیش از شمس، مولانا با شمس و مولانا پس از شمس. دوره دوم، که طی آن جلال‌الدین محمد با شمس تبریزی مواجه می‌شود، بر مبنای نوع مواجهه با جلال‌الدین، خود به سه مقطع قسمت می‌شود؛ در مقطع اول، مولانا نوعی مواجهه نقادانه با شمس دارد، یعنی اینچنین نیست که به محض دیدار با شمس، یکسره تسلیم و شیفته او شود. بعد از این مرحله، نوعی رابطه استاد شاگردی

اشاره محی‌الدین به سراغ مولانا رفته است. در ادامه این نشست دکتر عبدالرضا مظاهری، از محققان حوزه عرفان اسلامی (به ویژه ابن عربی‌شناسی) به معرفی کتاب «شمس من و خدای من» پرداخت. وی اظهار داشت که یکی از ویژگی‌های کار عباسی داکانی در این کتاب، این است که در موضوعات و مسائل مختلف با نگاه انتقادی - و نه صرفاً گزاره‌شگری - وارد شده است. نویسنده مواضع و دیدگاه‌های مختلف را نقل کرده و سپس به نقد و ارزیابی آنها پرداخته و در پایان نظر شخصی و اجتهادی خویش را ابراز داشته است. بدین ترتیب خواننده را در میدان چالشی علمی درگیر کرده و به او فرصت

تامل و داوری می‌دهد. مظاهری همچنین پرداخت دقیق مسائل تاریخی و اجتماعی را در کنار تحلیل‌های عمیق درونی و روان‌شناختی، از نقاط قوت کتاب جدید داکانی دانست.

در انتهای جلسه، نویسنده کتاب به جمع‌بندی و جوه امتیاز اثر خود پرداخت و خاطر نشان کرد که مباحثی در این کتاب طرح شده که در هیچ یک از آثار مشابه پیشین بدین گستردگی و تمرکز پیگیری نشده است، از جمله ماجرای دیدار مولانا با عطار که در این کتاب نشان داده شده است این مطلب واقعیت تاریخی ندارد، علی‌رغم شهرتی که در بین مولوی‌شناسان داراست، ماجرای کشته شدن شمس که برخی منکر آن شده‌اند و برخی هم که مدعی آن بوده‌اند موضوع را به اجمال برگزار کرده‌اند. اما در این کتاب به طور مستوفا و با قرائن کافی بحث شده است و تحلیل روان‌کاوانه از حادثه دیدار شمس و مولانا که نویسنده تقریباً برای نخستین بار با این حجم و تفصیل از زاویه نگاه روان‌شناسانه و روانکاوانه به پاسخ این پرسش می‌پردازد که چرا اینگونه شد؟ چرا مولانا پس از دیدار شمس تبریزی چنان متحول شد؟

پختگی برسد و به سراغ او برود. به همین دلیل گزینش مولوی از سوی شمس و به سراغ او رفتن واقعا اتفاقی از روی تصادف نبوده و به این معنا شمس مولانا را صید کرده است!

وی افزود: «از سوی دیگر مصاحبت و مؤانست با شمس نیز کار هر کسی نبود. او انسان منحصر به فرد و عجیبی است، چنان که در روایات (و در خود «مقالات شمس تبریزی») آمده که برخی از عارفان بزرگ آن زمان، با وجود علاقه به معاشرت با شمس نتوانسته‌اند شرایط این همراهی را تحمل کنند! بنابراین مولانا شمس را درمی‌یابد و با او هم‌دل می‌شود.

داکانی یکی دیگر از محورهای موضوعی کتاب «شمس من و خدای من» را تحلیل ماجرای کشته شدن شمس دانست و بیان داشت که برای این ادعا شواهدی عرضه کرده است. وی گفت گویا خود مولانا هم نمی‌خواست این ماجرا چندان آفتابی شود؛ چنان که در جایی از مثنوی می‌گوید: (فتنه و آشوب و خونریزی مجو/بیش از این از شمس تبریزی مگو) یعنی حتی تا سال‌ها بعد نیز او نام شمس را با نوعی فتنه و آشوب توأم می‌بیند و همین امر قرینه‌ای است بر صحت شهادت شمس است.

مسئله دیگری که مولف به عنوان یکی از دغدغه‌های پژوهش خویش ذکر کرد، رابطه مولانا با محی‌الدین ابن عربی است که طبق نظر وی شمس نیز در این رابطه نقش ویژه‌ای دارد. داکانی معتقد است که احتمالاً شمس شاگرد ابن عربی بوده است و از طرف دیگر مشهور است که مولانای جوان با محی‌الدین که‌نسال در سوریه ملاقاتی داشته است و در همان دیدار، درحالی که مولانا در پشت پدرش راه می‌رفته، محی‌الدین می‌گوید: «شگفتنا! اقیانوسی از بی‌جویباری روان است!» این روایت بر آشنایی ابن عربی با مولانای جوان دلالت دارد و لذا داکانی نتیجه می‌گیرد که شاید شمس بر اثر صلاح‌دید یا

میان این دو انسان بزرگ تضج می‌گیرد و در پایان مولانا نسبتی ارادت‌کیشانه با شمس می‌یابد.

داکانی در اشاره‌ای تاریخی، به زمینه‌های سیاسی و اجتماعی این رخداد نیز توجه داد و گفت: «زمانه مولانا هم در رشد و شکوفایی فکری و روحانی او بی‌تاثیر نبوده؛ چه در آن روزگار، عالم اسلامی محل دو هجمه بزرگ بود یعنی جنگ‌های صلیبی و حمله مغول. در میانه این دو فشار عظیم، زمینه‌هایی فراهم شد که این نبوغ جوشان، شکفته شود.»

اما در باب نسبت شمس با مولانا، پرویز عباسی داکانی معتقد بود که شمس به حکم ولایت عارفانه خویش، مولانا را از میان انبوه انسان‌ها صید کرده است. شمس تبریزی خود می‌گوید: «من شکارچی‌ام اما هر کسی را صید نمی‌کنم. من فقط انگشت بر بزرگان عالم می‌نهم.» نویسنده در جایی از کتاب خود، این امر را با «دن خوان» - عارف سرخپوست معاصر - مقایسه کرده است که یکی از مهم‌ترین آموزه‌هایش، شکارچی بودن عارف است. داکانی همچنین در این کتاب شواهدی ارائه کرده که نشان می‌دهد شمس شکارچی‌گری‌اش را نسبت به مولانا از بسیاری سالیان پیش‌تر شروع کرده بود و به نحوی او را تحت نظر داشت تا زمانی که مولانا به حدی از

عباسی داکانی زندگانی مولانا و حوادث و سوانح آن را در این کتاب بر اساس واقعه دیدار با شمس به سه دوره زمانی تقسیم کرده است؛ مولانا پیش از شمس، مولانا با شمس و مولانا پس از شمس

نگاهی به کتاب «حقوق اختراعات» نوشته سیدحسن میرحسینی

اختراع را ثبت کن!

اگر نقش و سهم عمده و اساسی دانش و فکر را در توسعه پایدار و اقتصاد دانش محور بدانیم، لازمه تولید علم و اندیشه، وجود فضا و بستر امن و مناسبی است که در آن از یک سو صاحب فکر و اندیشه احساس کند از دستاوردها و تراوش های فکری خود در ابعاد مادی و معنوی منتفع است و از سوی دیگر جامعه بتواند به نحو مقتضی و مناسب به این دستاوردها دسترسی پیدا کند. ابزار حقوقی که برای حمایت از تراوش های فکری بشر در حوزه های صنعت به معنای عام کلمه نقش تعیین کننده و مهم دارد حقوق مالکیت صنعتی است و یکی از مصادیق مهم این حقوق، حقوق اختراعات است. کتاب «حقوق اختراعات» برای اولین بار تحت این عنوان و اختصاصا برای این موضوع به قلم دکتر سید حسن میرحسینی منتشر شده است.

اختراع چیست؟

فصل اول کتاب با عنوان «کلیات»، مفاهیم، انواع اختراع، ماهیت حقوقی اختراع، ضرورت ثبت، حمایت از اختراع و ... را بررسی می کند اما جالب است بدانید که در قوانین بسیاری از کشورها از اختراع تعریفی ارائه نشده است. تعدادی از کشورها تعریف اختراع را به عهده محاکم گذاشته اند تا در مقام تنازع و اختلاف، به تعریف اختراع و تبیین حوزه و دامنه آن اقدام کنند. البته کشورهای نادری هم هستند که در مجموعه قوانین و مقررات آنها از اختراع تعریف شده است. قانون ثبت اختراعات ژاپن یکی از معدود قوانینی است که حاوی تعریفی در این مورد است. به موجب این قانون اختراع عبارت است از به وجود آوردن ایده های تکنیکی بسیار پیشرفته که از طریق آن قانون طبیعت مورد استفاده قرار می گیرد. البته در ماده قانون ثبت اختراعات طرح های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ در تعریف اختراع آمده است: «اختراع نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اولین بار فرآیندی یا فرآورده ای خاص را ارائه می کند و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری، صنعت و مانند آنها حل می کند.»

به هر حال اگر بتوان تعریف جامع و مورد قبولی را برای اختراع در مقیاس جهانی به دست آورد باید تفاوت های آن را با اکتشاف، نوآوری و ... مشخص کرد. مثلا اختراع بانوآوری متفاوت است چون نوآوری تبدیل یک اختراع به یک محصول یا فرآیند تجاری و قابل فروش است. به عبارت دیگر، در واقع تجاری کردن موفقیت آمیز یک اختراع را نوآوری می گویند اگر چه خود اختراع نیز به انواع مختلفی تقسیم می شود. ماهیت حقوقی و فقهی حق اختراع و اختراع و موضوعات جدید، عناوین دیگر فصل اول کتاب هستند که به گونه ای مشروح جنبه های مختلف اختراع و حقوق متعلق به آنان را بررسی می کند.

حق اختراع چیست؟

در فصل دوم، شرایط ماهوی اختراع از قبیل جدید بودن، کاربرد صنعتی، گام ابتکاری و ... تشریح شده است. حق ثبت اختراع در این باره است که اگر اختراعی متعلق به دو نفر (یا بیشتر) باشد کدام یک حق ثبت دارند یا اختراعات ناشی از استخدام و قرارداد از جمله مباحثی است که با نگاهی مقایسه ای میان قوانین ایران و چند کشور دیگر تنظیم شده است. بد نیست بدانید در بسیاری از کشورهای نهادی با عنوان «پیمانکاران مستقل» وجود دارد که برای تهیه محصول یا فرآیند جدید از سوی شرکتی استخدام می شود و در این فرض مالک تمام حقوق متعلق به اختراع می شود مگر این که خلاف آن در متن قرارداد

به صراحت ذکر شده باشد. در ادامه برای اختراعات قابل ثبت شرایطی ذکر می شود از جمله جدید بودن، دارا بودن گام ابتکاری و داشتن کاربرد صنعتی. گام ابتکاری یعنی این که اختراع مورد نظر برای شخص ماهر در فن یا صنعتی که اختراع به آن مربوط می شود ناشکار باشد. در بعضی از نظام ها گام ابتکاری به این معناست که اختراع با توجه به معلومات قبلی عموم، برای شخصی با مهارت معمولی در فن مذکور آشنا و واضح نبوده و در خلق آن یک نحوه خلاقیت و ابتکار محسوس اعمال شده باشد. بخش پایانی این فصل هم به تعریف دقیق اختراعات غیر قابل ثبت اختصاص دارد چرا که تعریف اختراع و شرایط ماهوی آن همچنین نظم عمومی و اخلاق حسنه و مصالح عمومی کشورها از قبیل حفظ حیات، بهداشت انسان، حیوان و نبات و محیط زیست، اقتضا می کند که در قوانین داخلی کشورها مواردی به صراحت از حیطة و حوزه حمایتی اختراع خارج شوند.

اختراع چگونه ثبت می شود؟

اختراع در صورتی قابل حمایت است که به ثبت رسیده باشد. در فصل سوم کتاب «حقوق اختراعات» فرآیند ثبت اختراع در دو سطح ملی و بین المللی مورد بحث قرار گرفته و موضوعات مهمی از قبیل ساز و کارهای بررسی، اصل وحدت اختراع، انتشار، هزینه های ثبت اختراع و اعطای ورقه اختراع مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. معمولا پس از ثبت اختراع است که صاحب آن می تواند علیه نقض کننده حق خود در محاکم و مراجع ذیصلاح اقدام دعوی کند البته در بعضی از کشورها مخترع می تواند پس از ثبت اختراع علیه نقض کننده حق اختراع در فاصله بین تاریخ انتشار اظهارنامه اختراع (معمولا ۱۸ ماه پس از تسلیم اولین تقاضا) و تاریخ ثبت اختراع، اعلام شکایت کند.

پس از تسلیم اظهارنامه ثبت اختراع (شامل درخواست، توصیف، ادعا، نقشه های اختراع و خلاصه) نوبت به بررسی اختراع می رسد: «کشورها به توجه به میزان توسعه، رشد، تجهیزات، منابع انسانی و ملاحظات ملی نظام های مختلف بررسی شکلی یا ماهوی را برای ثبت اختراع در نظر گرفته و انتخاب کرده اند. در همه این روش ها در واقع کارشناسان اداره مالکیت صنعتی عموما به صورت مکتوب با متقاضی یا مخترع پیرامون مسائل مربوط به اختراع ارتباط دارند.» از دیگر شاخص های ارزشمند این کتاب بررسی تطبیقی میان نظام های بررسی ثبت اختراع چندین کشور و تشریح این نظام در ایران است.

این فصل البته درباره چگونگی ثبت اختراع در سطح بین المللی نیز گفتار مشروحو دارد که برای بسیاری از مخترعان و مبتکران کشورمان راهنمای عمل خوبی است: «برای ثبت اختراع و کسب حمایت بین المللی متقاضی یا مخترع می تواند به اداره ملی ثبت اختراع کشورهای مورد نظر مراجعه کند و اظهارنامه ثبت اختراع خود را در زبان آن کشورها و با پرداختن هزینه مربوط تسلیم کند.» البته اگر چند کشور در یک ساز و کار منطقه ای ثبت اختراع عضو باشند مخترع یا متقاضی در این کشورها می تواند اظهارنامه ثبت اختراع را به اداره ثبت اختراع منطقه ای مربوطه تسلیم و حمایت از اختراع خود را در تمام کشورهای عضو یا آن دسته از کشورهای عضو که مایل به کسب حمایت از آنهاست، به دست آورد. ادارات منطقه ای ثبت اختراع در سطح جهان عبارتند از سازمان مالکیت معنوی آفریقا، سازمان اروپایی آسیایی ثبت اختراع، اداره اروپایی ثبت اختراع و اداره ثبت اختراعات شورای همکاری خلیج فارس.

حقوق مخترع

حمایت از اختراع براساس این که اختراع ثبت شده محصول یا فرآیند و روش باشد متفاوت است، به این معنا که میزان حمایت از اختراع محصول معمولا بیشتر است. فصل چهارم به حقوق مخترع اختصاص دارد که در آن حقوق ناشی از ثبت اختراع، استثنائات از قبیل خاتمه استفاده حق، واردات موازی، گواهی های اختراع و حمل و نقل و ... تشریح می شود. حق تولید و تکثیر، عرضه برای فروش، واردات، ذخیره و نگهداری، استفاده و صادرات از حقوق اولیه و برای صاحب اختراع است. اما در این مبحث دو سرفصل دیگر هم وجود دارد: یکی با عنوان «خاتمه استفاده از حقوق یا اتمام حق» که به موجب آن زمانی که محصولی واجد عنصر حقوق مالکیت معنوی از قبیل اختراع در بازاری فروخته می شود، حقوق صاحب آن حق نسبت به آن محصول تحت شرایطی خاتمه داده می شود. البته در شرایطی که کالای اختراعی به وسیله صاحب (یا صاحبان) حق آن محصول در بازار عرضه شود و دیگری «پروانه های اجباری» است که در واقع، اجازه ای است که با توجه به قوانین ملی کشورها و در موارد خاص از سوی مقام صالح ملی صادر می شود و به موجب آن، دولت یا هر شخص ذیصلاح دیگری می تواند بدون اذن از صاحب ورقه اختراع از محصول اختراعی استفاده کند.

حق اختراع چگونه نقض می شود؟

حقوق انحصاری صاحب اختراع ممکن است مورد نقض قرار گیرد. در این بخش از کتاب (فصل پنجم) نیز مباحثی به چشم می خورد که به نظر می رسد بسیاری از صاحبان اختراع (و حتی وکلا) نیاز به خوانش دقیق آن دارند تا به موقع از زیان های احتمالی جلوگیری کنند. موارد، چگونگی و مراحل نقض حق اختراع با توجه به قوانین جاری کشورها در این بخش به تفصیل مورد اشاره قرار گرفته است.

کتاب دو بخش دیگر هم دارد: یکی «بررسی تطبیقی» که در آن قوانین ملی کشورهای مختلف در حوزه حقوق اختراع و مالکیت معنوی مورد بحث قرار می گیرد و دیگری ضامنه که در بخش ضامنه متن کامل قوانین کشورمان درباره اختراعات آمده است. کتاب «حقوق اختراعات» حاصل تلاش های دو ساله دکتر سید حسن میرحسینی است که نشر میزان (ناشر تخصصی کتاب های حقوقی) آن را در ۴۳۲ صفحه و با قیمت ۶۵۰۰ تومان به تازگی روانه بازار نشر کرده است.

یادداشت

میکائیل قاسمی

توسعه علمی و حقوق مخترعان

توسعه در همه ابعاد آن از اجتماعی و فرهنگی گرفته تا علمی و صنعتی اگر چه متناسب با شرایط فرهنگی - تاریخی، مدل ها و تعاریف گوناگونی دارد، اما در بحث الزامات و پیش شرط ها می توان نقاط اشتراکی در همه انواع آن یافت. هیچ کس منکر این نیست که لازمه توسعه علمی تولید دانش به معنای اعم آن است. چنان که بدون لحاظ کردن شرایط منتهی به تولید دانش هرگز نمی توان به آن دست یافت. یکی از شروط (پیش شرط های) تولید علم و دانش، ارج نهادن به تولید کنندگان آن (دانشمندان و دانشگران) و احترام به مقام و منزلت آنان است. دانشگران در درجه نخست نیازمند محیطی هستند که در آن به کار تخصصی خود (پژوهش و مطالعه) بپردازند، آن گاه باید قدر تلاش و مجاهدات علمی شان را دانست و از محصول تولیدی شان به نحوی شایسته بهره برد. به هر میزانی که پژوهندگان علم و نخبگان یک جامعه در جایگاه بایسته و شایسته خود منزلت داشته باشند، به همان نسبت می توان جامعه را به لحاظ علمی و حتی فرهنگی رشد یافته دانست. یکی از شروط اولیه و اجرایی حفظ حرمت و مقام نخبگان، رعایت حقوق اولیه آنان است.

محصول اندیشه یک اندیشمند، اختراع یک مخترع یا نظریه علمی یک دانشمند در مباحث حقوقی، صاحب و ذی حقی دارد که به موجب آن می تواند از مزایای مادی و معنوی اش بهره مند شود. حقوق مالکیت معنوی در واقع ابزاری است که به موجب آن قانون به حمایت از دسترنج یک فرد فرهیخته می پردازد که این فرد ممکن است یک شاعر، نویسنده و هنرمند باشد یا یک مخترع، مبتکر و اندیشمند. اولین قانون مرتبط با حقوق مالکیت معنوی، قانون ثبت علائم و اختراعات ایران مصوب سال ۱۳۱۰ و آخرین آن، قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری ۱۳۸۶ است. قانون اخیر در جلسه هفتم آبان ۱۳۸۶ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی تصویب شد و پس از موافقت مجلس با اجرای آزمایشی آن به مدت پنج سال در جلسه علمی چهارشنبه سوم بهمن همان سال به تایید شورای نگهبان رسید.

با توجه به اهمیت حقوق مالکیت صنعتی به ویژه اختراعات، پایه ریزی نظام متناسب و کارآمد و هماهنگ با برنامه های توسعه کشور برای حمایت از صاحبان این حقوق در سطوح ملی و بین المللی ضروری است. در کنار حمایت های قانونی، به لحاظ تشکیلاتی نیز نیازمند سازمانی هستیم که با نگاهی تخصصی امور مربوط به حمایت و ثبت اختراعات را پیگیری و به انجام برساند. در همین راستا در سال ۱۳۸۳، اداره مالکیت صنعتی که پیشتر زیر مجموعه اداره کل ثبت شرکت ها و مالکیت صنعتی بود، ارتقا یافت و از آن جدا و به صورت اداره کلی مستقل تحت عنوان «اداره کل مالکیت صنعتی» درآمد.

در این راستا آنچه به لحاظ قانونی و تشکیلاتی برای حمایت از نخبگان و مخترعان کشور لازم بود تا حدی (با قانون ۱۳۸۶ و ارتقای اداره مالکیت صنعتی) تحقق یافته است اما در حوزه اطلاع رسانی و فرهنگ سازی به نظر می رسد نهادهای مرتبط لازم است تلاش جدی تری کنند به همین دلیل آگاه سازی نخبگان و مخترعان از حقوق خود جزو کارکردهای رسانه ها و وسایل ارتباط جمعی است که هنوز جای کار بسیار دارد. کتاب «حقوق اختراعات» که برای نخستین بار به صورتی مستقل و منسجم منتشر شده تلاشی است برای اطلاع رسانی به تمام صاحبان ایده، فکر و محصول که به گونه ای مشروح از همه جوانب آن را بررسی کرده است. جای خالی این کتاب در کتابخانه های مراکز علمی - صنعتی کشور به شدت احساس می شد.

تئاتر پای تخته سیاه

نکته‌ای که تئاتر کودک و نوجوان را از دیگر انواع تئاتری در حوزه هنرهای نمایشی متمایز می‌کند، نقش این گونه تئاتری در فرآیند آموزش است. آموزش و تئاتر کودک و نوجوان از دو منظر قابل بررسی است که اولین موضوع، استفاده از تئاتر در آموزش مضامین علمی چون مواد درسی است. تاثیرگذاری تئاتر در آموزش این مضامین به حدی است که امروزه بسیاری از معلمان و مربیان در فرآیند تعلیم مفاهیم ساده ریاضیات و علوم از بازی‌های ساده نمایشی استفاده می‌کنند. اما دومین منظر که می‌توان در آن به بررسی رابطه آموزش و تئاتر پرداخت، تاثیرگذاری ناخودآگاه نمایش در آموزش روابط اجتماعی و مفاهیم فرهنگی است. برای توضیح باید گفت که یکی از مهم‌ترین گونه‌های تئاتر کودک و نوجوان، نمایش خلاق است. در نمایش خلاق گروهی از کودکان با حمایت و هدایت یک مربی، نمایشی را تولید می‌کنند. در این نوع نمایش، همه اعضای گروه مسئول تمام اجزای صحنه و عوامل نمایش هستند و در آن تقسیم وظایف مانند تئاتر حرفه‌ای وجود ندارد. کودکان در پرتوی تولید یک نمایش خلاق می‌آموزند که سخن یکدیگر را بشنوند، کاستی یکدیگر را جبران کنند به یکدیگر احترام بگذارند و در یک کلام بیش از آنکه در فکر نشان دادن قابلیت‌های خود باشند، در خدمت گروه و کار گروهی قرار گیرند از این رو تئاتر کودک در آماده کردن این قشر برای ورود به اجتماع و آموزش فرهنگ عمومی به آنها بسیار موثر است.

«دریچه‌ای به تئاتر کودک در ایران» مجموعه مقالاتی از داوود کیانیان است که به مناسبت پانزدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک و نوجوان از سوی انتشارات نمایش به چاپ رسیده است. این مقالات، نوشته‌های کیانیان از سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۱ را پوشش می‌دهد. با آنکه فاصله زمانی مقالات - از ابتدا تا انتها - قابل توجه است، اما نویسنده تلاش کرده با حذف تاریخ نگارش مقالات، آنها را به گونه‌ای جابه‌جا و اصلاح کند تا دارای یک سیر منطقی باشند. با این وجود از ورود تئاتر کودک و نوجوان بیش از هشت دهه می‌گذرد. تعداد آثاری مانند «دریچه‌ای به تئاتر کودک در ایران» که به تبیین وجه مختلف تئاتر کودک می‌پردازند از تعداد انگشتان دو دست تجاوز نمی‌کند و این امر نشان دهنده ضعف نظری و در نتیجه ضعف عملی مادر حوزه تئاتر کودک و نوجوان است. از دیگر ویژگی‌های کتاب مورد بحث آن است که به قلم یکی از فعالان و تکاپوگران حوزه نمایش کودک و نوجوان نگاشته شده و شاید به همین دلیل باشد که نویسنده به جای طرح مباحث نظری پیچیده به بررسی شرایط و امکانات تولید تئاتر کودک در ایران می‌پردازد و توصیه‌هایی بسیار کارا را برای مربیان تئاتر کودک طرح می‌کند. این توصیه‌ها مبتنی بر تجربه بیش از چهار دهه فعالیت نویسنده در حوزه تئاتر کودک و نوجوان است.

کتاب در بخش‌های اول و دوم با پرداختن به تئاتر و نمایش کودک و نوجوان، به گذشته این تئاتر و برخی عوامل و علل رشد نیافتن و مشکلات زیربنایی آن اشاره می‌کند و به ضرورت‌های تئاتر کودک و شیوه‌های مختلف رسیدن به نمایش می‌پردازد. بخش سوم با عنوان «دریچه‌ای به تئاتر کودک» به تشریح ادبیات نمایشی کودکان و نوجوانان پرداخته و الگوهایی را برای نمایشنامه‌نویسی برای کودکان و نوجوانان ارائه می‌کند.

بخش‌های چهارم، پنجم و ششم کتاب نیز بیشتر به ذکر نمونه‌هایی از نمایش و نمایشنامه‌های کودک و نوجوان در کنار اشاره‌هایی نظری اختصاص داده شده و برخی از آثار موجود در حوزه تئاتر کودک را نقد کرده است.

کتاب و رو

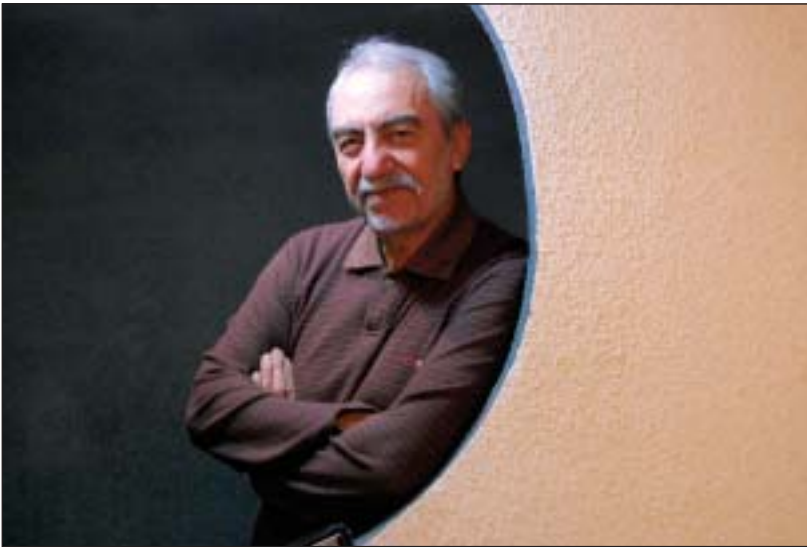

امید ملابری

داوود کیانیان از هنرمندانی است که با توجه و ضعف‌ها و کاستی‌هایی که در عرصه تئاتر کودک و نوجوان احساس می‌کند، تمام هم و غم خود را صرف ایجاد بنیاد فکری و فرهنگی برای این گونه تئاتری و تغذیه فکری آن کرده است. کیانیان تاکنون چندین نمایشنامه برای کودکان منتشر کرده و بر کارگردآوری مجموعه نمایشنامه‌هایی مانند «دلخکی که خنده را فراموش کرده بود» نظارت داشته است. «راز درخت مقدس»، «غیر از خدا هیچ کس نبود» و «اگه گریه رو ببینم» تعدادی از عناوین نمایشنامه‌هایی است که این هنرمند پیشکسوت تئاتر ایران برای گروه سنی کودکان و نوجوانان تالیف کرده است. داوود کیانیان در طول فعالیت هنری خود حاصل تجربیات عملی‌اش را در آثاری نظری تدوین کرده است. «تئاتر کودک و نوجوان» و «دریچه‌ای به تئاتر کودک در ایران» از جمله این آثار هستند.

داوود کیانیان از «دریچه‌ای به تئاتر کودک»، اثر برگزیده کتاب فصل پاییز می‌گوید

لبخند کودک به نور صحنه

چیست؟

یک گروه خوب نمایشی باید اعضایی با آرمان مشترک داشته باشد. چنین گروهی باید برنامه‌ریزی‌های درازمدت داشته باشند و از تمام افرادی که به نوعی در ایجاد و تولید نمایش دخیل هستند، استفاده کنند؛ یعنی به غیر از بازیگران، کارگردانان و نویسندگان، هنرمندان دیگر همچون گریمر، طراح صحنه، آهنگساز و نقاش نیز در تمامی مراحل مطالعه و تحقیق و تمرین حضور خلاقانه داشته باشند. علاوه بر اینها، افراد گروه ضمن این که به گرایش خود می‌پردازند، سایر کارهای دیگر را هم تجربه کنند و آنها را بیاموزند. در یک گروه نمایشی خوب باید فرصت‌هایی فراهم شود تا اعضا از خود و گروه انتقاد کنند و اعضا ضمن آن که باید همچون پیکری واحد عمل کنند باید از تقلید نیز دوری جویند تا هر چه بیشتر به میدان خلاقیت وارد شوند. در یک گروه تئاتری برای کودک و نوجوان باید اصل تشویق و تنبیه به درستی و عدالت رعایت شود. در نهایت باید دانست که رعایت اخلاق فردی، هنری و اجتماعی برای تداوم گروه، امری ضروری است. اینها بخشی از ویژگی‌های یک گروه تئاتری خوبی است.

روش‌های رسیدن به نمایشنامه در تئاتر کودک و نوجوان چیست؟

دو شیوه برای استفاده و رسیدن به نمایشنامه در تئاتر کودک وجود دارد؛ یکی همان شیوه مرسوم است که در تئاترهای حرفه‌ای هم از آن استفاده می‌شود؛ یعنی با توجه به موضوعی که گروه قصد ارائه آن را دارد، نمایشنامه‌ای انتخاب یا به وسیله نویسنده‌ای نوشته می‌شود و در اختیار گروه قرار می‌گیرد. گروه متن را تحلیل کرده، شخصیت‌ها را شناسایی می‌کند و متن را به کمک کارگردان به اجرا می‌رساند؛ اما در شیوه دوم کار از نمایشنامه شروع نمی‌شود؛ بلکه گروه موضوعی را انتخاب می‌کند که تمرین‌ها و اتودهای فراوان داستانی را خلق می‌کند. در این روش، نمایشنامه در فرآیند تمرین و صورتی گام به گام شکل می‌گیرد البته هیچ کدام از این دو شیوه بر دیگری برتری ندارد و نباید اصلت را به یک شیوه داد چرا که هر کدام از این دو راه می‌تواند در تناسب با ایده‌ای که قصد بیان را داریم یا اهدافی که دنبال می‌کنیم موثر باشد.

تئاتر کودک و نوجوان دارای چه ویژگی‌های خاصی است؟

بدیهی است که مهم‌ترین ویژگی تئاتر کودک، گروه سنی که مخاطب آن است. همین گروه سنی ویژگی‌های روانی، نیازها، علایق و دنیای آن است که مختصات تئاتر کودک را ترسیم می‌کند. توجه به کودکان و نوجوانان به عنوان زیربنای کمی و کیفی آینده تئاتر یک کشور، از اهدافی است که تئاتر کودک و نوجوان آن را پیگیری می‌کند و دنبال کردن چنین هدفی، ویژگی‌های خاصی به تئاتر مورد بحث می‌بخشد. به تعبیر دیگر تئاتر کودک و نوجوان در پی رشد اخلاقی، تربیتی و فنی کودکان است که با در نظر گرفتن تمامی ابعاد روحی و روانی این گروه سنی صورت می‌گیرد. اینجاست که باید بار دیگر تاکید کنیم که اگر در برنامه‌ریزی‌هایی که برای رشد تئاتر انجام می‌شود، تئاتر کودک و نوجوان جایگاهی درخور نداشته باشد، آن برنامه‌ریزی ناقص است. در واقع، کمبود اصلی تئاتر، نه سالن است و نه وسایل تکنیکی؛ بلکه نبود فرهنگ تئاتری است که می‌توان این کاستی را با ایجاد بنیاد تئاتر کودک و نوجوان از میان برد.

بازی‌های نمایشی کودکان چه کاربردهایی در تئاتر این گروه سنی دارد؟

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، دنیای کودکان دنیایی کاملاً متفاوت با دنیای بزرگسالان است. بازی‌های نمایشی کودکان، ریشه‌هایی کاملاً غریزی دارد، چرا که کودکان در همه جای دنیا بدون وجود هیچ سازمان خاص یا معلمی این بازی‌ها را انجام می‌دهند. تئاتر کودک و نوجوان نیز در سالم‌ترین شکل باید ادامه دهنده این نیاز غریزی باشد؛ بنابراین در این گونه تئاتری تلاش می‌کنیم تا اصول حاکم بر بازی‌های نمایشی کودکان را کشف کنیم و همان اصول را در تئاتر کودک به کار ببریم. به ویژه در تئاتر خلاق کودک و نوجوان باید اصول بازی‌های کودکانه حاکم باشد که اگر این گونه بر خورد کنیم محصول کار نمایشی خواهد بود که هم از نظر فروش گیسته‌ای و استقبال کودکان مشکلی نخواهد داشت و هم می‌تواند با استفاده از تکنیک‌هایی کاملاً قابل درک و لذت بخش برای کودکان، مفاهیم اخلاقی و تربیتی را به آنها معرفی کند. ویژگی‌های یک گروه نمایشی در حوزه تئاتر کودک

آغازگر تئاتر کودک و نوجوان در ایران چه کسی بوده است؟

تئاتر کودک به شکل امروزی‌اش اولین بار با همت و ابتکار جبار باغچه‌بان در ایران اجرا شد. باغچه‌بان نمایش «خُرخر» را در سال ۱۳۹۸ برای کودکان بر صحنه برد و پس از آن در تبریز، شیراز و تهران نمایش‌هایی را برای کودکان و نوجوانان اجرا کرد.

جبار باغچه‌بان خود نویسنده نمایشنامه‌ها هم بود. او نمایشنامه‌هایی چون «گرگ و چوپان»، «خانم خزوک» و «ترب» را نوشته که خود فرصت این را یافت تا این نمایشنامه‌ها را کارگردانی کند. به این ترتیب می‌بینیم که تئاتر کودک اولین بار در مدارس شکل گرفت و پس از تاسیس کانون، فعالیت‌ها در زمینه تئاتر کودک در این مرکز متمرکز شد.

کانون پرورش فکری از چه راه‌هایی در حوزه تئاتر کودک فعالیت می‌کند؟

کانون مقاصد تربیتی را پیگیری می‌کند و بیش از هر چیز در پی آموزش و تعلیم کودکان است. از دیگر سو یکی از مهم‌ترین ابزارهای تعلیم و تربیت که در انتقال فکر به کودکان و آموزش دادن به آنها موثر واقع می‌شود، تئاتر است. با این رویکرد تعلیمی کانون در ابتدا مرکز تولید تئاتر عروسکی را تاسیس کرد و پس از آن به انواع دیگر تئاتر برای کودکان و نوجوان پرداخت. علاوه بر تئاتر عروسکی، کانون به سه شیوه برای کودکان نمایش تولید کرده است: نخستین شیوه نمایش خلاق است. در گذشته دانشجویان علاقه‌مند دانشکده هنرهای زیبا و مدرسه هنرهای دراماتیک داوطلبانه در کانون برای تولید نمایش خلاق به کار گرفته می‌شدند. این دانشجویان از سوی افراد خبره تربیت و سپس به کتابخانه‌های کانون پرورش فکری در سراسر ایران فرستاده می‌شدند و به تولید آثار نمایشی می‌پرداختند. علاوه بر نمایش خلاق، کانون گروه‌هایی از نوجوانان را سازمانده می‌کند که آنها پس از انجام تحلیل و تمرین‌های متداول، اجرایی را آماده می‌کنند و آخرین شیوه‌ای که کانون با آن به تولید آثار نمایشی می‌پردازد، تئاتر برای کودکان و نوجوانان است. در این نوع نمایش یک اجرای زنده یا عروسکی از سوی افراد حرفه‌ای تئاتر برای کودکان آماده می‌شود. در حال حاضر از میان این سه نوع نمایش، تئاتر برای کودکان و نوجوانان با اقبال بیشتری - هم در کانون و هم در مرکز هنرهای نمایشی و سازمان فرهنگی هنری شهرداری - مواجه شده است. البته مدتی است که برخی از مربیان کانون و معلمان به ارزش‌های تئاتر خلاق پی برده‌اند و تلاش می‌کنند تا انواع مفاهیم تربیتی یا علمی را با این تئاتر به کودکان انتقال دهند.

به نظر شما برپایی جشنواره تا چه حد در رشد و شکوفایی تئاتر کودک و نوجوان موثر است؟

جشنواره‌ها یکی از بهترین بسترها برای تبادل خلاقیت است. در واقع، در جشنواره فضای گفت‌وگو به صورت ناخودآگاه به وجود می‌آید، چرا که دست‌اندرکاران تئاتر کودک، هر یک از ابداعات و نوع تفکر یکدیگر آگاه می‌شوند و آگاهی نیز اثری مثبت بر فرآیند خلق اثر هنری دارد. هرچند در آسیب‌شناسی جشنواره‌های تئاتر کودک و نوجوان باید به این مسئله توجه شود که نباید به آمار و ارقام و گزارش‌های کمی اتکا کنیم؛ بلکه باید همواره توان ایجاد یک توازن منطقی میان کیفیت و کمیت کارها در جشنواره‌ها حفظ شود.

«رسانه ای به نام احمدی نژاد» در گفت و گو با ساسان والی زاده

دیدارهای ویژه

سفر رئیس جمهور محبوب کشورمان دکتر محمود احمدی نژاد به اجلاس سازمان ملل در سیتامبر هر یک از چهار سال گذشته همواره با بازتاب های گسترده ای در مطبوعات و رسانه ها (به ویژه در سطح جهان) رویه رو بوده است. این سفرها که با دیپلماسی فعال و اندیشمندانه توأم بوده، دستاوردهای چشمگیری را برای کشور و جهان دربرداشته است؛ به گونه ای که سفر هر سال رئیس جمهور اسلامی ایران بیش از سال قبل مورد توجه رسانه ها قرار گرفت و از تاثیرگذاری افزونتری برخوردار شد. دعوت دکتر احمدی نژاد به رغم تلاش لابی های صهیونیست هر ساله به طور گسترده تری از سوی محافل فرهنگی بی طرف در آمریکا مورد استقبال قرار گرفت و این نشان از آن دارد که اندیشه های این رئیس جمهور مردمی، هر سال بیش از پیش مورد توجه جهانیان بوده است. ساسان والی زاده، نویسنده و روزنامه نگار، چهارمین سفرنامه دکتر احمدی نژاد را مکتوب کرده است. گزارشی که با حجم اندک نشان دهنده بسیاری از ابعاد فرهنگی و دیپلماتیک این سفر به شمار می آید. وی که هم اکنون مسئولیت سرپرستی اداره کل امور رسانه های دفتر رئیس جمهور را عهده دار است، در این گزارش کوشیده است تا با فرارفتن از متون رسمی و نه چندان جذاب دیپلماتیک تصویری واقعی از سفر رئیس جمهور کشورمان به نیویورک را ارائه کند. والی زاده در گفت و گویی که در پی می آید به شرح و چگونگی شکل گیری این کتاب خواندنی پرداخته است.

یکی از ویژگی های کتاب «رسانه ای به نام احمدی نژاد» آن است که با زبانی غیر متعارف و صمیمی به بیان و شرح گزارشی دیپلماتیک پرداخته است. چگونه به این شیوه و ساختار نگارشی رسیدید؟

من در این سفر یکی از همراهان هیات اعزامی بودم و از همان ابتدا نیز گزارش و نکات مربوط به سفر را یادداشت برداری می کردم، می دانستم که قرار نیست سفرنامه ای رسمی و تبلیغاتی باشد؛ چرا که دولت دکتر احمدی نژاد احتیاجی به تعریف و تبلیغات ندارد. من بدون هرگونه پیش داوری به این سفر رفتم و مشاهداتم را نیز به طور صمیمی، آزاد و راحت نوشتم. نتیجه آن شد که هم اکنون در اختیار مخاطبان قرار دارد؛ کتابی که هر چند سفرنامه و روایت دیدارهای یک مقام رسمی است، اما به هیچ وجه نمی توان آن را یک اثر تبلیغاتی دانست.

اما جسارت هایی در کتاب وجود دارد که نشان از وجود نگاه متفاوت شما دارد.

دوستان دیگری نیز به این قضیه اشاره کرده اند. هنگامی که قرار شد این گزارش به قلم من نوشته شود گفتم که نمی توانم و نمی خواهم گزارشی رسمی و جدی بنویسم. من هیچ وقت اهل سفارشی نویسی نبودم و پیشنهاد دادم که شرح همه آن چیزهایی را که شخصاً در طول سفر می بینم بنویسم. خوشبختانه این سعه صدر در میان کسانی که از من خواسته بودند تا گزارش سفر را بنویسم وجود داشت و من بدون هیچ گونه دغدغه خاطری شرح ماوقع را نوشتم، یعنی همه چیزهایی که مطرح می شد و حتی اتهام هایی که مطرح شده بود در این گزارش آورده شد و این نشان از سعه صدر دکتر احمدی نژاد و

دولت نهم است که اجازه چنین جسارت هایی را به من نویسنده می دهد.

اطلاعات بسیار دقیقی در کتاب وجود دارد که نشان دهنده آن است که علاوه بر توصیف لحظه ها از اطلاعات کتابخانه ای نیز استفاده کرده اید. لطفاً در این مورد توضیح دهید.

همان طور که در پاسخ به سوال پیشین گفتم من برای رفتن به این سفر هیچ گونه پیش داوری ای نداشتم. اما به هر حال برای شناخت بهتر رسانه هایی که قرار بود رئیس جمهور با آنها مصاحبه کند، مطالعه داشتم. هر کدام از این رسانه ها مثنی و شیوه خود را برای انعکاس اخبار دارند و گزارش ها و گفت و گوهای آنان نیز مطابق این مثنی فکری و سیاسی تعیین می شود. شناخت این نوع نگاه به ما کمک می کرد تا برخورد بهتری داشته باشیم. پس از نگارش متن اولیه کمی بیشتر جست و جو کردم و به اطلاعاتم افزودم. در عین حال اطلاعاتی که پیش از سفر کسب کرده بودم، به هیچ وجه باعث پیش داوری نشده بود و من در سفر تنها به توصیف واقعیت پرداختم.

شما کتاب را بر مبنای شیوه گزارش روزانه نوشته اید.

چطور شد که این شیوه را برگزیدید؟

پیش از آن که آغاز به نوشتن کنم چند شیوه گزارش نویسی را مدنظر داشتم. اما هنگامی که شروع به نوشتن کردم دریافتم که هر کدام از این گفت و گوها و دیدارهایی که در طول سفر صورت گرفته خود از اعتبار و ارزشی خاص و ویژه برخوردار است. از سوی دیگر روند و اتفاقاتی که روی می داد به گونه ای بود که نوشتن به این شیوه را ایجاب می کرد.

شما افزون بر این، کتاب را با میان تیرها و سایر فنون گزارش نویسی بدل به متن های کوچکی کرده اید که خوانندگان شان برای مخاطب آسان تر است. در این مورد نیز توضیح دهید؟

آوردن این میان تیرها به چند دلیل صورت گرفت؛ نخست آن که من روزنامه نگارم و طبیعاً به این گونه شگردهای روزنامه نگارانه توجه داشتم؛ اما از سویی دیگر آوردن میان تیر سبب می شود تا مطالب مهم با تاکید بیشتری به مخاطب عرضه شود. و دیگر این که این شیوه گزارش نویسی به مخاطب کمک می کند که متن را ساده تر بخواند. به گمان من این شیوه نگارشی همین طور کمک می کند که تمرکز بیشتری

در مطالب ایجاد شود و درحالی که از اطناط و اطاله کلام جلوگیری می شود، چیزی از قلم نمی افتد.

مقدمات انتشار کتاب چگونه فراهم شد؟

باتوجه به آنکه در تمام طول سفر یادداشت برداری می کردم، کتاب را در مدت کمتر از یک هفته به پایان بردم. البته با توجه به مسائل فنی چاپ و نشر کمی انتشار آن با تاخیر همراه بود. در اینجا لازم می دانم از مسئولان خانه کتاب به خاطر اهتمامی که برای انتشار این کتاب مصروف داشتند تشکر کنم. عنوان کتاب را نیز از استاد حمید مولانا وام گرفتم. ایشان به درستی از تعبیر «رسانه ای به نام احمدی نژاد» یاد کرده اند؛ به این تعبیر که حضور رئیس جمهور کشورمان نشانگر و نماینده آرمان های انقلاب و ایران است و این که حضور احمدی نژاد آن قدر موثر است که در دست شبیه رسانه ای قادر تمدن عمل می کند.

بعد از به پایان رسیدن این سفر، بازتاب های گسترده ای در رسانه های جهانی منعکس شد. آیا قصد ندارید این بازتاب ها را نیز در قالب کتابی منتشر کنید؟

در سطرهای پایانی کتاب مواردی از این بازتاب ها آمده است. همان طور که حتماً دیده اید در انتهای کتاب نمونه دو بازتاب رسانه ای را آورده ام. یکی از این اظهار نظرها از زبان یک کارشناس خارجی و دیگری به وسیله یکی از سیاستمداران داخلی ابراز شده است. گری سیک سیاستمدار کهنه کار آمریکایی از حضور تاثیرگذار دکتر احمدی نژاد گفت. به عقیده او ما ایرانی ها قدرتی هستیم که در برابر آمریکا و جهان ایستاده ایم و احمدی نژاد دقیقه به دقیقه برنامه هایش را اجرا می کند و وقتی در نیویورک است بخش زیادی از برنامه ها را به خود اختصاص می دهد. گریسیک حضور احمدی نژاد را «حیرت آور» خوانده است. در مقابل یکی از سیاستمداران داخلی همه تلاش خود را در جهت کم رنگ کردن این دستاوردها به کار برده و گفته است بسیاری از سفرهای قبلی احمدی نژاد نه تنها در جهت پیشبرد اهداف ملی و منافع کشور نبوده که حتی بعضاً مشکلاتی در صحبت های ایشان دیده می شود که منافع ملی را دچار چالش کرده است؛ این دو نگاه گویای خیلی از مسائل است و خواننده کنجکاو و حقیقت جو می تواند متوجه سنجشی از فضای رسانه ای و سیاسی کشور شود.

یادداشت

رنوف خلیلی

یک سفرنامه متفاوت

گزارش ها و سفرنامه ها بخشی مهم از تاریخ یک سرزمین را تشکیل می دهند؛ چرا که بسیاری از مسایلی که فرصت حضور در مکاتبات رسمی را ندارند، این امکان را خواهند یافت که در گزارش و یا سفرنامه ای

حضور یابند، به ویژه آنکه این گزارش و یا سفرنامه به گزارش روزانه نزدیک باشد و حقایق را بدون پرده پوشی بیان کند. چنین تعریفی را می توان به تمامی در کتاب «رسانه ای به نام احمدی نژاد» یافت که سفرنامه و یا گزارش سفر ایشان برای چهارمین بار به سازمان ملل متحد است. ساسان والی زاده، نویسنده این کتاب کوشیده است تا با بیانی شفاف، دقیق و در عین حال بسیار مجمل و کوتاه شرح این سفر دیپلماتیک را بنویسد. وی در عین کوشیده است تا با بهره گیری از شگردهای حرفه ای گزارش نویسی و نویسندگی بر غنای متن خود بیفزاید.

کتاب در شش فصل و به صورت روزنوشت تنظیم شده است. نویسنده در فصل اول کتاب خود را در آستانه «نام نهاده است. والی زاده در این فصل به ماجرای پیش از سفر می پردازد؛ مساله گرفتن ویزا، اخبار و شایعات رسانه های غربی و سایر مسایلی که درباره شخصیتی مانند رئیس جمهوری اسلامی ایران، دکتر محمود احمدی نژاد از سوی رسانه های گوناگون جهان مطرح می شود. یکی از ویژگی های این فصل به عنوان آغاز کتاب لحن صمیمانه نویسنده است. به عنوان نمونه وی در جایی که قرار است شایعات و اخبار کذب رسانه های غربی را در مورد حضور احتمالی تظاهرکنندگان مخالف انقلاب اسلامی نشان دهد با شفافیت و صراحت می نویسد: «با خودم قرار گذاشته ام در این سفر دیده هایم را به روی کاغذ بیآورم، البته نه سفرنامه نویسی ابداع جدیدی در ادبیات است و نه بنده نخستین مسافر بینگه دنیا هستم که می خواهم گزارشی مستقیم و بی واسطه از آنجا تهیه کنم اما چنین می پندارم که اختصاصات این سفر می تواند آن را از دیگر نوشته ها ممتاز کند، دلیلش را خوانندگان این نامه نه چندان بلند به تدریج نیک خواهند فهمید.» وی در ادامه نوشته است: «همسرم اما، حسن دوگانه ای دارد از یک سو نگران انجام نشدن سفر است و از دیگر سو نگران جنجال های رسانه ای است که خبر از تظاهرات گسترده مخالفان ایران در نیویورک می دهد، البته چندان سخنی در این خصوص به زبان نمی آورد اما اضطراب را در قدم زدن های بی دلیل او، کم حوصلگی و نگاه های ترس خورده و بی قرارش می یابم و می بینم. او به این ترتیب خواننده را با خودش همراه می کند و به نوعی تعلیق داستانی پدید می آورد چرا که مخاطب را در حالت انتظار نگاه می دارد، انتظاری که خیلی زود پایان می گیرد و در فصل دوم و در روز اول حضور دکتر احمدی نژاد در نیویورک گزارش دیدار صمیمانه او را با خبرنگاران و ایرانیان مقیم این شهر می خوانیم. متخصصان ایرانی مقیم نیویورک استقبال بسیار خوبی از دکتر احمدی نژاد انجام دادند که جدا از مقام سیاسی، چهره ای دانشگاهی و علمی نیز به حساب می آید. حمایت از رئیس جمهور به گونه های مختلف ابراز شد. به عنوان مثال بانویی خطاب به دکتر احمدی نژاد گفت: از شما متشکریم که این قدر محکم جلوی آمریکا ایستاده اید.»

از ویژگی های کتاب «رسانه ای به نام احمدی نژاد» تقسیم بندی آن به اجزای کوچک است که موجب شده از هر جای کتاب که می خواهیم، بخوانیم و جلو برویم؛ هرچند که خواندن کتاب از صفحات نخستین عالم دیگری دارد.

«رسانه ای به نام احمدی نژاد» توسط انتشارات خانه کتاب و در شمارگان ۵ هزار نسخه به تازگی منتشر شده است.

گذری بر «بازیابی یک واقعه» به اهتمام علیرضا کمری

خرمشهر؛ مقاومت ۱۳۰ ساله

کتاب «جنگ ایران و انگلیس در محمره» از آثار مهم خاطره نگاری است و اگر چه در سال ۱۲۵۳ ه. ش نوشته شده، اما نکات برجسته ای مانند نگارش خاطرات به شیوه جدید و نثر ساده فارسی این اثر را از دیگر آثار دوره خود متمایز کرده است و از این باب به عنوان سرآغاز و واسطه در نگارش نثر ساده در دوره خود تلقی می شود و نهضتی در خاطره نگاری با شیوه جدید را در ایران به وجود آورده است.

«با این حال و سلوک رفتار سر کرده، دیگر چه توقع ایستادن و جان دادن از سرباز می توان کرد؟ اما با این حالت و رفتارها، غیرت و حمیتی که از اکثر سربازها دیده می شد، از سر کرده ها هرگز این گونه غیرت ندیدم... چگونه در پیش زن همامان از خجالت برویم. آیا آنچه سرزنش به ما کنند، از دوست و دشمن چه بگوئیم؟»

یاور فراهانی، سفرنامه خود را از حرکت نیروهای فراهان از بروجرد آغاز و از همان ابتدای سفر به وضع نابسامان نیروهای ایرانی اشاره کرده است. او توانسته پریشانی سپاه ایران را به خوبی توصیف کند و در عین حال که بالدلسوزی وضعیت جنگ را شرح داده، اندیشه خود را نیز درباره این شکست پنهان نکرده است.

فراهانی در آغاز کتاب چنین آورده است: «شرحی است از احوالات حالات سرحد محمره و قشونی که در آن سرحد بوده، از طریق افتادن از دو بستن سنگر به جا و محل به محل و نظم اردو و از حرکات و سکنات که در ایام توقف در محمره رو داده؛ چه در دعوا، چه قبل از دعوا و چه بعد از جنگ، تا هنگام ورود [به] آشوشتر که به طور روزنامه نوشته شده است.»

باب جنگ ایران و انگلیس در محمره به لحاظ صحت و سقم اسناد انتخاب شده است. مجموعه حاضر که به قلم یاور فراهانی نگاشته شده به عنوان یکی از مهم ترین سفرنامه های برجای مانده از آن دوره محسوب می شود. فراهانی به همراه فوج فراهان به خوزستان رفته و در نبرد نیروهای ایرانی و انگلیسی در خرمشهر شرکت داشته است. البته اگر چه عنوان کتابچه خانلر میرزای احتشام الدوله بر پیشانی کتاب ثبت شده است، اما متن و خاطره از یاور فراهانی است که باید این را از باب احترام نویسنده به فرمانده خویش تلقی کرد.

کمری درباره ویژگی های اثر می نویسد: «سبک و سیاق متن روزنامه خاطرات یاور فراهانی، از جهت نثر ترکیبی از نوع گفتار و محاوره و کتابت آن دوره است. بدین ترتیب، عبارات متکلف و ادبی که معمولاً در آن هنگام در نوشتن مراسلات و کتاب های تاریخی رسمی معمول بوده، در این نوشته راه نیافته است از این رو در فحوای عبارات این نوشته، صداقت و صمیمیت نویسنده ظهور و بروز دارد.»

به گفته گردآورنده در بازیابی و بررسی این واقعه کوشش برای دستیابی به اصل نسخه خطی به نتیجه نرسیده و در بازیابی متن، به ناچار به چند تاریخچه رجوع شده است.

کمری به دلیل نقش و اهمیت بازیابی تاریخ پر فراز و نشیب گذشته برای بررسی وضع حال افراد در آینده، مراتب امانت داری را کاملاً به جای آورده و در کنار شرح مختصری از روایت واقعه، عین سفرنامه یاور خراسانی را در کتاب ارائه کرده است و برای تفهیم بهتر متن کتاب نزد مخاطب تنها به تصحیح عبارات مبهم یا نارسا و همچنین شرحی نیز در توضیح بعضی واژگان و اصطلاحات قاموسی، نظامی و جغرافیایی نیز تا حد نیاز در پی نوشت کتاب اکتفا کرده است.

در بسیاری از جنگ های میهنی جهان، همواره شهرهایی بوده اند که به دلیل مقاومت های مردمی در مقابل متجاوزان، به نماد مقاومت ملی تبدیل شده اند. در کشورمان نیز خرمشهر جزو چنین شهرهایی به شمار می رود و همواره به دلیل موقعیت جغرافیایی و نظامی از اهمیت خاصی برخوردار بوده است. چنانچه هخامنشیان نیز به آن توجه داشته و نام «آگنیس» را برایش برگزیده بودند و این شهر تا پیش از اسلام «بارما» نامیده می شد. «بیان»، «مهمان راه»، «محزره» و «محمره» و سرانجام خرمشهر نام های دیگری بوده که این شهر از گذشته تاکنون به خود دیده است. در دوران دفاع مقدس نیز خرمشهر به دلیل مقاومت سی و پنج روزه نام موقت «خونین شهر» را به خود گرفت و اشغال ۵۴۵ روزه آن و در نهایت پیروزی ایران در فتح دوباره شهر، آن را به یکی از مهم ترین رویدادهای دفاع مقدس و پایتخت جنگ تبدیل کرده است. بنابراین از گذشته های نه چندان دور، طی دو قرن اخیر، آمد و شد بیگانگان، دست اندازی ها و سلطه جوی های آنان در خطه خوزستان و خرمشهر، محل تامل و توجه فراوان است و بدین دلیل، بازیابی واقعه سال ۱۲۷۳ ه. ق/ ۱۲۵۳ ه. ش در این منطقه و طبعاً بررسی اوضاع و احوال سیاسی - اجتماعی اوایل سلطنت ناصرالدین شاه قاجار می تواند برای علاقه مندان و مخاطبان از منظر اندیشه و تامل در علل و پیامدهای این واقعه که بعداً شاهد جانفشانی ها و فداکاری های مدافعان سال های دفاع مقدس بوده تاثیر گذار و عبرت آموز باشد. کتاب «بازیابی یک واقعه» که به اهتمام علیرضا کمری حدود ۱۳ سال پیش در بازیابی واقعه جنگ ایران و انگلیس در خرمشهر منتشر شده بود، به تازگی از سوی دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری و انتشارات سوره مهر تجدید چاپ شده است که برای روایت این واقعه از کتابچه مرحوم خانلر میرزای احتشام الدوله در

گذری بر «فانوسی بر باد»، اثر جمال الدین اکرمی آتش به روایت نخل

جمال الدین اکرمی داستان نویس، شاعر، تصویرگر و پژوهشگری است که تاکنون آثار زیادی را در عرصه کودک و نوجوان از خود به یادگار گذاشته است. او طی این سال ها همواره تلاش کرده از وقایع جنگ غافل نماند و چندین کتاب را در حوزه دفاع مقدس برای کودکان و نوجوانان به رشته تحریر درآورده است. کتاب «نخلی برای تو» در زمره چنین آثاری است که امسال در دوازدهمین

دوره انتخاب کتاب سال دفاع مقدس شایسته تقدیر شناخته شد. این داستان به روایت نخلی می پردازد که وقایع ابتدا تا انتهای جنگ را مشاهده کرده و آن را برای کودکان امروزی بازگو می کند. «فانوسی در باد» عنوان کتاب دیگری در حوزه دفاع مقدس ویژه گروه سنی نوجوان است که به تازگی به قلم جمال الدین اکرمی و تصویرگری نرگس دلآوری در شمارگان سه هزار نسخه از سوی نشر شاهد و با حمایت بنیاد شهید و امور ایثارگران استان تهران به بازار عرضه شده است. داستان به ماجرای چند نوجوان به نام های هامون، برزو و شیرزاد می پردازد که در کنار برکه ای مشغول آب تنی و بازی هستند.

شیرزاد در حین بازی تصویری را مینی بر این که اگر پای نظامیان عراقی به منطقه باز می شد، دیگر امکان بازی میسر نبود از ذهنش می گذراند اما طولی نمی کشد که ذهنیات شیرزاد به واقعیت تبدیل می شود چنانچه پس از خداحفاظی از دوستانش، هنگام عبور از جنگل

شدید آب و پایین تر که مسیر آب کج می شد به طرف نزارها، ساقه خیزران ها را می گرفت و خودش را می رساند به ساحل آن طرف.»

ایرادی که بر کتاب وارد است مداخله دانای کل در برخی تصمیم گیری هاست، گویی مولف یا راوی در بیان برخی حوادث یا را فراتر از سن و شرایط زمانی آن دوره گذاشته و با زبان امروزی به آن نگاه کرده است به گونه ای که ممکن است نزد مخاطب آنچنان باورپذیر نباشد اما از آنجا که حوادث داستان تا پایان آشکار نمی شود، همواره حس کنجکاوی و معماگونه را در خواننده ایجاد می کند و باعث می شود تا پایان داستان ماجرا را پیگیری کند و برای آن انتظار بکشد، بدون آن که خسته شود.

جمال الدین اکرمی زوایای تحمیل شدن جنگ بر ایران و به ویژه حسن میهن دوستی کودکان و نوجوانان برای دفاع از کشور را به خوبی در ذهن مخاطب ترسیم کرده است. مولف آغاز و پایانی مناسب برای داستان انتخاب کرده و در عین حال با پختگی کامل شخصیت ها و توجه به رده سنی مخاطبان، جای شک و تردیدی را برای خواننده نوجوانی که با کنجکاوی و تردید به وقایع جنگ می نگرد، باقی نگذاشته است که این تکامل یافتگی در شخصیت داستان نیز با پیش رفتن ماجرا به وجود می آید و مخاطب را نیز به باورپذیری بیشتری می رساند. نکته دیگری که در کتاب های حوزه کودک و نوجوان اهمیتی به اندازه متن پیدا می کند، تصویرگری است که نرگس دلآوری با اهتمام به این مهم، تصاویر را متناسب با متن و روایت ماجرا انتخاب کرده است و به نوعی تصاویر گویای کامل روایت ماجراست و از آنجا که مولف کار تصویرگری را نیز در بسیاری کتاب های کودک و نوجوان عهده دار بوده است به مقوله تصویرگری توجه شایسته ای داشته است. به هر حال ادبیات کودک و نوجوان به دلیل فقدان ذهنیت مخاطب از وقایع دفاع مقدس حساسیت بیشتری نسبت به داستان های بزرگسال دارد و پرداختن به آن از سوی نویسندگان مغتنم به نظر می آید.

نگاهی به کتاب «خوابگردی با یازده گرگ» نوشته نقی سلیمانی

ترجمه دشوار بهترین داستان

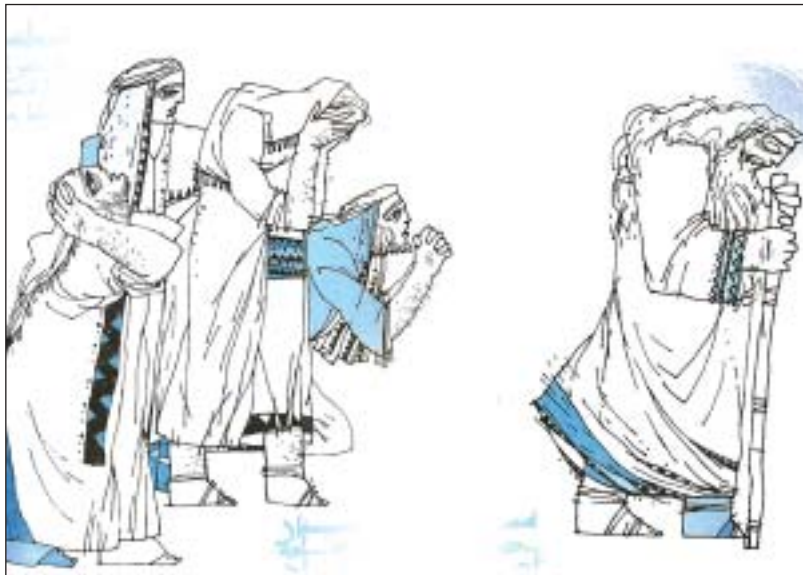
داستان، نمایشنامه و فیلمنامه، هنر بسیار ظریفی است و زبانی صمیمی و پر تب و تاب را می طلبد که حس گوینده و هزار و یک نکته ریز دیگر را از طریق گفت و گو منتقل می کند و تنها ترجمه روان و داستان گونه ای که در این زمینه وجود دارد ترجمه عبدالمحمد آیتی است که آن هم به کار دانشجویان و بزرگسالان می آید نه نوجوانان.»

نقی سلیمانی کوشیده تا قصه حضرت یوسف (ع) را به گونه ای روان، جذاب و خواندنی، ترجمه و بازنویسی کند و از جاذبه های گفت و گو غافل نشود. او به ترجمه داستانی پرداخته که با یک گفت و گوی دو نفره آغاز می شود: «آن گاه که یوسف (ع) به پدر خود گفت: ای پدر! من یازده ستاره و خورشید و ماده را دیدم! دیدم که سجده می کردند. پدر گفت: ای پسرک من! خوابت را برای برادرانت حکایت نکن که برای تو حيله ای می اندیشند، چون شیطان، دشمن آشکار آدم هاست.»

به نظر سلیمانی ایجاز یکی از ویژگی های مهم داستان است. در حقیقت قرآن به موجزترین شکل ممکن به بیان قصه ای کامل پرداخته و برای این کار از نمادها نیز استفاده کرده است. مثلا نکته غریب خواب یوسف این است که ستاره ها با ماه در برابر او سجده می کنند. از سوی دیگر ارجاعاتی در داستان وجود دارد که از اول به وسط و از وسط به اول حرکت می کند و به قصه بعدی غیرخطی می دهد که بر جذابیت آن می افزاید.

نویسنده کتاب «خوابگردی با یازده گرگ» بر این باور است که یوسف (ع) را از دو طریق می توان شناخت؛ یکی از راه مستقیم و با استناد به گفته های خود او و دیگر با تکیه بر گفته های دیگران از جمله حضرت یعقوب (ع)، زلیخا، یاران زندانی، برادران و ... که در قرآن به هر دوی این روش ها توجه شده و خواننده می تواند با مطالعه آیات به شناخت نسبی حضرت یوسف (ع) دست یابد.

کتاب «خوابگردی با یازده گرگ» را رضا مکتبی تصویرگری و کتاب های پروانه آن را در سه هزار نسخه و به بهای ۱۵۰۰ تومان منتشر کرده است.

به زبان داستانی در ترجمه قصه یوسف (ع) - با این که در متن عربی چنین نیست - بیشتر ظرایف آن را خواه ناخواه از میان برده است.

او زبان ترجمه ها را از بانی پر دست انداز و غیرروان می داند و معتقد است: «در این ترجمه ها گاهی با این که زبان داستان باید ساده، صمیمی و مطابق متن عربی باشد، حالتی مقاله وار و رسمی به خود می گیرد، در حالی که آدم ها معمولا این گونه حرف نمی زنند.» سلیمانی زبان قرآن را زبانی داستانی، روان و بسیار درخشان می داند. به گونه ای که حس خشم و نفرت برادران از یوسف (ع) یا زلیخا از یوسف (ع)، کاملا در گفت و گویشان به زبان عربی حس می شود و این بی دقتی در انتخاب جنس زبان از سوی برخی مترجمان و تطبیق نیافتن زبان فارسی با متن عربی، ناخواسته خواننده را از حس داستان و گفت و گو خارج می کند.

او قصه یوسف (ع) را بر پایه گفت و گو استوار می داند و می گوید: «گفت و گو نویسی در دنیای

نویسنده معتقد است: «ترس عاملی است که نویسندگان ما را از توجه به داستان های زیربنایی چون داستان حضرت یوسف (ع) باز می دارد.» به نظر او بعضی ها می ترسند بگویند که مثلا سوره حضرت یوسف (ع)، قصه است. مثل این که قصه، اصولا چیز فرودستی است و باید از آن بپرهیزیم حال آن که بسیاری از قصه ها و شعرها حکمت است و بی حکمت هم نیست که قرآن صورت های هنری دیگری مثل شعر و اساطیر را کنار می گذارد؛ اما از داستان در متن خود بهره می گیرد و اصلا خود، راوی بهترین قصه ها می شود و قصه یوسف (ع) را بهترین قصه می داند.

سلیمانی، یک دلیل دیگر این بی توجهی ها را شناخت ظرایف داستان حضرت یوسف از راه ترجمه می داند و می گوید: «متاسفانه بیشتر مترجمان، آنجا که قرآن، داستان می گوید، متناسب با متن عربی، آن را به زبان داستانی ترجمه نکرده اند. گویی که زبان داستان باید زبان مقاله باشد. در نتیجه این بی اعتنایی

«در این قصه لازم نبود گفته شود زلیخا در حالی که انگوی دست چپ خود را مرتب می کرد، به یوسف (ع) چنین و چنان گفت؛ زیرا محتوای داستان به قدری قوی بود که تمامی جزئیات. مگر جزئیات بسیار لازم. زاید می نمود و فقط مانع انتقال احساسات می شد؛ به همین دلیل، این قصه برای همه انسان ها قابل فهم است و افراد همه ملت ها، محیط ها و زمان ها را تکان می دهد و اکنون هم زنده است و به ما رسیده و هزاران سال دیگر نیز زنده خواهد بود. حوادث مربوط به داستان یوسف (ع) با چنان ایجازی نوشته شده و آنچنان عاری از حشو و زواید است که داستان را می توان به هر محیطی برد و در آنجا نیز همچنان قابل درک، موثر و گیرا خواهد بود.»

لئون تولستوی، نویسنده بزرگ روسی درباره قصه حضرت یوسف (ع) در کتاب «هنر چیست؟» می نویسد: «این داستان چهار هزار سال زندگی کرده و همواره بهترین، راستگو ترین و تکان دهنده ترین قصه ها بوده، قصه ای که پیامبر خدا را از خطا و لغزش بازمی دارد تا به ما بقولاند که پیامبران الهی نیز چون ما زیسته و نفس کشیده اند، آفتاب بر پوست چهره شان نشسته و راه گناه فراروی آنها قرار داشته است اگر چه بدان نپیوسته و مرتکب خطا نشده اند.» قصه یوسف (ع) نیکوترین داستان هاست چرا که از عشق و نفرت، همزمان سخن می گوید و به کاویدن زوایای پنهان وجود انسان ها می پردازد.

کتاب «خوابگردی با یازده گرگ» نوشته نقی سلیمانی به قصه حضرت یوسف (ع) و نقد آن می پردازد زیرا بسیاری افراد هستند که می خواهند پر جاذبه ترین قصه ها را بخوانند و لذت ببرند. بعضی هم لذت بیشتر را در آن می دانند که به شناخت عمیق تری از داستان دست یابند که در آن صورت خواندن نقد قصه این کتاب برای آنها می تواند پرفایده باشد. به همین دلیل نوجوانان و جوانان علاقه مند علاوه بر خواندن ترجمه روان سوره یوسف و دانستن قصه آن می توانند با خواندن کتاب یاد شده با زوایای پنهان این داستان هم آشنا شوند.

نشست نقد و بررسی آثار عرفان نظری آهاری برگزار شد

سمیه حسن نژاد: خدا بر شانه های کوچک انسان دست گذاشت و گفت: یادت می آید تو را با دو بال و دو پا آفریده بودم؟ زمین و آسمان هر دو برای تو بود. اما تو آسمان را ندیدی. راستی عزیزم، بال هایت را کجا گذاشتی؟ انسان دست بر شانه هایش گذاشت و جای خالی چیزی را احساس کرد. آن وقت رو به خدا کرد و گریست.

عرفان نظری آهاری در کتاب های خود (بال هایت را کجا گذاشتی، هر قاصدکی یک پیامبر است، در سینه ات نهنگی می تپد، جوانمرد، نام دیگر تو و ...) به عرفان پرداخته است زیرا عرفان را گوهر پنهان همه ادیان و برداشتی شهودی از جهان و هستی می داند که به انسان کمک می کند تا حسن بهتر و خوشایندتری از جهان داشته باشد چرا که جهان دارای معنا و مفهوم است و حضور زنده و پویای آدمی، جزئی معنادار از هستی به شمار می رود.

نظری آهاری بر این باور است که همه انسان ها در ابتدای تولد به نوعی عارفند و از دریچه عرفان به جهان می نگرند اما هر قدر جلو می روند و بر عقلانیت آنها (عقل جزئی که مانع ایجاد می کند و با عشق بیگانه است و گرنه عقل عقل با عقل کلی با عشق یکی بوده و آن را تأیید می کند) افزود می شود، از فطرت خویش فاصله گرفته و از کائنات جدا می شوند و روزگار با خدا بودن و با او زیستن را فراموش می کنند. نویسنده کتاب بال هایت را کجا گذاشتی؟ زیر ساخت ها و بن مایه های

همت انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار شد با انتقاد از آثار این نویسنده گفت: اگر چه کارهای نظری آهاری در روزگاری که ادبیات کودک و نوجوان از کمبود مخاطب رنج می برد، جزو آثار پر طرفدار است اما با استناد به این ویژگی نمی توان به ارزشمند بودن این کتاب ها پی برد. او معتقد است: آثار عرفان نظری آهاری در هیچ گونه و سبک ادبی جای نمی گیرد. نویسنده از یک سری روایت های بجا و نابجا استفاده کرده و به القای معنوی معناریز در ذهن خواننده پرداخته است. در حقیقت نویسنده معنویت عقیمی را مطرح کرده، بدون آن که به شاخصه های ریشه دار و حقیقی عرفان اشاره کند.

شیخ الاسلامی بر این باور است که مطالعه آثار نظری آهاری به ما نشان می دهد که مخاطب ما در چه سطح و اندازه ای است و با او باید چگونه برخورد کرد. او به ضرورت آسیب شناسی این گونه کتاب ها اشاره می کند و می گوید: به هر حال آثار این نویسنده توانسته، مخاطبان بسیاری را جلب کند و این نشان می دهد که نیازی در جامعه ما به وجود این گونه کتاب ها هست که نظری آهاری و شاعران و نویسندگان مشابه او توانسته اند به آن پاسخ گویند.

اما علی محمد رفیعی معتقد است که عرفان نظری آهاری در آثار خود به گونه ای دیگر نگاه کرده و این نگاه متفاوت، مهم ترین عامل موفقیت آثار او است. او تصریح می کند که می توان به دو شیوه به کارها نگاه کرد؛ هم از بیرون و هم از درون و او در جایگاه یک منتقد از خارج به آثار نظری آهاری نگاه می کند و بر این باور است که این گونه آثار به خوبی توانسته اند به نیاز مخاطب پاسخ دهند.

فکری ایرانیان را عرفانی می داند و می گوید: همه انسان ها به اندازه درک و شناخت خود با عرفان آشنا هستند و با خواندن متون عرفانی، خاطره ای ازلی و ابدی در ذهنشان زنده می شود و به تهایی خود پی می برند؛ چرا که نیازهای فطری و اساسی انسان ریشه دار بوده و در طول زمان، ثابت است و تنها ظاهر زندگی است که با گذشت روزگار تغییر می کند. نظری آهاری معتقد است که باید نسل جوان را با عرفان و منابع عرفانی آشنا کرد و این کاری است که خود او از مدت ها پیش آغاز کرده و بر آن است تا سخن شاعران و عارفان بزرگی مانند عطار و مولانا را ساده و قابل فهم کند و در اختیار انسان هم عصر خود بگذارد تا با این روش بین دیروز و امروز ارتباط برقرار کند؛ از این روست که رد پای ادبیات کلاسیک را در جای جای آثار او شاهدیم.

نویسنده کتاب جوانمرد، نام دیگر تو بر این باور است که عرفان، انسان را از رنجی عمیق و ریشه دار که همانا جداسدن از خداست می رها کند و او را به ساحل نجات و آرامش می رساند اگر چه گاهی انسان ها، دردهای خود را به درستی نمی شناسند، دچار توهم می شوند و به شبه عرفان هایی که دردی از آنها درمان نمی کند.

نظری آهاری، برخلاف عده ای که تصور می کنند، عارف کسی است که در به روی خود می بندد و از اجتماع فاصله می گیرد بر این باور است که یک انسان منفعل و طرد شده از اجتماع نمی تواند به جامعه ای که افراد آن همانند مهره های زنجیر به یکدیگر پیوسته اند، کمک کند. اما حسین شیخ الاسلامی، منتقد ادبیات کودک و نوجوان به گونه دیگری می اندیشد. وی در جلسه نقد و بررسی آثار نظری آهاری که به

مروری بر مجموعه سه گانه «دانش معاصر» نوشته دانیل هیلیس، جان پاکینگ هرن و فرانک کلوز

جهان زیر ذره بین کوانتوم

کشف نظریه کوانتومی جدید در اواسط دهه ۱۹۲۰ باعث تجدید نظری شد که از زمان آیزاک نیوتن تاکنون در شیوه تفکر ما درباره جهان فیزیکی رخ داده است زیرا این کشف نشان داد، چیزی که تا آن زمان جزو فرآیندهای روشن و معین تصور می شد در واقع رفتاری مبهم دارد.

نظریه کوانتومی، نقشی بر سنگ* و فیزیک ذرات* عنوانین سه کتابی هستند که مجموعه دانش معاصر را تشکیل می دهند. با توجه به کاهش فاصله زمانی میان پژوهش ها و محو شدن مرز میان علوم و گسترش دانش های میان رشته ای که در حوزه های علوم فیزیکی، علوم زیستی و علوم انسانی جانشین علوم کلاسیک شده است و از آنجا که شهروند امروز برای زندگی آسان تر باید با این گستره از علوم آشنا باشد، انتشارات فرهنگ معاصر با هدف این آشنایی اقدام به تدوین و انتشار مجموعه دانش معاصر کرده است.

این مجموعه با نظارت استادان حوزه نشر علوم دکتر محمد رضا خواجه پور، حسین معصومی همدانی و با همکاری مترجمان؛ دکتر فیروز آرش و دکتر بهروز بیات به تازگی وارد بازار کتاب شده است.

دکتر محمد رضا حیدری خواجه پور استاد فیزیک علوم پایه و صاحب آثاری چون ترجمه دوره دو جلدی آثار اینشتین و ترجمه نجوم به زبان ساده برای وزارت آموزش و پرورش است. او که سال هاست به همراه استادان دیگری مانند دکتر حسین معصومی همدانی در انتخاب آثار برجسته علمی و جریان ترجمه و نشر آنها فعالیت دارد در پاسخ به این سؤال که چه جذابیت هایی در اصل کتاب های مجموعه، انگیزه ترجمه آنها را پدید آورد، می گوید: نویسندگان این مجموعه دانیل هیلیس، جان پاکینگ هرن و فرانک کلوز، افرادی هستند که در کار خود خبره و صاحب نظر به شمار می آیند، قطعا چنین افرادی حرف های خواندنی و آموزشی ای فراوانی دارند. آیا به نظر شما چنین کتابی ارزش ترجمه و انتشار در کشور ما را ندارد؟ وی می افزاید: این مجموعه که تعدادشان بیش از سه عنوان است در انتشارات آکسفورد و با عنوان دانش روز به چاپ رسیده است.

این مدرس فیزیک درباره سیر نظارت بر ترجمه آثاری مانند مجموعه دانش معاصر چنین توضیح می دهد: ما اصل کتاب ها را اغلب در سفرهای مختلف به خارج از کشور و در جریان همایش های علمی یا از طریق مطالعه در اینترنت و سفارش به مجله های معتبر علمی در وب گاه ها تهیه می کنیم و بعد از مطالعه آنها در صورت نیاز به ترجمه، مترجمان کارآموده را در حوزه علوم مختلف برمی گزینیم. این که مترجمان در حوزه کتاب مورد نظر تخصص داشته باشند اهمیت دارد و فرآیند ترجمه را تسریع می کند. پس از آن شده کاری که باقی می ماند این است که یک ویرایش علمی روی اثر ترجمه شده انجام شده و برای چاپ به ناشر سپرده شود البته در مورد مجموعه دانش معاصر، نشر فرهنگ معاصر هم در انتخاب کتاب ها نقش داشته است.

او ویژگی های سه کتاب مجموعه دانش معاصر را به طور جداگانه این گونه عنوان می کند: این مجموعه برای مخاطبان عام نوشته شده، نه افرادی که متخصص هستند. نظریه کوانتومی یکی از برجسته ترین آثاری است که هرن نوشته است و به نظر

تنها کتابی است که مخاطب عام از طریق آن می تواند تا حدودی با این نظریه آشنایی حاصل کند. نقشی بر سنگ* که مترجم آن بهروز بیات برای تحقیق در خارج از کشور به سر می برد، کتابی است که برخلاف بیشتر کتاب هایی که تا به حال در مورد رایانه منتشر شده، عمدتاً به مسئله جوهره و ماهیت رایانه می پردازد نه چیز دیگر. نویسنده آن دانیل هیلیس مخترعی است که دکترای ام.آی.تی و چهل اختراع ثبت شده دارد و مقالات و کتاب های علمی فراوانی نگاشته است.

نقشی بر سنگ* به مثابه حافظه تاریخی است و انتخاب آن برای تراشه های رایانه ای پلی میان دیروز و امروز است. رایانه ها پیچیده ترین ماشین هایی هستند که انسان ها ساخته اند اما از لحاظ بنیادی بسیار ساده عمل می کنند و همه تلاش نویسنده کتاب این است که تا آنجا که لازم است از طریق اشکال روان و ساده به تشریح ماهیت کارکرد رایانه بپردازد.

فیزیک ذرات بنیادی* کتابی خواندنی است که یک مخاطب عام با ذهن پرشگشگر درباره ماهیت جهان را جذب می کند و به سؤالاتش پاسخ می دهد؛ پاسخ هایی که او را راضی می کند و تجربه ای دلچسب از مطالعه کتاب برایش به جا می گذارد؛ هر چند ممکن است نام فیزیک ذرات چندان متناسب به نظر نرسد.

دکتر معصومی همدانی محقق تاریخ و فلسفه علم نیز که این روزها در بنیاد حکمت و فلسفه مشغول به فعالیت است علاوه بر همکاری در نظارت بر چاپ مجموعه دانش معاصر، ترجمه کتاب نظریه کوانتومی از همین مجموعه را بر عهده داشته است. وی درباره این کتاب که در پنج فصل با نام های جذابی چون آبرهای تیره سردرگمی، باهم بودن* و خورشید می دمد... تدوین شده به کتاب هفته می گوید: این کتاب برای عموم نوشته شده و تا جایی که موضوع آن اجازه می دهد کتابی روان و خوشخوان است. نویسنده آن با همه پروایی که از آوردن مطالب ریاضی داشته، سعی کرده هیچ نکته مهمی را ناگفته نگذارد اما ماهیت موضوع یعنی کوانتوم به گونه ای است که آن را از ساده تر از این نمی توان بیان کرد، بنابراین فهم مطالب این کتاب نیازمند کوشش جدی خواننده است و من هم سعی کرده ام به نوشتار نویسنده پایبند باشم؛ حتی از توضیح مطالب او در جایی که لازم به توضیح بود

خودداری کردم و تنها افزوده من بر این کتاب تعریف چند اصطلاح است که در بخشی به نام فرهنگ قرار گرفته است.

این محقق تاریخ علم در توضیحات بیشتر عنوان می کند: خواننده ای که تا اندازه ای با مکانیک کوانتومی آشنا باشد در این کتاب به نکاتی برمی خورد که معمولا در کتاب های درسی وجود ندارد؛ از این رو خواننده ای که تنها مقدماتی از ریاضی و فیزیک و اندکی فلسفه بداند نکات فراوانی از کتاب خواهد آموخت و با مشکلات نظریه کوانتومی و تعبیرهای گوناگون آن آشنا خواهد شد. نکته جالب این که اگر خواننده ای نتواند با مطالب کتاب ارتباط برقرار کند دست کم از این کتاب می آموزد که سخن گفتن از نظریه کوانتومی آسان نیست.

دکتر فیروز آرش دیگر مترجم این مجموعه در رشته ذرات بنیادی، در مقطع دکتری تحصیل کرده، مدرس دانشگاه امیرکبیر است و رشته فیزیک ذرات را در دانشگاه تفرش پایه گذاری کرده است. او که از سوی دکتر خواجه پور برای ترجمه کتاب فیزیک ذرات انتخاب شده است، در پاسخ به این سوال که باتوجه به تخصص شما در فیزیک ذرات و جایگاهتان به عنوان مدرس این رشته، چاپ چنین کتاب هایی را تا چه حد ضروری می دانید می گوید: مادر رشته فیزیک ذرات در واقع اصلا کتابی نداریم. من برای دانشجویان دانشگاه تفرش یک مجموعه درسنامه

را طی دو سال تدوین و به صورت جزوه منتشر کردم. البته کتاب فیزیک ذرات اصلا درسی نیست و برای مخاطب عام نوشته شده است؛ تنها کتابی که شاید بتوان گفت تا حدی مشابه این کتاب است کوارک ها نام دارد. بنابراین جای خالی کتاب هایی از این دست کاملا مشهود است؛ هر چند در زمینه فیزیک چون کتاب ها اغلب کاربرد نیستند، مطالب عام هم ندارند و شاید غیر از کتاب فیزیک هالیدی، دانشجوی کتاب دیگری را نخرند.

فیزیک ذرات در ۱۰ فصل تدوین شده و در هر بخش عکس های گویایی به مطالب اضافه شده و وجود فرهنگ اصطلاحات در پایان آن به خواننده عام در درک مطالب کمک شایانی می کند.

استاد فیزیک ذرات در معرفی نویسنده کتاب می گوید: فرانک کلوز استاد و محقق مشهور فیزیک دانشگاه آکسفورد است و کتاب های متعددی برای عامه نوشته است؛ به همین دلیل انجمن فیزیک انگلیس برای تالیف این کتاب مدال کلونین* را به کلوز اهدا کرده است.

وی می افزاید: کاربردهای فناوری و کشف هایی که در فیزیک انرژی ها انجام شده فراوان هستند. کنجکاوی و میل به دانستن این که از چه ساخته شده ایم، چرا قوانین عالم چنان با ظرافت تنظیم شده اند و... از نکاتی است که امیدواریم بتوانیم مخاطب را با آن آشنا کنیم.

اطلاعیه

قابل توجه ناشران، کتاب فروشان، صحافان،

چاپخانه ها، لیتوگرافی ها و مراکز نشر سراسر کشور

ویرایش جدید کتاب راهنمای ناشران و

کتاب فروشان ایران، چاپخانه ها، لیتوگرافی ها و

مراکز نشر سراسر کشور در قالب جدید و به

عنوان کتاب «مرجع نشر» در مرحله تهیه است

موسسه خانه کتاب با همکاری کانون ویژه پویا

از ناشران، کتاب فروشان، صحافان، چاپخانه ها،

لیتوگرافی ها و مراکز پخش فعال که تمایل به درج

آگهی در کتاب فوق را دارند دعوت می نماید تا با

تلفن ۲۲۲۵۵۲۴۶ (مرکز جذب آگهی) و فکس:

۲۲۹۰۲۷۷۷ تماس حاصل نمایند

«نظریه‌های فلسفی احتمال» عنوان کتابی به قلم محمدرضا مشکانی است که در بخش آمار به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی برگزیده شد. محمدرضا مشکانی متولد ۱۳۲۲ مشکان از توابع سبزوار است و دکترای آمار دارد. وی استاد بازنشسته دانشگاه شهید بهشتی است و در کارنامه‌اش تالیف نزدیک به ۱۰ عنوان کتاب دیده می‌شود؛ آثاری مانند «آمار مقدماتی» که در دو جلد از سوی مرکز نشر دانشگاهی منتشر شد، «روش‌های چند متغیره گسسته» که از سوی دانشگاه شهید بهشتی به بازار آمد، «تحلیل سری‌های زمانی، پیش‌بینی و کنترل» که در دو جلد از سوی دانشگاه شهید بهشتی منتشر شد، «آمار» که در دو جلد از سوی مرکز نشر دانشگاهی به بازار عرضه شد، «بیمه غیر زندگی» که از سوی انتشارات بیمه مرکزی ایران منتشر شد و مجموعه «سری‌های زمانی» که از سوی انتشارات موسسه آموزش عالی آمار و انفورماتیک به بازار عرضه شده آثار قلمی او را تشکیل می‌دهد. دکتر مشکانی هم‌اکنون در دوران بازنشستگی، سخت‌سرگرم تحقیق و تالیف آثاری مانند «آمار احتمال در مهندسی» و «تحلیل سری‌های زمانی» است که کتاب اول از سوی انتشارات فاطمی و دیگری از سوی ناشر دیگری به زودی منتشر خواهد شد.

محمدرضا مشکانی مؤلف کتاب برگزیده سال از «نظریه‌های فلسفی احتمال» می‌گوید

پیش‌بینی‌های فلسفی

آقای مشکانی! کتاب «نظریه‌های فلسفی احتمال» شما اخیراً به عنوان کتاب سال برگزیده شد. نظریه‌های فلسفی احتمال به چه مباحثی می‌پردازد و با نظریه عدم قطعیت چقدر همخوانی دارد؟

نظریه فلسفی احتمال تا حدودی با نظریه عدم قطعیت مرتبط است. احتمال واژه‌ای است که در زندگی روزمره بسیاری از مردم به کار می‌رود و همه از آن استفاده می‌کنند. هر کس هم از معنای این واژه دریافت خاص خودش را دارد. واژه احتمال هم در کسب و کار، هم در تحقیقات و پژوهش‌های علمی و هم در پیش‌بینی‌های اجتماعی فراوان مورد استفاده قرار می‌گیرد اما هر کسی یک مفهوم خاص از آن استنباط می‌کند، در واقع مصداق شعر معروف مولانا است که می‌گوید: «هر کسی از ظن خود شد یار من».

در این کتاب بررسی جامعی از آن به دست داده‌ام که منظور از «احتمال» چه بوده و کسانی در این زمینه کتاب و مقاله نوشته‌اند چه مفهومی از آن را در نظر داشته‌اند و بعد سیر تحول آن را در طی قرون مختلف به بحث گذاشته‌ام. فرض کنید در قرن شانزدهم و هفدهم در اروپا چه مفهومی از «احتمال» مد نظر بود؟ چه معنایی از آن معمول و متداول بود؟ آیا معنا و مفهوم آن «احتمال» با این «احتمال» که امروز ما به کار می‌گیریم یکسان است؟ مثلاً احتمال پیروزی تیم رقیب در فوتبال این هفته ۲۰ درصد است یا احتمال حمله رژیم صهیونیستی به غزه در آینده زیاد است. آیا همه این «احتمال»‌ها از یک جنس است و یک معنا از آن مستفاد می‌شود؟ یا برداشت‌های متفاوتی از آنها داریم؟ در این کتاب بررسی روشمندانه‌ای راجع به این مسئله شده است و در این بررسی به چند تعبیر متفاوت از واژه «احتمال» رسیده‌ام؛ در این جا ما چند حالت یکسان و هم‌طراز را در نظر داریم و یکی از حالت‌ها مورد نظر ماست. مثلاً وقتی می‌خواهیم بگوییم احتمال آن چقدر است؛ می‌گوییم تعداد حالت‌های مساعدش نسبت به تعداد حالت‌های ممکنش صورتی از این کسر است.

این احتمال کلاسیک که از بازی‌های شانس سرچشمه گرفته بود، محدودیت‌هایی دارد و همه جا نمی‌توان از آن استفاده کرد، یعنی در جاهایی آن تعارض و هم‌طرازی وجود ندارد، در نتیجه همه جا نمی‌توان آن فرمول را به کار گرفت.

«احتمال»‌های دیگری که در این تقسیم‌بندی به وجود آمدند، کدام هستند؟

وقتی «احتمال» کلاسیک و آن فرمول قابل تعمیم به همه چیز وجود نداشت، گروهی از صاحب‌نظران یک تعریف ذهنی از احتمال ارائه دادند. تعبیر و تعریف ذهنی، یعنی هر فرد به اندازه آگاهی و دانایی‌اش می‌تواند راجع به یک مسئله و موضوع اظهار نظر کند و در واقع فردی که دانش بیشتری دارد، آن «احتمالی» را که بیان می‌کند، به واقعیت نزدیک‌تر است و آن که دانش کمتری دارد از واقعیت دورتر است در این میان آن که هیچ اطلاعاتی ندارد، نمی‌تواند هیچ اظهار نظری بکند و هیچ احتمالی را نمی‌تواند بیان کند. در هر صورت این یک تعریف از «احتمال ذهنی» است. به هر حال تعبیر و تعریف ذهنی احتمال در قرن‌های هفدهم و هیجدهم خیلی رایج و متداول بود ولی بعدها به دلیل این که علوم فیزیکی در حال رواج و گسترش بود، دیدند در آنجا هم تعریف ذهنی احتمال چندان کاربردی ندارد یا

داشته باشد.

فلسفه احتمال در چه مقطعی از تحصیلات دانشگاهی تدریس می‌شود و برای کدام رشته در نظر گرفته شده است؟

فلسفه احتمال، البته درس خاصی نیست ولی مادر رشته آمار و آموزش ریاضی و در رشته ریاضیات درس‌هایی به نام «تاریخ احتمال»، «تاریخ آمار و احتمال» یا «تاریخ ریاضی» داریم که می‌توان آنها را در مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد تدریس کرد. آموزش «نظریه فلسفی احتمال» برای چه گروه‌هایی قابل استفاده و بهره‌برداری است؟

کارکرد نظریه فلسفی احتمال، بیشتر برای درک دقیق معنای احتمال و مکتب‌هایی که به تعبیر و تفسیر احتمال می‌پردازند کاربرد دارد و غالباً دانشجویان رشته فلسفه، دانشجویان فلسفه ریاضی، دانشجویان آمار و احتمال و کسانی که کنج‌کاو شناخت فلسفه احتمال هستند از این رشته می‌توانند استفاده کنند.

فلسفه احتمال در حوزه علم کلام می‌گنجد یا جزو علوم ریاضی و علوم اجتماعی قابل بررسی است؟

فلسفه احتمال ملغمه‌ای از علم ریاضی، منطق و علم کلام است. البته این مباحث ارتباط تنگاتنگی با فلسفه احتمال دارند. شما وقتی چیزی را در ریاضی تعریف می‌کنید، اگر مابه‌ازایی در جهان خارج داشته باشد، حتماً باید راه‌حلی را پیش‌بینی کنید که چگونه این مفهوم نظری را با آن مفهوم عینی که در بیرون وجود دارد، ارتباط بدهید.

آیا کتاب «نظریه فلسفی احتمال» را در حوزه فلسفه هم قابل استفاده می‌دانید؟

بله چون در حوزه فلسفه و در مباحثی که مطرح می‌شود، همیشه موضوع قطعی که نداریم، ممکن است هر پدیده و هر موضوعی شقوق مختلفی داشته باشد. اگر شما بخواهید به زبان احتمال این مفهوم را بیان کنید ناچار هستید از مفاهیم احتمال استفاده کنید آن وقت سوال بعدی پیش می‌آید که شما پیرو کدام مکتب احتمال هستید؟ پیرو مکتب احتمال ذهنی یا پیرو مکتب احتمال عینی یا پیرو مکتب احتمال گرایشی هستید؟ کدام یک را در نظر دارید؟

فلسفه احتمال دارای چند مکتب است؟

فلسفه احتمال در حال حاضر سه مکتب دارد؛ احتمال ذهنی، احتمال عینی و احتمال گرایشی. احتمال گرایشی را کارل پوپر معرفی کرد و بعدها هم تصحیحاتی روی آن انجام شد. احتمال گرایشی به این معناست که در ذات هر چیزی گرایشی به وقوع وجود دارد. مثلاً در جاده‌ای حرکت می‌کنید که این جاده گرایشی دارد که تصادفی در آن اتفاق بیفتد. احتمال این حادثه را پوپر به عنوان احتمال گرایشی تعبیر و تفسیر می‌کند.

احتمال گرایشی را بیشتر بر اساس بسامد وقوع آن تفسیر می‌کنند. این که مثلاً عرض جاده چقدر است، تعداد اتومبیل‌هایی که در جاده تردد می‌کنند چه رقمی را تشکیل می‌دهد، سرعت اتومبیل‌ها در جاده چقدر است و...

بحث نظریه فلسفی احتمال با بحث عدم قطعیت در فلسفه چقدر همخوانی دارد؟

عدم قطعیت روی دیگر سکه فلسفه احتمال است. به خصوص عدم حتمیت هاینز برگ، عدم حتمیت همان احتمالی است که ما به کار می‌بریم اما فیزیکدانان

دوست دارند به اسم عدم حتمیت یا عدم قطعیت از آن نام ببرند در حالی که این دو هیچ تفاوتی با یکدیگر ندارند. شما محفظه‌ای را در نظر بگیرید که پر از گاز است. در این محفظه مقداری مولکول آزاد هست که دائم در حال حرکت است. حالا اگر بعضی از این مولکول‌ها با هم برخورد پیدا کنند، امکان وقوع انفجاری را باید شاهد باشیم. چقدر احتمال رخ دادن این حادثه وجود دارد؟ این را فیزیکدانان با مفهوم عدم حتمیت بیان می‌کنند در حالی که ما در آمار و ریاضی از آن به احتمال یاد می‌کنیم. در واقع این دو، یک مفهوم هستند که دو نام دارند.

بحث نظریه فلسفی احتمال از چه زمانی در جامعه ایران مطرح شد و در سطح جهان از چه زمانی مورد توجه قرار گرفت؟

در جامعه ایران از اوایل ۱۳۰۰ که عده‌ای به قصد تحصیل به اروپا رفتند و برگشتند و این درس در برخی از دانشگاه‌های تهران تدریس شد، این گروه ناچار بودند از این مفهوم استفاده کنند. احتمال در زبان فارسی که از گذشته‌های بسیار دور وجود داشت اما با این معنی خاص ریاضی و به معنای یک علم جدید از اوایل سال ۱۳۰۰ شروع شد. در جهان خارج از زمان‌های بسیار قدیم هم این مفهوم بوده اما به آن صورت مدون و منظم می‌شود گفت از قرن شانزدهم یا هفدهم به این طرف. به خصوص در اروپا رایج شد. البته بعدها فلسفه احتمال در بازار گمانی، صنعت و دیگر حوزه‌های اقتصادی کاربرد پیدا کرد و هنگامی که کاربردش زیاد شد، رشد و گسترش یافت. در این زمینه نمی‌توان یک کشور خاص را معرفی کرد ولی کشورهای مثل فرانسه، آلمان، سوئیس و انگلیس و پس از مدتی آمریکا اقبال بیشتری به نظریه فلسفی احتمال نشان دادند. البته روسیه در زمینه احتمال نظری پیشرفت فراوانی داشت و از کشورهای اروپای شرقی مانند لهستان و مجارستان متخصصانی در این زمینه برخاستند، الان هم احتمال نظری در همه نقاط دنیا مورد توجه است ولی در برخی نقاط جهان شدت و ضعف دارد.

شما کتابی در زمینه «آمار احتمال در مهندسی» آماده چاپ دارید. لطفاً درباره این کتاب توضیح دهید؟

این کتاب در واقع کاربرد همین مفاهیم آماری و علوم مهندسی است. فرض کنید شما می‌خواهید یک ساختمان احداث کنید یا یک پل بسازید. این پل چند ستون بتون آرمه نیاز دارد و به چند تیر آهن نیاز دارید؟ می‌خواهید از روی این پل چه وسیله‌ای و با چه وزنی تردد کند؟ همه اینها نیاز به محاسبه دارد. حالا چقدر ممکن است از روی این پل وسیله نقلیه‌ای عبور کند که وزن آن بیش از مقاومت و استحکام پل باشد؟ چنین چیزهایی در مهندسی وجود دارد که با استفاده از آمار احتمال حل می‌شود.

قاسم رحمانی

با بنیامین باربر، محقق علوم سیاسی درباره «مصرف تا به آخر»

تاریخ مصرف کالای دموکراسی

دولت های غربی است که ادعای آزادی دارند، می گوید: اگر شما آثار کانت، روسو و فیلسوفان اخلاق را مطالعه کنید خواهید دید که آزادی به این معنا نیست که من چه می خواهم بلکه معنای آن این است که چه چیزی برای من و برای جامعه مفید است. مبنای قدرت ما در همکاری متقابل ما با دیگران است تا به این ترتیب به یک انتخاب جمعی برسیم و در واقع باید به جای «من می خواهم» ما نیاز داریم قرار بگیرد.

این نویسنده با اشاره به اینکه فرهنگ مصرف گرایی غربی سال هاست که از سوی افرادی همچون هورکهایمر، آدورنو و ماركوزه مورد نقد قرار می گیرد، می گوید: آنها روشنفکران آلمانی بودند که انتقاد خود را از موضع نظریه های مختص به خود بیان می کردند و فرهنگ پاپ آمریکایی را از دیدگاهی اروپایی نقد می کردند. من خود آمریکایی و اهل همین جا هستم و شاید بهتر از آنها بدانم که مشکل فرهنگی ما چیست. وی می افزاید: نقد من از درون است و به همین دلیل بسیار عمل گرایانه تر است و در نتیجه به باور خودم بسیار صادقانه تر و افشاگرانه تر. وی ادامه می دهد: نگرانی من مسئله مصرف به خودی خود نیست، بلکه کنار راندن همه چیزهای دیگر به واسطه خرید کردن است. ما باید عاقلانه رفتار کنیم؛ نکته ای که در سال های اخیر در آمریکا به چشم نمی خورد.

اصلاً آب تمیز در اختیار ندارند. سرمایه داری امروز خواهان سودهای فوری است و چیزهایی را به مردم پولدار می فروشد که اصلاً به آنها نیاز ندارند، در شرایطی که آن انسان هایی که حقیقتاً نیازمندند اصلاً پولی برای خرید در اختیار ندارند. باربر با اشاره به اینکه مصرف گرایی دموکراسی را به چالش می گیرد و این برخلاف ادعای

کودکی بچه ها نیز از آنها سلب می شود. زیرا مگر کودکی چیست؟ بازی کردن بادوستان، شیطنت های کودکانه و صحبت کردن با والدین یعنی تمامی چیزهایی که انجمن همنه ای در بر ندارد. وی می افزاید: امروز میان کودک و بازی هایش تجهیزاتی قرار گرفته اند که او برای انجام بازی های خود به آنها نیاز دارد. حتی برای دیدن معمولی هم غیر این نیست. باربر ادامه می دهد: به همین دلیل امروز ما نیازمند لباس های مخصوص با قیمت های ۲۰۰ دلاری و کفش هایی به قیمت ۳۰۰ دلار و البته دستگاه گوش کردن موسیقی آی پاد و... هستیم. یعنی در مجموع چیزی حدود دوهزار دلار هزینه فقط برای آن که جلوی خانه خود کمی بدویم و این یعنی فاجعه.

وی در ادامه انسان امروز را انسانی اغفال شده معرفی می کند که ارزش زمان را در نمی یابد. باربر همچنین معتقد است که سرمایه داری مصرف گرا نیازهای بیشتری از آنچه انسان ها در کشورهای توسعه یافته دارند تولید می کند و همزمان نیاز واقعی در جهان سوم را نادیده می گیرد. وی در توضیح بیشتر می گوید: در آمریکا ما سالانه ۲۰ میلیارد دلار فقط برای خرید بطری آب می پردازیم، یعنی همان چیزی که می توان به طور تقریباً مجانی با باز کردن شیر آب در منزل به دست آورد در حالی که در جهان سوم سه میلیارد انسان

کتاب های بنیامین باربر جزو پرفروش ترین آثار حوزه فلسفه سیاسی هستند. او یکی از بانفوذترین محققان علوم سیاسی است که در کتاب جدید خود «مصرف تا به آخر» سرمایه داری را به شدت مورد انتقاد قرار می دهد. وی در این کتاب شرح می دهد که چگونه سرمایه داری انسان ها را به شخصیت هایی احمق و ساده لوح بدل می کند. باربر معتقد است که در بهترین شرایط افراد در جامعه های سرمایه داری تبدیل به کودکانی ساده و بی دست و پا می شوند. وی در این مورد می گوید: ادعای من این است که سرمایه داری بزرگسالان را فاسد می کند. البته دموکراسی را هم فاسد می کند، چراکه می خواهد به افراد جامعه بقبولاند که تنها مصرف کنندگان، شهروند هستند.

وی می افزاید: در جوامع سرمایه داری کودکان باید به مصرف کننده تبدیل شوند. آنها نمی توانند فقط وقت خود را با بازی کردن بگذرانند، چون باید به خرید هم بروند در نتیجه خرید کردن به نوعی کار تبدیل می شود و این شروع ابتذال است. به عقیده باربر کودکان در جوامع سرمایه داری با فرهنگ مصرف گرایی بزرگ می شوند و از طرف دیگر بزرگسالان برای آن که مصرف کنند باید درست مانند کودکان رفتاری «ویری» و تابع امیال خود داشته باشند. وی در ادامه می گوید: بزرگسالان به این ترتیب به کودک تبدیل می شوند و دوران

در هفته گذشته از نظر انتشار کتاب های چاپ اول، انتشارات «موسسه تحلیلی تدبیر اقتصاد» با بیست و دو عنوان کتاب پرکارترین ناشر: «حسن رحیمپور ازغندی» با شش عنوان پرکارترین مولف و «منوچهر یگدالی خسته» با سه عنوان پرکارترین مترجم بودند.

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شماره ۱۷/۱۷/۱۷ تا چهارشنبه ۱۷/۱۲/۱۷، عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع کودک و نوجوان و سپس ادبیات بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات علوم عملی، علوم اجتماعی، آموزش و کمک ترس و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب های منتشره در هفته گذشته (به تکنیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	تهرستان	تهران متوسط	تعداد ناشران
۱	ادبیات	۱۹	۱۷	۲	۱۱	۸	۱۶	۳	۱۹۴۷	۳۳۷
۲	فلسفه و روانشناسی	۲۳	۱۷	۱۶	۱۵	۱۸	۲۹	۴	۲۴۰۰	۲۲۹
۳	دین	۷۰	۵۹	۱۱	۲۸	۲۲	۵۹	۱۱	۳۸۰۴	۴۰۴
۴	علوم اجتماعی	۱۲۵	۹۹	۲۶	۸۶	۳۹	۱۱۷	۸	۱۸۴۰	۲۶۸
۵	زبان	۴۳	۴۰	۳	۱۰	۲۲	۳۹	۴	۲۴۱۹	۲۵۹
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۳۱	۲۳	۸	۱۲	۱۸	۲۹	۲	۱۷۰۶	۲۹۹
۷	علوم عملی	۱۳۷	۱۰۷	۳۰	۷۲	۶۵	۱۲۴	۱۳	۲۲۶۹	۴۰۷
۸	هنر	۳۷	۳۵	۲	۲۱	۱۶	۲۸	۹	۲۳۵۹	۱۶۰
۹	ادبیات	۱۶۳	۱۴۳	۲۰	۸۵	۷۸	۱۵۰	۱۳	۲۸۲۸	۲۷۲
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۴۸	۳۹	۹	۲۲	۲۵	۴۶	۲	۲۴۴۷	۲۹۶
۱۱	آموزش و کمک ترس**	۱۱۱	۱۱۱	۰	۲۸	۸۳	۱۰۱	۱۰	۲۴۷۲	۲۳۷
۱۲	کودک و نوجوان	۲۴۷	۱۴۳	۱۰۴	۴۶	۲۰۶	۲۴۳	۴	۴۵۴۲	۵۲
	جمع بندی	۱۰۶۴	۸۳۳	۲۴۱	۴۳۸	۳۲۶	۹۸۱	۸۳	۳۷۴۴	۳۵۱

* «تالیف» به تمامی اثری اشاره می کند که ترجمه نشده باشد. اثری که در مجموع تالیف، تکراری، تحقیق، ترجمه و تکرار آن. ** منظور از موضوع آموزش و کمک ترس، کلیه کتاب هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان مربوط هستند و شاملان آنها دانش آموزان از پیش دبستانی تا دبیرستان هستند.

شاخص های آماری کتاب های کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
پرکارترین کتاب	۹۶۰۰۰ ریال	ماجراهای ناگوار: جلد های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰
بیشترین تیراژ چاپ	۴۶ مریه	ریاضیات کودکستانی: فعالیت های ریاضی برای کودکان مبتدیان: فصل اول دبستان / لیلی انگلیسی، ناشر: کودک امروز، ۴۰۰ صفحه، ۷۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۵۰۰۰ نسخه	فکر کن، رنگ کن، خط نیزی، ناشر: برآمد، چاپ ۱۳۸۸، ۱۲۰ صفحه، ۴۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۱۰۰ نسخه	سجاد فک کویولو، مرضیه بهرامی، ناشر: آسمان خیال، چاپ ۱۳۸۵، ۱۲ صفحه، ۲۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۴۴۴ صفحه	قهری باقر و هدیمان مرگبار، جوان کلین رولینگ، محمد نورالله، ناشر: بهنام، چاپ ۱۳۸۰، ۴۳۰۰ نسخه

شاخص های آماری کتاب های بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
پرکارترین کتاب	۳۰۰۰۰ ریال	ماه در کلام کتاب: پرلوی از کلام نوری در فضا، نویسنده: خدیو، چاپ ۱۳۸۰، ۴۰۰ صفحه
بیشترین شمارگان	۳۰۰۰۰ نسخه	۵
پرکارترین کتاب	۳۲۴۰۰۰ ریال	Christine Koerner USMLE step 1 CK: Lecture notes Pediatrics، ناشر: تهران، چاپ ۱۳۸۳، ۱۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ چاپ	۷۱ مریه	مکاتب دولت و فرزندان، مارک فیلتر، گیتی خوشدل، ناشر: فطرت، ۴۰ صفحه، ۳۳۰۰ نسخه، ۱۷۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۲۰۰ نسخه	سازنده با فساد و تجربه جهانی: فلسفه گزارش های بررسی موضوع فساد، مهرداد پلشن، ناشر: موسسه تحقیقات تدبیر اقتصاد، چاپ ۱۳۸۰، ۲۰۰ صفحه، ۵۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۱۴۱۸ صفحه	ادبیات و تاریخ ایران، عباس قاسمی، مهدی الهی قمشه ای، ناشر: آرا، چاپ ۱۳۸۰، ۵۰۰۰ نسخه، ۵۰۰۰۰ ریال
کمترین صفحه	۱۲ صفحه	دختر کریان، حسینی محمدی، ناشر: فراوقت، چاپ ۱۳۸۰، ۱۲ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۵۰۰۰۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های کمک ترس

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
پرکارترین کتاب	۶۰۰۰۰ ریال	آشنایی اولیه با فارسی، بهنام و بنویسیم اول دبستان، زبان پور قاسم، ناشر: بهروز، چاپ ۱۳۸۰، ۶۴ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
پرکارترین کتاب	۱۴۰۰۰۰ ریال	زیست شناسی عمومی: گیاهی و جانوری، حسن ابراهیمزاده، ناشر: مرکز نشر دانشگاهی، چاپ ۱۳۶۸، ۹۳۶ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ چاپ	۲۲۵ مریه	زبان و ادبیات فارسی پیش دبستانی، سوم و دوم دبیرستان، محمد جوکار، ناشر: بین المللی کاج، ۴۰۰ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۷۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۶۰۰۰ نسخه	مهارت های زندگی سال دوم دوره ابتدایی تحصیلی، عاقله غیاثی، ناشر: سازمان بهزیستی کشور، معاونت امور فرهنگی و پیشگیری، چاپ ۱۳۸۳، ۸۰ صفحه
کمترین شمارگان	۵۰۰ نسخه	هندسه (آلجیبرا) ویزه کارهالی به کارشناس معمار، امیررضا روحی زاده، ناشر: همسر کتابی، چاپ ۱۳۸۳، ۲۴۲ صفحه، ۵۸۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد کتاب های چاپ شده		تعداد کتاب های است	
	مرد	زن	مرد	زن
۳۳۴	۱۲۲	۲۱۲	۵۸	۱۲۷

* مؤلف: تمامی پدیدآورندگان (مکتب نویسنده، شاعر، گردآورنده، مترجم) - به جز مترجم

خانه فرهنگ شهر کلن فرو ریخت

دست‌نوشته‌های نویسندگان آلمانی زیر آوار

تخریب آرشیو مکتوب ادبیات آلمان، کاهش خرید کتاب از سوی کتابخانه‌های انگلیس و گشوده شدن درهای خانه آگاتا کریستی (پلیسی نویسنده نامدار انگلیسی) به روی مردم از جمله اخبار مهم کتاب در هفته گذشته بود.

هفته گذشته فرهنگ آلمان صدمات جبران ناپذیری را متحمل شد. بر اساس گزارش‌ها، آثار و دست‌نوشته‌هایی از هاینریش بل، گوتتر گراس و پل سلان به دلیل ریزش ساختمان، خانه فرهنگ شهر کلن به زیر آوار رفت. دولت آلمان واقعه شهر کلن را یک مصیبت فرهنگی و تاریخی اعلام کرد. در این حادثه که روز سه‌شنبه گذشته رخ داد، آرشیو تاریخی شهر کلن که به بیانی فرهنگی‌ترین شهر آلمان است نابود شد. صدها هزار سند و کالای فرهنگی که قدمت بعضی از آنها به قرون وسطی می‌رسد هنگام فروریختن ساختمان چهار طبقه خانه فرهنگ کلن نابود شده است. در این حادثه دو نفر هم ناپدید شده‌اند. هنوز علت ریزش این ساختمان به طور قطع مشخص نیست ولی گمانه‌زنی‌ها در این مورد ادامه دارد. عده‌ای می‌گویند که به دلیل حفرتونل مترو در آن حوالی این ساختمان، نشست کرده است. نوشته‌های هاینریش بل نویسنده شهیر آلمانی که جایزه نوبل ادبیات را هم از آن خود کرده در این میان به چشم می‌خورد. در این آرشیو تاریخی و سالیانی متعلق به آهنگساز آلمانی ژاک آفن‌باخ نیز موجود بوده است. در این میان همچنین دست‌نوشته‌هایی از گوتتر گراس داستان‌نویس آلمانی برنده نوبل، کنراد آدناور سیاستمدار آلمانی، آثاری از پل سلان شاعر و همچنین آرشیوی از روزنامه‌ای که کارل مارکس سردبیر آن بود، وجود داشته است. این حادثه ضربه شدیدی به تاریخ دوهزار ساله شهر کلن وارد کرده است. چراکه در آن نزدیک به ۵۰۰ هزار عکس از شهر کلن، ۱۰۰ هزار نقشه و طرح معماری و ده‌ها هزار سند‌های ادبی و حقوقی مدفون شده‌اند.

کاهش خرید کتاب

برای کتابخانه‌های انگلیس

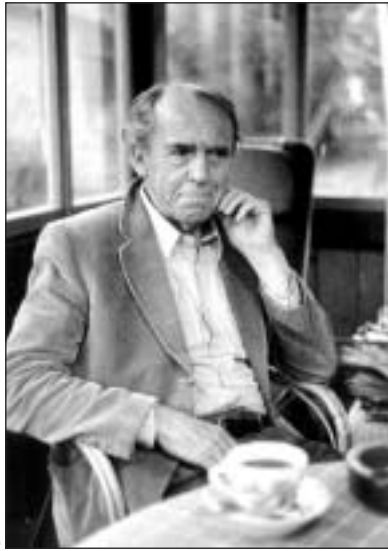
از دیگر سو، میزان خرید کتاب از سوی کتابخانه‌های عمومی انگلیس طی یک سال گذشته کاهش پیدا کرده که این اتفاق نگرانی اندیشمندان و محققان بریتانیا را به دنبال داشته است. تازه‌ترین گزارش موسسه مالی و حسابداری عمومی انگلیس نشان می‌دهد میزان خرید کتاب از سوی کتابخانه‌های انگلیس طی یک سال گذشته منتهی به ماه مارس، با ۷۵ درصد کاهش به ۹۷۸ میلیون یورو رسیده است. همین گزارش نشان می‌دهد تعداد کتاب‌هایی که کتابخانه‌های انگلیس نگهداری می‌کنند نیز با کاهش ۷۸ درصدی به ۱۰۷۳ میلیون جلد رسیده است؛ در حالی که میزان بازدید از سایت‌های اینترنتی کتابخانه‌ها با ۱۹ درصد افزایش به ۷۶/۲ میلیون بالغ شده، تعداد مراجعه به کتابخانه‌های بریتانیا با کاهش ۲/۶ درصدی به ۳۲۸/۵ میلیون نفر رسیده است. البته ترتیب پر مراجعه‌ترین کتابخانه‌های انگلیس طی یک سال گذشته همچنان ثابت باقی مانده و به ترتیب کتابخانه‌های نورفولک اند نورویچ، میلنوم، کتابخانه مرکزی بیرمنگام، کتابخانه مرکزی منچستر و کتابخانه مرکزی کرویدون مقام‌های اول تا چهارم را دارا هستند. گشوده شدن درهای خانه ییلاقی آگاتا کریستی، نویسنده داستان‌های پلیسی و جنایی در هفته قبل به روی علاقه‌مندان از دیگر اخبار مهم هفته گذشته بود. خواننده‌های داستان‌های وی به این ترتیب توانستند از نزدیک با فضایی که داستان‌های جذاب کریستی از دل آن شکل گرفته، آشنا شوند.

میهمانی مخاطبان در خانه آگاتا کریستی

سازمان حفظ میراث فرهنگی بریتانیا با هزینه‌ای بالغ بر ۵۴ میلیون پوند، بخشی از خانه ییلاقی گریوی

گوتتر گراس

گوتتر گراس

واقع در نزدیکی رودخانه «دارتماوت» را مرمت کرده است. آگاتا کریستی این خانه را در سال ۱۹۳۸ خریداری کرد و تا سال ۱۹۵۹ به عنوان خانه ییلاقی از آن استفاده می‌کرد. این خانه، سال ۲۰۰۰ میلادی به فهرست آثار ملی انگلستان راه یافت، ولی دختر کریستی و همسرش تا اوایل سال ۲۰۰۵ در این خانه سکونت داشتند. به همین دلیل، این سازمان اجازه هیچ مرمتی را در آن نداشت؛ ولی پس از آن با دقت و وسواس فراوان برای بازسازی و مرمت آن تلاش کرد. این سازمان در نظر دارد با مرمت خانه، این بنا را هر چه بیشتر به آثار دهه ۵۰ نزدیک کند تا مردم با قدم زدن در این خانه، حضور آگاتا و قهرمان‌های داستان‌هایش را در آن حس کنند.

شعرهای اکتاو پوپان در آلبوم پله یاد

از سوی دیگر به زودی تمامی آثار اکتاو پوپان، شاعر مکزیکی در مجموعه پله یاد منتشر می‌شود. پله یاد مهم‌ترین مجموعه کتاب‌های ادبی است که در فرانسه و از سوی انتشارات گالیلیم منتشر می‌شود. این مجموعه، یکی از منابع مورد رجوع تمامی اهالی ادبیات در سراسر جهان است. تاکنون آثار ۱۹۵ نویسنده و شاعر کلاسیک جهان در این مجموعه انتشار یافته است. آثار این نویسندگان و شاعران در ۴۵ آلبوم منتشر شده که مجلدات این مجموعه را به ۵۵۰ عدد رسانده است. رویه این مجموعه به این صورت است که آثار هر نویسنده و شاعر پس از مرگش در این مجموعه منتشر خواهد شد؛ اما نویسندگان و شاعرانی هستند که در زمان حیات خود شاهد چاپ آثارشان در این مجموعه بوده‌اند؛ نظیر ژولین گراک، رنه شار، پل کلودل، روژه مارتین دو گار، اوزن یونسکو، آندره مالرو و ناتالی ساروت، چاپ آثار سلین و سارتر در این مجموعه هم در روزهای پایانی عمر آنها آغاز شد. این مجموعه هم آثار ادیبان فرانسوی را شامل می‌شود و هم آثار نویسندگان کلاسیک دیگر کشورهای جهان مثل شکسپیر، مجموعه پله یاد نام خود را از اسم گروهی هفت نفره از شاعران فرانسوی که در قرن شانزدهم دور هم جمع شده بودند، وام گرفته است. ناشر این مجموعه قصد دارد به زودی تمامی آثار اکتاو پوپان را به زبان فرانسه ترجمه و در این مجموعه منتشر کند.

انتشار ۱۵ هزار نامه از ساموئل بکت

و آخرین خبر اینکه نخستین جلد از مجموعه چهارجلدی نامه‌های ساموئل بکت نویسنده آمریکایی قرن بیستم منتشر شد. بیش از ۱۵۰۰۰ نامه ساموئل بکت که به همت دانشگاه کمبریج از آرشیوهای خصوصی جمع‌آوری شده، قرار است از سوی این دانشگاه منتشر شوند. ساموئل بکت، نویسنده مشهور

مستند «گوگول» ساخته می‌شود

مستندی درباره نیکولای گوگول داستان‌نویس اوکراینی ساخته و هم‌زمان با مراسم بزرگداشت دویمین سال تولدش اکران می‌شود. این فیلم مستند ۱۰ قسمتی با عنوان «عدالت گوگول» به زندگی و آثار این نویسنده می‌پردازد و هم‌زمان با دویمین سالگرد تولد گوگول در ماه آوریل اکران خواهد شد. دست‌اندرکاران ساخت این فیلم از مکان‌هایی که مورد علاقه گوگول بوده یا به نحوی با زندگی او در ارتباط بوده دیدن کرده‌اند. این فیلم را الیگورزولو توسکی ساخته است. پیش‌تر اعلام شده بود که قرار است به مناسبت دویمین سالگرد تولد گوگول تندیس‌های برنزی او در دو شهر روسیه نصب شود. تالار مرکزی شهر اودسای اوکراین هزینه ساخت این دو تندیس چهار متری را که قرار است به وسیله تندیسگر مشهور روس، گفورک گفورکین ساخته شود تقبل کرده است. یکی از این تندیس‌ها قرار است جلوی ساختمان انجمن صلح و دوستی اوکراین در شهر یکاتهرین برگ روسیه قرار گیرد و تندیس دیگر نیز در شهر کالوگا نصب خواهد شد. نیکولای گوگول نویسنده بزرگ روس، متولد یکی از شهرهای مرکزی اوکراین است.

کاندیداهای جایزه

کتاب سال اسکاتلند

کاندیداهای جایزه ۳۰ هزار پوندی انجمن هنری کتاب سال اسکاتلند معرفی شدند. جایزه کتاب سال انجمن هنری اسکاتلند در بخش‌های داستانی، غیرداستانی ادبی، شعر و کتاب سال مبلغ ۳۰ هزار پوند راطی مراسمی در ۱۹ ژوئن هم‌زمان با جشنواره کتاب برادر اهدا می‌کند. قرار است نفرات برگزیده هر بخش به صورت جداگانه در ماه آوریل انتخاب شوند. کاندیداهای بخش داستان این جشنواره «چه زمانی در آن جا خیره‌های خوب خواهد بود؟» اثر کیت اتکینسون، «دروازه هوا» اثر جیمز بوچان، «زندگی درخشان لیلی افرویدیت» نوشته بتریس کولین، «اسپانتیک کاله دونیا» اثر اندرو کرومی، «کتاب سرخ» نوشته مگان دلا هونت و «زمین مشابه» اثر کی میلر هستند. در فهرست کاندیداهای بخش غیرداستانی این جایزه کتاب‌هایی مانند «من و آنتیگونا» اثر کیت کلنشی، «این درباره من نیست» نوشته جانیس گلو وی و «کتاب سکوت» اثر سارا میت‌لند به چشم می‌خورد. کاندیداهای بخش شعر کتاب سال اسکاتلند نیز رابرت کرافورد برای تمامی آثار، جن هدفیلد با اثر «شب - هیچ‌جا» اثر فرانک کوپتر و «الیس» سروده تام پوهستند.

لایپزیک، میزبان نویسندگان جهان

نمایشگاه بین‌المللی کتاب لایپزیک از ۲۲ اسفند میزبان نویسندگان سرشناسی از آلمان، مجارستان، هلند، فرانسه و آمریکا شده است. نمایشگاه کتاب لایپزیک تا ۲۵ اسفند برپاست و حدود ۲۱۰ شرکت‌کننده از ۳۸ کشور کتاب‌های خود را در این نمایشگاه عرضه می‌کنند. پایگاه اینترنتی دوپچه‌وله گزارش داده که بیش از ۱۹۰۰ نشست با ۱۵۰۰ نویسنده در این نمایشگاه برگزار می‌شود و همه آثار مهم رونمایی می‌شوند. به مناسبت بیستمین سالگرد سقوط دیوار برلین نیز نشست‌هایی ادبی با عنوان «از ۱۹۸۹ تا ۲۰۰۹: اروپا به کدام سو می‌رود؟» در این نمایشگاه برگزار خواهد شد. خبرگزاری آلمان از قول برگزارکنندگان این نمایشگاه گفته است بحران اقتصادی تأثیر چندانی در روند برگزاری نمایشگاه کتاب لایپزیک و حضور نویسندگان نخواهد گذاشت. یولیافرانک، ویلهلم گناتسینو، گوتتر گراس، دانیل کهلمان، میریم پرسلر و یولی تسه نویسندگان آلمانی هستند که در این نمایشگاه چهار روزه شرکت می‌کنند. همچنین ۲۹ نویسنده از جمله تی. سی. بویل، نویسنده آمریکایی؛ پتر استرهایزی، نویسنده مجارستانی؛ پتروس مارکاریس، نویسنده یونانی و گرت ماک، نویسنده هلندی از خارج آلمان در این نمایشگاه حاضر می‌شوند.

روایت اول شخص

پاسخ به شبهات از منظر کلام

حجت الاسلام محمدحسن قدردان قراملکی؛ دین پژوه

«پاسخ به شبهات کلامی ۳» دفتر سوم از مجموعه‌ای است که در دفتر اول به موضوع خداشناسی و در دفتر دوم به موضوع نبوت پرداخته بود. دفتر سوم هم که به موضوع امامت اختصاص دارد در آینده‌ای نه چندان دور از سوی انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به بازار عرضه خواهد شد. کتاب مذکور مشتمل بر شش فصل است که طی آن ماهیت امامت، مراتب، شئون و فلسفه امامت را مورد بررسی قرار داده‌ام و در فصل‌های بعدی به شبهاتی پیرامون اصل امامت و امام علت بقای کائنات پاسخ گفته‌ام.

کتاب دیگر کاری در باب تحقیق و تصحیح کتاب «حق المبین» نوشته آیت الله شاهرودی خراسانی در رد فرقه ضاله بهائیت است که به احتمال قوی در پنج مجلد ۵۰۰ صفحه‌ای روانه بازار خواهد شد. این کتاب از نسخ خطی است که حدود صد سال پیش به قلم آیت الله شاهرودی خراسانی نوشته شده است و بنده نیز مدتی طولانی است که کار تحقیق و تصحیح آن را برعهده گرفته‌ام و فکر می‌کنم تا چند ماه آینده آماده انتشار شود؛ چرا که تصحیح و متن‌یابی این کتاب براساس منابع موجود و آیات قرآن کاری دشوار است و زمانی طولانی را دربرمی‌گیرد. البته تمام جلد‌های این کتاب در رد بابت و بهائیت خواهد بود که فکر می‌کنم با مشارکت انتشارات امیرکبیر و پژوهشکده باقرالعلوم روانه بازار شود.

مطالعات قرآنی در غرب

دکتر تقی صادقی؛ قرآن پژوه

این روزها نگارش جلد دوم و سوم کتابی که عنوان «رویکرد خاورشناسان به قرآن و تحلیل آن» را روی جلد خواهد داشت به پایان برده‌ام و به احتمال قوی طی ماه‌های نه چندان دور از سوی انتشارات آزادی به بازار عرضه خواهد شد. جلد اول این مجموعه که چندی پیش به چاپ رسیده، موج اول مطالعات قرآنی را در اروپا مورد بررسی قرار می‌داد و در جلد‌های دوم و سوم این مجموعه، موج دوم و سوم مطالعات قرآنی بررسی شده است به گونه‌ای که در جلد دوم رمزبورو و آثارش در غرب و شرق و مطالعات تاریخی او را مورد بررسی قرار داده‌ام و در جلد سوم نیز دوره سوم مطالعات قرآنی را از دیدگاه شاگردان و منتقدان بورو مورد اشاره قرار داده‌ام.

در حقیقت این مجموعه به عنوان جریان‌شناسی مطالعات قرآنی معاصر در غرب با رویکرد معرفی شخصیت‌ها و دیدگاه‌های اندیشمندان معاصر در چهل سال اخیر همراه با یک دوره کتاب‌شناسی از آثار این دوره محسوب می‌شود که به عنوان یک منبع جامع درسی برای دانشگاه‌ها و مراکز قرآن و مستشرقان به حساب خواهد آمد.

«روش‌شناسی مطالعات قرآنی آیت الله معرفت» عنوان کتاب دیگر است که نگارش آن را ماه‌های آینده به پایان خواهیم برد.

در عین حال ترجمه کتابی را که عنوان «گسترش تفسیر در دوره اول اسلامی» را بر پيشانی خواهد داشت در دست دارم که رسالت

متون اولیه اسلامی و میزان تعلق آنها به دوره اول اسلامی را در دوشاخه حدیث و تفسیر مورد بررسی قرار می‌دهد و نکاتی را درباره کتاب‌شناسی و مدل‌هایی برای سنجش ارزیابی را مورد توجه قرار داده است. البته این کار شباهت‌هایی به علم درایه حدیث دارد، اما با مدل‌هایی جدید در این حوزه همراه است که فکر می‌کنم برای محققان تفسیر و حدیث به عنوان منبعی تخصصی در کتاب‌شناسی علوم اسلامی کاربرد زیادی داشته باشد.

شعر ترکیه

رسول یونان؛ شاعر و مترجم

این روزها چندین کتاب را آماده انتشار دارم. اولین کتاب که در حوزه ترجمه است گزیده‌ای از شعرهای اکتای رفعت را دربرمی‌گیرد و طی ماه‌های نه چندان دور از سوی نشر امروز به بازار عرضه خواهد شد. اکتای رفعت یکی از شورشیان جریان ادبی قریب است که به همراه برهان ولی و ملیح جودت این جریان را که به نوعی شعر ترکیه را دگرگون کرد پایه‌گذاری کردند. عشق، جدایی، زندگی، مرگ و به طور کلی هر سوژه‌ای که انسان‌ها و جهان با آن درگیر است از مضامین اشعار این کتاب به شمار می‌رود.

کتاب دیگر که عنوان «پایین آوردن پیانو از پله‌های یک هتل یخی» را بر روی جلد خواهد داشت مجموعه اشعار سال‌های اخیرم را دربرمی‌گیرد که تمامی قطعات در قالب سپید سروده شده‌اند و مضامین آن نیز روابط انسان و جهان است. انتشارات افکار در تدارک است تا این کتاب را در آینده‌ای نه چندان دور روانه بازار کند. در عین حال ترجمه گزیده اشعار حبیب ساهر پدر شعر نوین ترک در ایران را به پایان برده‌ام که به نوعی شعرهای چاپ شده و چاپ نشده این شاعر را دربرمی‌گیرد و قرار است این اشعار را در قالب کتابی با عنوان «پانان یاشین» از سوی انتشارات افکار به بازار عرضه کنم. این کتاب که حجمی حدود ۴۰۰ صفحه را دربر خواهد گرفت و به زبان ترکی چاپ می‌شود، یادداشت‌هایی از شمس لنگرودی و احمدپوری رانیز دربرمی‌گیرد که علاوه بر ترجمه اشعار ساهر، تصحیح و نقدی هم بر این اشعار نوشته‌ام.

در عین حال «ما مرده‌ایم» مجموعه‌ای از داستان‌های مینی‌مال جدیدم را در برمی‌گیرد که به مضامین متنوعی می‌پردازد و انتشارات مشکی در تدارک است تا آن را طی ماه‌های نه چندان دور به بازار عرضه کند. کتاب دیگری که نشر مشکی در تدارک عرضه آن به بازار است، عنوان «صد آساناک» را روی جلد دارد که ترجمه گزیده ترانه‌های ترکان قشقای آساناک به عنوان رایج‌ترین نوع شعر در میان ترک‌زبانان به ویژه ترک قشقای است. این نوع شعر از لحاظ فرم و قالب شبیه دوبیتی است اما تفاوت اصلی در وزن آن است.

دی اکسید شوکران

سعید نوری؛ شاعر و طنز پرداز

«دی اکسید شوکران» عنوان کتابی است که در آینده‌ای نه چندان دور از سوی انتشارات سوره مهر به بازار عرضه می‌شود. این کتاب حدود ۷۰ قطعه از اشعار مرا در قالب‌های متنوعی چون قصیده، مثنوی، غزل مثنوی، رباعی و دوبیتی دربرمی‌گیرد که مضمونی طنزگونه در ابعاد سیاسی و اجتماعی خواهند داشت و به نوعی اشعار حدود ۱۰ سال گذشته مرا دربر خواهد گرفت.

انتشارات علمی - فرهنگی نیز در تدارک است تا در قالب طرح انتشار مجموعه آثار شاعران زیر ۳۷ سال مجموعه‌ای از اشعار جدی از مرا که عنوان «عذاب‌های منتشر» را بر روی جلد خواهد داشت طی ماه‌های نه چندان دور روانه بازار کند. این مجموعه که حدود ۵۰ قطعه از اشعار مرا در قالب‌های غزل، چارپاره، قصیده و تعداد اندکی سپید دربرمی‌گیرد در مجموعه‌ای ۱۰۰ صفحه‌ای به بازار عرضه خواهد شد.

درمان وسواس

دکتر عباس بخشی پور؛ روان‌پزشک

از آن‌جا که اغلب کتاب‌هایی که به نگارش آن‌ها پرداخته‌ام به جنبه‌های درمان بیماری‌ها و ناراحتی‌های روانی افراد توجه دارد در همین راستا این روزها دو کتاب دیگر از همین دسته

را آماده انتشار کرده‌ام. «درمان شناختی رفتاری وسواس» عنوان کتابی است که انتشارات ارجمند در آینده‌ای نه چندان دور آن را روانه بازار خواهد کرد. همان‌طور که اشاره شد مطالب کتاب به گونه‌ای نگاشته شده که بیش از جنبه تئوریک، جنبه کاربردی دارد و به عنوان کتابی راهنما برای مشاوران در درمان گام به گام اختلال وسواس محسوب می‌شود. تعریف وسواس، آشنایی با آن و شناخت و درمان این اختلال از مباحثی است که در این کتاب مورد توجه

قرار گرفته است. کتاب دیگر که تاکنون ناشری برای عرضه آن به بازار انتخاب نکرده‌ام، عنوان «درمان بالابردن انگیزش برای بیماران معتاد» را بر روی جلد خواهد داشت. این کتاب که علاوه بر دانشجویان برای مشاوران، مددکاران اجتماعی، روان‌پزشکان و روانشناسان نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد مشتمل بر پنج فصل خواهد بود که در این فصول موضوعاتی چون مصاحبه انگیزشی اختصاصی برای جمعیت‌های معتاد، اصول مصاحبه انگیزشی در زمینه‌های همدلی، تقویت خودکارآمدی و چگونگی افزایش انگیزه در بین معتادان جهت درمان آنها را مورد بررسی قرار می‌دهد.

رسول یونان

محمدحسن قدردان قراملکی

لذت داستان

عزت الله الوندی؛ نویسنده کودک و نوجوان

«کلیدساز» عنوان رمانی ویژه گروه سنی نوجوان است که به احتمال قوی در ماه‌های نه چندان دور از سوی انتشارات سوره مهر به بازار عرضه می‌شود. این رمان ارتباط و پیوندی بین متون کهن عرفانی با داستان و فضای مدرن و امروزی است که در پی آشنا کردن مخاطب با مفاهیم و واژگان قدیم فرهنگ فارسی است.

کتاب دیگر نیز که عنوان «قناری و قصاب» را بر جلد خواهد داشت، داستانی برای گروه کودک است که شخصیت‌های اصلی آن را یک قناری و قصاب و روابطی که بین این دو می‌گذرد تشکیل می‌دهد. کتاب مذکور به احتمال قوی از سوی انتشارات شب‌اویز طی ماه‌های آینده روانه بازار می‌شود.

در عین حال کتاب دیگری را در دست نگارش دارم که عنوان «جگر گرگ» را بر پیشانی دارد. این کتاب، رمانی ویژه بزرگسالان است که هنوز ناشری برای آن انتخاب نکرده‌ام.

انتشارات قو نیز هفته گذشته کتابی از مرا با عنوان «دیو کوچولو و بچه آدم» منتشر کرده است که شخصیت اصلی آن را یک دیو تشکیل می‌دهد که تصمیم می‌گیرد وارد دنیای کودکان شود و سعی می‌کند با برداشتن موانعی که باعث ترس کودکان از دیو می‌شود و تصوراتی که بچه‌ها از دیو در ذهن دارند، به طور کامل مانع وحشت کودکان از به دیو و غول شود.

ریشه‌شناسی زبان

دکتر یدالله منصور؛ پژوهشگر ادبی

انتشارات طهوری در تدارک است تا کتابی از مرا که به موضوع زبان خوارزمی می‌پردازد در ماه‌های آینده روانه بازار کند. این کتاب که هنوز عنوان دقیقی برای برنگزیده‌ام ترجمه مقالاتی از پنج تن از ایران‌شناسان غربی درباره زبان خوارزمی است که تاکنون هیچ‌گونه منبعی به زبان فارسی در این زمینه منتشر نشده است.

کتاب مشتمل بر ۱۰ گفتار است که این گفتارها موضوعاتی چون زبان خوارزمی، دستور زبان خوارزمی، ریشه‌شناسی، کشف الاسرار و اختلاف نظر ایران‌شناسان در این باره را مورد بررسی قرار می‌دهد. کتاب دیگری که فرهنگستان زبان و ادب فارسی در تدارک

عرضه آن به بازار در آینده‌ای نه چندان دور است، عنوان «بررسی ریشه‌شناسی افعال در زبان فارسی» را بر روی جلد خواهد داشت. البته نگارش این کتاب با مشارکت تعدادی از اعضای فرهنگستان صورت گرفته است که بخش عمده‌ای از تحقیق و پژوهش کتاب

را نیز بنده برعهده داشته‌ام. کتاب مذکور به بررسی و ریشه‌شناسی ۴۰۰ فعل در زبان فارسی می‌پردازد که از لابه‌لای ۱۴۰ متن کلاسیک زبان فارسی استخراج شده است و ویژگی آن در این است که تاکنون هیچ کتابی از منظر علمی و آکادمیک در خصوص ریشه‌شناسی فعل در زبان فارسی تالیف و منتشر نشده بود و در زبان‌های دیگر نیز کار با این گسترده‌گی صورت نگرفته است البته دشواری پژوهش درباره این کتاب زمانی طولانی از وقت من و سایر همکاران را برای نگارش این کتاب به خود اختصاص داده است که فکر می‌کنم در عین دربرداشتن لغات و اصطلاحات تخصصی، کتابی کاربردی با دامنه گسترده برای لغت‌شناسان، زبان‌شناسان، دانشجویان و سایر علاقه‌مندان به زبان فارسی باشد.